

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Hodnocení úrovně provozu a hospodaření vybraného
podnikatelského subjektu**

Bc. et Bc. Simona Procházková

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. et Bc. Simona Procházková

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Hodnocení úrovně provozu a hospodaření vybraného podnikatelského subjektu

Název anglicky

The evaluation of activities and economy of selected company

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit úroveň provozu a ekonomiky vybrané zemědělské společnosti Agro PODLEŠÍ, a.s. v letech 2015 – 2019. V rámci diplomové práce bude podrobněji sledována úroveň výroby a ekonomiky produkce vybraných odvětví, kterými se společnost zabývá – produkce pšenice ozimé, řepky ozimé a kravského mléka.

Metodika

Práce je rozdělena na dvě části, a to část teoretickou a praktickou. Teoretická část se věnuje problematice produkce ve vybraných odvětvích a hlavní pozornost je věnována finanční analýze. V práci jsou naznačeny především ukazatele horizontální, vertikální analýzy a poměrové ukazatele.

V druhé, praktické, části jsou zahrnuty informace o zemědělském subjektu na základě uvedených metod finanční analýzy v teoretické části. Jsou zde uvedeny výsledky jednak v rámci jednotlivých sledovaných odvětví, a také celkové výsledky za hodnocený podnik. Výsledky finanční analýzy jsou znázorněny v tabulkách a grafech, kde je sledován i vývoj jednotlivých ukazatelů v čase.

Závěr práce je věnován souhrnnému zhodnocení výsledků zemědělského podniku. Podkladové údaje budou získávány ze systému vnitropodnikové a účetní evidence. Další informace budou získány od odborníků analyzovaného zemědělského podniku.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

podnik, finanční analýza, tržby, náklady, rentabilita, odvětví

Doporučené zdroje informací

BARANYK, P. *Olejniny*. Praha: Profi Press, 2010. ISBN 978-80-86726-38-0.

MACEK, J. – KOPEK, R. – SINGEROVÁ, J. – ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA. EKONOMICKÁ FAKULTA. *Ekonomická analýza podniku*. V Plzni: Západočeská univerzita v Plzni, 2006. ISBN 80-7043-446-5.

STUPKA, R. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA SPECIÁLNÍ ZOOTECHNIKY. *Chov zvířat*. Praha: Powerprint, 2013. ISBN 978-80-87415-66-5.

SYNEK, M. – KISLINGEROVÁ, E. *Podniková ekonomika*. V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-274-8.

TAUŠL PROCHÁZKOVÁ, P. – JELÍNKOVÁ, E. *Podniková ekonomika – klíčové oblasti*. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0689-9.

VOCHOZKA, M. – MULAČ, P. *Podniková ekonomika*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4372-1.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 27. 1. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 2. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hodnocení úrovně provozu a hospodaření vybraného podnikatelského subjektu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi, CSc. za odborné a trpělivé vedení, cenné rady a připomínky při tvoření diplomové práce. Poděkování patří i Ing. Janu Procházkovi, Ph.D., Ing. Simoně Procházkové a společnosti AGRO PODLEŠÍ, a.s. za jejich spolupráci, ochotu, cenné rady a poskytnutí potřebných materiálů pro vypracování praktické části diplomové práce.

Hodnocení úrovně provozu a hospodaření vybraného podnikatelského subjektu

Abstrakt

V rámci diplomové práce je hodnocena úroveň provozu a hospodaření v zemědělském podniku AGRO PODLESÍ, a.s. a ve třech zvolených odvětvích – produkce pšenice ozimé, řepky ozimé a kravského mléka, v průběhu let 2015–2019. Pro hodnocení jsou využity metody finanční analýzy. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V části teoretické je řešena problematika zemědělství, nákladovosti produkce zvolených komodit a metody a ukazatele finanční analýzy. Teoretické poznatky jsou následně v praktické části práce aplikovány na podnik AGRO PODLESÍ, a.s. a zvolená odvětví. V závěru práce jsou zjištěné hodnoty vybraných ukazatelů porovnávány s průměrnými hodnotami České republiky. Na základě vývoje hodnot ukazatelů jsou navržena možná doporučení pro zemědělský podnik.

Klíčová slova: podnik, finanční analýza, tržby, náklady, rentabilita, odvětví

The evaluation of activities and economy of selected company

Abstract

This thesis evaluates the level of activities and economy of an agricultural company AGRO PODLEŠÍ, a.s. and in three selected sectors – production of winter wheat, winter rape and cows milk in the course of years 2015 – 2019. Methods of financial analysis were used for this evaluation. Thesis is divided into two sections – theoretical and practical. The theoretical section examines the issues of agriculture, production cost of chosen commodities and methods and indicators of financial analysis. Theoretical findings are in the practical section applied to chosen sectors of AGRO PODLEŠÍ, a.s. In the conclusion of this thesis the inquired values of financial indicators are compared to average values of these indicators in the Czech republic. Recommendations for the agricultural company AGRO PODLEŠÍ, a.s. are suggested based on the progress of indicator values.

Keywords: company, financial analysis, sales, costs, profitability, sector

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Podnik	15
3.1.1 Členění podniků.....	15
3.1.2 Akciová společnost	17
3.1.3 Orgány akciové společnosti	18
3.1.3.1 Valná hromada.....	18
3.1.3.2 Představenstvo	18
3.1.3.3 Dozorčí rada	18
3.2 Nákladovost podnikání.....	18
3.2.1 Klasifikace nákladů.....	19
3.2.2 Kalkulace nákladů.....	20
3.2.2.1 Metody kalkulace nákladů.....	20
3.3 Zemědělství.....	21
3.3.1 Pšenice	24
3.3.1.1 Světová produkce	24
3.3.1.2 Produkce v ČR.....	25
3.3.2 Řepka	27
3.3.2.1 Světová produkce	27
3.3.2.2 Produkce v ČR.....	27
3.3.3 Produkce kravského mléka	29
3.3.3.1 Světová produkce	29
3.3.3.2 Produkce v ČR.....	30
3.4 Finanční analýza.....	33
3.4.1 Uživatelé finanční analýzy.....	34
3.4.2 Zdroje dat a metody finanční analýzy.....	34
3.4.3 Analýza absolutních ukazatelů	35
3.4.3.1 Horizontální analýza.....	35
3.4.3.2 Vertikální analýza.....	36
3.4.4 Poměrová analýza	36

3.4.4.1	Ukazatele rentability	37
3.4.4.2	Ukazatele likvidity	39
3.4.4.3	Ukazatele finanční stability	41
3.4.4.4	Ukazatele aktivity	43
4	Vlastní práce	46
4.1	Charakteristika podniku	46
4.2	Analýza podniku.....	48
4.2.1	Analýza absolutních ukazatelů.....	48
4.2.1.1	Horizontální analýza aktiv	48
4.2.1.2	Horizontální analýza pasiv	49
4.2.1.3	Horizontální analýza VZZ	50
4.2.1.4	Vertikální analýza aktiv	51
4.2.1.5	Vertikální analýza pasiv	53
4.2.2	Analýza poměrových ukazatelů	54
4.2.2.1	Ukazatele rentability	54
4.2.2.2	Ukazatele likvidity	56
4.2.2.3	Ukazatele stability	57
4.2.2.4	Ukazatele aktivity	58
4.3	Analýza produkce pšenice.....	60
4.3.1	Intenzita a nákladovost pěstování	60
4.3.2	Analýza absolutních ukazatelů.....	62
4.3.2.1	Horizontální a vertikální analýzy.....	62
4.3.3	Analýza ukazatelů rentability.....	64
4.4	Analýza produkce řepky.....	65
4.4.1	Intenzita a nákladovost produkce.....	65
4.4.2	Analýza absolutních ukazatelů.....	67
4.4.2.1	Horizontální a vertikální analýza.....	67
4.4.3	Analýza rentability	69
4.5	Analýza produkce mléka	70
4.5.1	Intenzita a nákladovost produkce.....	70
4.5.2	Analýza absolutních ukazatelů.....	72
4.5.2.1	Horizontální a vertikální analýza.....	72
4.5.3	Analýza rentability	74
5	Hodnocení výsledků a diskuze	76
5.1	Hodnocení výnosů sledovaných plodin.....	76

5.2	Hodnocení nákladovosti a mléčné užitkovosti.....	77
5.3	Porovnání nákladovosti produkce rostlinných komodit.....	79
5.4	Hodnocení ukazatelů likvidity	79
5.5	Hodnocení rentability	80
5.6	Vliv sledovaných odvětví na výsledek hospodaření	81
5.7	Možnosti zlepšení hospodaření	83
6	Závěr.....	85
7	Seznam literatury	86
8	Přílohy	90

Seznam grafů

Graf 1:	Vývoj aktiv	48
Graf 2:	Vývoj pasiv v podniku	49
Graf 3:	Vývoj položek VZZ společnosti.....	51
Graf 4:	Struktura aktiv	52
Graf 5:	Struktura pasiv.....	53
Graf 6:	Vývoj nákladů na pěstování pšenice	63
Graf 7:	Struktura nákladů na pšenici	64
Graf 8:	Vývoj nákladů na ozimou řepku	68
Graf 9:	Struktura hektarových nákladů řepky ozimé.....	69
Graf 10:	Vývoj ukazatelů nákladovosti mléka	73
Graf 11:	Struktura nákladů na produkci mléka.....	74
Graf 12:	Srovnání výnosů sledovaných plodin.....	76
Graf 13:	Porovnání mléčné užitkovosti a nákladovosti	78
Graf 14:	Vývoj nákladovosti pšenice a řepky.....	79
Graf 15:	Vývoj ukazatelů likvidity	80
Graf 16:	Vývoj hodnoty ROS u komodit a podniku.....	81
Graf 17:	Vliv zisků za sledovaná odvětví na VH	82

Seznam tabulek

Tabulka 1: Členění podniků dle velikosti	16
Tabulka 2: Výměra ZPF ČR	24
Tabulka 3: Průměrná nákladovost pěstování pšenice v ČR.....	26
Tabulka 4: Spotřeba potravin [kg/obyv./rok].....	26
Tabulka 5: Nákladovost produkce řepky v ČR.....	28
Tabulka 6: Spotřeba v ČR [kg/os./rok]	29
Tabulka 7: Bilance zahraničního obchodu mléka	30
Tabulka 8: Nákladovost produkce mléka v ČR	31
Tabulka 9: Vývoj stavu skotu v ČR.....	32
Tabulka 10: Spotřeba mléka a mléčných výrobků v ČR (2015-2019)	33
Tabulka 11: Ukazatele rentability [%]	54
Tabulka 12: Ukazatele likvidity AGRO PODLESÍ, a.s.....	56
Tabulka 13: Ukazatele stability.....	57
Tabulka 14: Ukazatele aktivity společnosti	59
Tabulka 15: Intenzita pěstování pšenice ve společnosti	61
Tabulka 16: Nákladovost pěstování ozimé pšenice ve společnosti	62
Tabulka 17: Ekonomické ukazatele pěstování pšenice ve společnosti	65
Tabulka 18: Intenzita pěstování ozimé řepky ve společnosti	66
Tabulka 19: Nákladovost pěstování ozimé řepky ve společnosti	66
Tabulka 20: Ekonomické ukazatele produkce řepky ve společnosti	70
Tabulka 21: Ukazatele produkce mlék ve společnosti.....	71
Tabulka 22: Nákladovost produkce mléka ve společnosti.....	72
Tabulka 23: Ekonomické ukazatele produkce mléka ve společnosti.....	74

1 Úvod

Zemědělská prvovýroba je významnou součástí národního hospodářství země. Jeho hodnota však nespočívá pouze v produkci výrobků rostlinného či živočišného původu, ale na zemědělství je napojena spousta dalších odvětví. V rámci zemědělské prvovýroby dochází k přeměně primárních přírodních zdrojů na výrobky, které mohou být dále zpracovávány.

Nevýhodou tohoto odvětví je, že oproti ostatním, je výrazně ovlivňováno biologickými a klimatickými pochody, od čehož se odvíjí průběh jednotlivých cyklů a úspěšnost produkce v jednotlivých letech. V rámci zemědělství je tak nutné se rychle přizpůsobit nastalým změnám.

V rámci zemědělství započal v nedávné minulosti trend mechanizace výroby, kdy za použití nových poznatků a technologií je cílem dosahovat nižších nákladů a zvyšovat efektivitu. Tento trend se však v poslední době rozšířil a díky novým poznatkům výzkumu a vědy je možné rozvíjet nejen mechanizaci, ale v součinnosti s tím i zavádět zcela nové technologie pěstování. Jedním ze směrů otevírajících nové možnosti je i precizní zemědělství. To pomocí navigačních systémů, čidel a dalších zařízení napomáhá racionalizaci a individualizaci používání vstupů v závislosti na půdních podmínkách a stavu porostu. Nových rozměrů nabývá také přechod od půdy na hydroponie, což je charakteristické především pro pěstování zeleniny. V takových systémech je možné zvýšit koncentraci výroby a omezit negativní působení půdy.

Pro možnost porovnání vývoje a postavení jednotlivých podniků, nejen v zemědělství, se využívá metod finanční analýzy. Prostřednictvím těchto metod je možné hodnotit ekonomickou stránku firmy. Pro vypracování analýzy se používají především podklady vycházející z účetnictví.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit úroveň provozu a ekonomiky vybrané zemědělské společnosti AGRO PODLESÍ, a.s. v letech 2015–2019. V rámci diplomové práce bude podrobněji sledována úroveň provozu a ekonomiky produkce vybraných odvětví, kterými se společnost zabývá – produkce pšenice ozimé, řepky ozimé a kravského mléka.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena na dvě části, a to část teoretickou a praktickou. Teoretická část se věnuje problematice produkce ve vybraných odvětvích a hlavní pozornost je věnována finanční analýze. V práci jsou rozebrány především ukazatele horizontální, vertikální analýzy a poměrové ukazatele.

V druhé, praktické části jsou zahrnuty informace o zemědělském subjektu na základě uvedených metod finanční analýzy v teoretické části. Jsou zde uvedeny výsledky jednak v rámci jednotlivých sledovaných odvětví, ale také celkové výsledky za hodnocený podnik. Výsledky finanční analýzy jsou znázorněny v tabulkách a grafech, kde je sledován i vývoj jednotlivých ukazatelů v čase. Závěr práce je věnován souhrnnému zhodnocení výsledků zemědělského podniku. Dané informace byly získány od zástupců analyzovaného zemědělského podniku.

3 Teoretická východiska

3.1 Podnik

Dle Vochozky et al. (2012) je podnikem každý subjekt, který vykonává hospodářskou činnost bez ohledu na jeho právní formu. Je základním prvkem národního hospodářství. Je definován jako soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit. Dále je pak podnik charakterizován jako věc hromadná (Synek et al. 2011).

Podnik během své existence plní řadu funkcí. Mezi ty hlavní patří funkce výrobní, dodavatelská, vědeckotechnická, ekonomická, sociální, politická, vzdělávací a kulturní, bezpečnostní a také funkce společenské odpovědnosti. Z hlediska jednotlivých funkcí jde tedy o produkci výrobku či služby, které uspokojují určité potřeby trhu za využití nových vědeckých poznatků a technologií. Ekonomická funkce spočívá v tvorbě zisku prostřednictvím uspokojování cizích potřeb a ve vytváření předpokladu pro další ekonomický růst (Vochozka et al. 2012).

3.1.1 Členění podniků

Podniky je možné členit do jednotlivých skupin dle mnoha hledisek (Vochozka et al. 2012):

- Z hlediska rozsahu působnosti
 - Státní – majetek podniku je vlastněn státem
 - Mezinárodní – působnost je rozšířena v několika státech
 - Republikové – místem působnosti je stát
 - Regionální – působnost na území jednoho regionu, kraje
 - Místní – působnost v rámci obce
- Z hlediska formy vlastnictví
 - Soukromé – majetek je ve vlastnictví jediné soukromé osoby
 - Partnerské – majetek je tvořen vkladem několika osob, které podnikají pod společným jménem

- Podle výkonů
 - Vyrábějící statky
 - Těžební – těžba surovin, uhlí, železné rudy, kamene, ropy atd.
 - Zemědělské – zabezpečující výrobu zemědělských komodit (mléka, masa, obilí, vajec atd.)
 - Energetické – zabezpečující výrobu a rozvod energií
 - Zpracovatelské – produkce činitelů pro další výrobu (obráběcí stroje, látky, oleje)
 - Spotřební statky pro obyvatelstvo – oděvy, potraviny, nábytek a další
 - Poskytující služby
 - Výchova a vzdělávání
 - Ubytování, přeprava osob, rekreace
 - Peněžní a bankovní služby
 - Zdravotnictví, kultura, zábava
- Podle velikosti

Tabulka 1: Členění podniků dle velikosti

Kategorie podniků	Počet zaměstnanců	Roční obrat	Aktiva celkem
Mikro	< 2	≤ 2 mil. €	≤ 2 mil. €
Malé	< 50	≤ 10 mil. €	≤ 10 mil. €
Střední	< 250	≤ 50 mil. €	≤ 43 mil. €
Velké	> 250	≥ 50 mil. €	≥ 43 mil. €

Zdroj: vlastní zpracování dle MPO 2017

- Podle příslušnosti k určitému odvětví

Do ledna 2008 byla v ČR používána klasifikace OKEČ (odvětvová klasifikace ekonomických činností), (Vochozka et al. 2012). V rámci této klasifikace byl průmysl roztržěn do 17 odvětví, zemědělství do 3 a služby do 9 odvětví (Synek, Kislingerová et al. 2015).

NACE je standardní klasifikací ekonomických činností používaná Evropskou unií. Ekonomické činnosti jsou děleny tak, že každé statistické jednotce, která vykonává nějakou ekonomickou činnost, lze přiřadit kód NACE. Ten se skládá z (ČSÚ 2007):

- sekce – alfabetské označení, které není součástí kódu činnosti
- oddíly – označeny dvojmístným číselným kódem

- skupiny – označeny trojmístným číselným kódem
- třídy – označeny trojmístným číselným kódem
- Podle právní formy

Právní formy podnikání jsou upraveny Zákonem č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích.

3.1.2 Akciová společnost

Akciová společnost je společností, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Výše základního kapitálu akciové společnosti je alespoň 2 000 000 Kč nebo 80 000 EUR. Zakladatelem mohou být jak fyzické, tak právnické osoby (Homolka et al. 2017). Akciová společnost odpovídá za své závazky celým svým jměním, akcionář za závazky společnosti neručí (Synek, Kislingerová et al. 2015). Akciovou společnost lze založit jen tzv. jednorázově. Zákon k založení požaduje jen jeden úkon zakladatele (zakladatelů), a tím je přijetí stanov (Homolka et al. 2017).

Charakteristickým znakem akciové společnosti je akcie, což je cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, podílet se na jejím zisku a v případě likvidace společnosti na likvidačním zůstatku (Synek, Kislingerová et al. 2015). Počet akcií, jejich nominální hodnota a výše kapitálu je určena stanovami společnosti (Homolka et al. 2017). Obecně existují akcie se jmenovitou hodnotou, tedy akcie znějící na určitou hodnotu, a akcie podílové, znějící na určitou část čistého jmění společnosti. Podle rozsahu práv akcionářů se rozlišují akcie kmenové a akcie prioritní, které poskytují určitá přednostní práva. Podle převoditelnosti se rozlišují akcie na jméno – jméno uvedené na akcii je uvedeno i v seznamu majitelů akcií, a akcie na majitele, kde akcionářská práva má její držitel (Synek, Kislingerová et al. 2015).

Orgány akciové společnosti mohou mít dualistickou či monistickou strukturu. U dualistické struktury se vedle valné hromady zřizuje představenstvo a dozorčí rada. V případě monistického modelu řízení společnost zřizuje pouze jeden orgán, a to správní radu, a vedle ní statutárního ředitele, který však může být zároveň předsedou správní rady (Homolka et al. 2017).

3.1.3 Orgány akciové společnosti

3.1.3.1 Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti (Homolka et al. 2017). Je to schůze majitelů společnosti. Majitel má tolik hlasů, kolik má v držení akcií (Hron et Traxler 2017). Valná hromada rozhoduje o všech základních otázkách společnosti, jako je stanovení výše základního kapitálu, změna stanov, volba (odvolání) členů představenstva i členů dozorčí rady (Homolka et al. 2017). Schvaluje nejdůležitější rozhodnutí formou hlasování. Schvaluje účetní závěrku a výsledky hospodaření. Při realizaci zisku rozhoduje o jeho rozdělení (Hron et Traxler 2017).

3.1.3.2 Představenstvo

Představenstvo je pověřené valnou hromadou, aby vedlo společnost a zastupovalo zájmy majitelů (Hron et Traxler 2017). Je statutárním orgánem společnosti. Představenstvo zajišťuje řádné vedení účetnictví a předkládá valné hromadě ke schválení účetní závěrku včetně návrhu na rozdělení zisku nebo návrhu na uhrazení ztráty. Společně s účetní závěrkou uveřejňuje zprávu o podnikatelské činnosti o stavu jejího majetku (součást výroční zprávy), (Homolka et al. 2017).

3.1.3.3 Dozorčí rada

Dozorčí rada má funkci kontrolní (Hron et Traxler 2017). Dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti, přezkoumává roční účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku (Homolka et al. 2017). V mimořádných případech může dozorčí rada svolat mimořádnou valnou hromadu (Hron et Traxler 2017).

3.2 Nákladovost podnikání

Náklady jsou peněžní částky, které podnik vynaložil na získání výnosů. Představují spotřebu výrobních činitelů nutných pro vytvoření výkonu. Odrážejí s ve snižování vlastního kapitálu (Vochozka et al. 2012). Náklady je nutné odlišit od peněžních výdajů, které představují úbytek peněžních fondů podniku. Náklady vždy musí souviset s výnosy příslušného období, musí být zajištěna věcná a časová shoda výnosů a nákladů

s vykazovaným obdobím. Některé tyto položky se převádějí do jiného období a nazývají se přechodné položky (Synek et al. 2011).

3.2.1 Klasifikace nákladů

Třídění nákladů se provádí dle různých hledisek (Homolka et al. 2008):

- Podle druhů nákladů
 - Materiálové – představují spotřebu materiálu
 - Pracovní – výplata mezd a ostatních osobních nákladů
 - Finanční – např. nájemné, úroky, pojištění a další
- Podle způsobu přiřítání nákladů ke kalkulačnímu úseku
 - Přímé – lze určit v jakém množství byly u daného výrobního úseku vynaloženy
 - Nepřímé – jsou společně vynaložené pro více úseků výroby, do nákladů se zahrnují dodatečně podílem určeným rozvrhovým základem
- Podle způsobu vynaložení
 - Prvotní (externí) – poprvé vstupují do výrobního procesu, např. spotřeba nakoupeného materiálu
 - Druhotné (interní) – znovu nebo opakovaně vstupují do výrobního procesu, např. spotřeba vlastních krmiv
- Podle vztahu k objemu produkce
 - Proměnné (variabilní) – jejich velikost se mění v závislosti na změně objemu produkce
 - Stálé (fixní) – při změně produkce se jejich celková výše ve výrobě nemění
 - Celkové – souhrn proměnných a stálých nákladů na celý objem vyrobené produkce
 - Jednotkové – připadají na jednotku dosažené produkce
- Podle oblasti vzniku
 - Provozní – nákladové položky, které jsou bezprostředně spojeny s průběhem výrobního procesu

- Finanční – vynaložené položky spojené s činností podniku v oblasti financování
- Mimořádné – spojeny s mimořádnými situacemi v podniku
- Podle účelu sledování
 - Plánované – plánované na nadcházející období
 - Výsledné – náklady po skončení určitého časového období

3.2.2 Kalkulace nákladů

K řízení nákladů je nutné jejich sledování, to je úkolem kalkulace vlastních nákladů. Kalkulace nákladů je písemný přehled jednotlivých složek nákladů a jejich úhrn na kalkulační jednici. Kalkulační jednice je určitý výkon vymezený měřicí jednotkou, např. množství, hmotnost. Jednotlivé složky nákladů se vyčísľují v kalkulačních položkách (Synek et al. 2011).

Při sestavování kalkulace nákladů lze vycházet ze základního vzoru, všeobecného kalkulačního vzorce, který lze přizpůsobit dle konkrétních potřeb (Taušl Procházková et Jelínková 2018):

1. Přímý materiál
2. Přímé mzdy
3. Ostatní přímé náklady
4. Výrobní režie
= Vlastní náklady výroby
5. Správní režie
= Vlastní náklady výkonu
6. Odbytové náklady
= Úplné vlastní náklady výkonu
7. Zisk (ztráta)
= Cena výkonu

3.2.2.1 Metody kalkulace nákladů

Vhodně zvolená metoda kalkulace nákladů podniku musí reflektovat zaměření a druh produkce dané firmy. Metody kalkulace se rozlišují na kalkulace vhodné pro sdruženou výrobu a nesdruženou výrobu. Při sdružené výrobě jeden výrobní proces přináší více

výkonů/produktů. U nesdružené výroby je obvykle jedním výrobním procesem získáván jeden konkrétní produkt (Homolka et al. 2017).

Prostá kalkulace dělením

Princip je postaven na tom, že celkové náklady za sledované období se vydělí počtem kalkulačních jednic vyrobených za sledované období. Postup je využíván v případě podniků s hromadnou výrobou, kde se produkuje homogenní výrobek (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

Stupňovitá kalkulace dělením

V tomto postupu se rozlišují výrobní náklady a náklady správní a odbytové. Tedy výrobní náklady se rozpočítávají na počet vyrobených produktů, správní a odbytové na počet prodaných výrobků (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Hlavní uplatnění má tato metoda však ve stupňové (fázové) výrobě, kdy výrobek prochází několika výrobními stupni (Synek et al. 2011). Pokud je výroba finálního produktu rozdělena do více úrovní, je možné touto metodou rozdělit náklady pro každý stupeň výroby (Homolka et al. 2017).

Metoda odečítací

Této metody použijeme, můžeme-li jeden z výrobků považovat za hlavní a ostatní výrobky za vedlejší. Od celkových nákladů za zúčtovací období se odečtou vedlejší výrobky oceněné prodejní či jinou cenou. Zůstatek se považuje za náklady hlavního výrobku. Pro výpočet nákladů na kalkulační jednici se dělí zbylé náklady hlavního produktu počtem kalkulačních jednic (Synek et al. 2011).

Metoda rozčítací

Tato metoda může být použita jak pro výrobu sdruženou, tak pro výrobu nesdruženou (Homolka et al. 2017). U sdružené výroby se této metody využívá, pokud není možné rozdělit výrobky na hlavní a vedlejší. Celkové náklady se rozčítají na jednotlivé výrobky podle poměrových čísel vypočtených z množství získaných výrobků nebo podle poměru technických vlastností či cen jednotlivých výrobků (Synek et al 2011).

3.3 Zemědělství

V rámci národního hospodářství se setkáváme s pojmem odvětví, který je spojen s výrazem určitého stupně dělby práce. Z makroekonomického hlediska se jako odvětví označují celky lesnictví, zemědělství, průmysl, stavebnictví a další. Řada odvětví má na zemědělství úzkou vazbu, neboť vystupují jako dodavatelé a odběratelé jeho vstupů a

výstupů. S pojmem odvětví se setkáváme i v mikrosféře, kde v klasickém zemědělském podniku je výroba zpravidla členěna na dvě základní odvětví, a to rostlinnou a živočišnou výrobu. Obě skupiny mají další vnitřní bohaté členění. Každá z těchto nejnižších úrovní členění může představovat samostatné odvětví, které má svá technologická a ekonomická specifika ve výrobě a na trhu představuje relativně samostatný segment. Podle rozsahu a významu v ekonomice mohou být odvětví členěna na hlavní a vedlejší. Za hlavní jsou považována ta, která produkují finální výrobky, jež svým rozsahem výrazně formují zaměření hospodářského subjektu – zejména výroba obilovin, mléka a masa. Vedlejší odvětví vyrábí taktéž finální výrobek, jeho rozsah je však technologicky a zpravidla i ekonomicky menší (Peterová 2010).

Zemědělství představuje prvotní součást národního hospodářství, které získává produkty rostlinné a živočišné povahy buď v přímém, nebo zprostředkovaném vztahu s přírodou. Vyznačuje se také řadou zvláštností ve srovnání s jinými odvětvími (Homolka et al. 2008). K základním specifikům zemědělství patří (Peterová 2010):

1. Výroba je závislá na půdě, rostlinná výroba má plošný charakter.
2. Rozdílná kvalita půdy je příčinou její rozdílné úrodnosti a z ní plynoucí rozdílné konkurenceschopnosti na trhu.
3. Reprodukční proces má biologický charakter, probíhající ve víceméně neměnných cyklech.
4. Výrobní cykly mají spíše dlouhodobý charakter, který nelze libovolně měnit ani přerušovat.
5. Výroba je sezónní. Toto s sebou, kromě dopadu do kolísání cen, přináší i nerovnoměrné požadavky na potřebu oběžného kapitálu a pracovní síly.
6. Průběh klimatických podmínek může oběma směry podstatně modifikovat naturální výsledek výroby i jeho kvalitu.
7. I přes procesy koncentrace a specializace výroby zůstává klasický zemědělský podnik víceodvětvový a jako takový je zpravidla účastníkem více vertikál.
8. Výrobní toky zemědělských vertikál jsou tvořeny velkým počtem prvků.
9. Existuje bezprostřední závislost na oblasti spotřeby.

Význam zemědělství lze definovat v několika oblastech – produkční, sociální a demografická, ekologická a krajnotvorná. Produkční funkce spočívá především v přímé

produkci potravin či surovin pro potravinářský průmysl. Významná je rovněž produkce pro nepotravinářské využití. Sociální a demografická funkce spočívá ve vytváření pracovních příležitostí v zemědělství a navazujících odvětvích, a tedy v udržení osídlení ve venkovských regionech s převahou zemědělství. Ekologická a krajinotvorná úloha zemědělství se v moderní společnosti stále zvyšuje. Cílem je omezit negativní vlivy zemědělství na životní prostředí (Homolka 2008).

Hlavními výnosy zemědělského podniku jsou tržby za zemědělské výrobky, hlavními náklady jsou výdaje na osivo, sadbu, krmiva, hnojiva, stroje, pohonné hmoty apod. Evidenci v zemědělství komplikuje časový posun nákladů i výnosů. Obtížné je i přiřazení společných nákladů na různorodou produkci – např. při pěstování obilovin získáme zrna a slámu (Synek, Kislingerová et al. 2015).

Jak bylo uvedeno výše, zemědělská výroba je závislá na půdě a odvětví tím ztrácí část výhod plynoucích z koncentrace výroby na jednom místě (Peterová 2010). Zemědělský půdní fond (ZPF) zaujímá cca 4,2 mil. hektarů z celkové výměry ČR a z toho je jako orná půda využíváno přes 2,9 mil. ha. Zbylá část ZPF je rozdělena mezi chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty (Hruška et al. 2018). Podle půdně klimatických podmínek je půda zemědělských podniků zařazena do pěti výrobních oblastí – kukuřičná, řepařská, bramborářská, bramborářsko-ovesná a horská (Synek, Kislingerová et al. 2015). Vymezení těchto oblastí není pouze na základě přírodních podmínek, ale také s přihlédnutím k ukazatelům ekonomickým a demografickým (Homolka et al. 2017).

V rámci zemědělství je sledován dlouhodobý trend poklesu výměry zemědělské půdy. Tento úbytek je způsoben především převody do ostatních a stavebních ploch, kde se jedná o výstavby dálnic, průmyslových zón a podobně. Převody ZPF jsou však prováděny i do pozemků určených k plnění funkce lesa (Němec et al. 2009).

Z celkové výměry zemědělského půdního fondu více jak polovina nese označení oblasti s přírodními omezeními (ANC) viz tabulka 2. Tyto méně příznivé oblasti pro hospodaření se do roku 2017 označovaly jako LFA (Less Favoured Areas). V rámci ANC oblastí jsou vymezeny tři základní skupiny, které se dále dělí. Jsou jimi horské, ostatní a specifické ANC oblasti (MZe 2020).

Tabulka 2: Výměra ZPF ČR

Kultura	Výměra [tis. ha]¹⁾	% z celku	ANC [tis. ha]	% z celku
Orná	2 958	70,3	1 116	55,9
Chmelnice	10	0,2		
Vinice	20	0,5		
Zahrada	164	3,9		
Ovocný sad	45	1,1		
TTP	1 006	23,9	882	44,1
Celkem	4 205	100	1 998	100

Zdroj: vlastní zpracování dle Hrušky et al. 2018

1) Údaj k 31. 12. 2017

3.3.1 Pšenice

Obilniny jsou jedny z nejvíce zastoupených plodin na orné půdě. Je jimi oseto víc než 50 % orné půdy. Z tohoto hlediska jsou nejvýznamnější pro existenci (výživu) lidské populace (Urban et al. 2016).

3.3.1.1 Světová produkce

Z hlediska světového, je pšenice jednou z dominantních pěstovaných plodin. Průměrná celosvětová produkce zrna je od roku 2015 na úrovni okolo 750 mil. tun a průměrná hodnota oseté plochy za stejné období byla přes 218 mil. ha. Největšími producenty je Asie (43,8 % produkce), kde dominuje zejména Čína a Indie, Evropa (34,3 %) a Amerika (15,1 %), (FAO 2021). Mezi hlavní světové exportéry patří Argentina, Austrálie, Kanada, EU, Kazachstán, Rusko, Ukrajina a USA (Kůst et Záruba 2020).

Celosvětová nabídka produkce má ve sledovaných letech stoupající charakter a v posledních letech se pohybuje nad 1 000 mil. t. Jak je zřejmé z přílohy č. 1, více jak polovina množství pšenice dostupné na světovém trhu je využívána k potravinářským účelům a trend vývoje spotřeby je stoupající. Opačný vývoj je možné sledovat u využití pro krmivářské účely. Především v důsledku zvyšující se spotřeby pšenice v potravinářství, dochází k trendu růstu také u celkové spotřeby. Dlouhodobě je celková spotřeba kryta z více jak 100 % světovou nabídkou a dochází tak k nárůstu volné pšenice. Dochází k trendu nárůstu objemu obchodované pšenice a také se zvyšuje konečná zásoba pro další období.

3.3.1.2 Produkce v ČR

V České republice je pšenice nejrozšířenější obilninou na orné půdě. V posledních pěti letech byla průměrně pěstována na 830 tis. ha orné půdy a její produkce tak činila zhruba 5,1 mil. tun zrna. Průměrný výnos se pohybuje okolo 6 t/ha (Kůst et Záruba 2020).

Produkce obilovin je výslednicí dvou základních faktorů, a to plochy a výnosu z hektaru, který charakterizuje intenzitu výroby, tedy rozsah produkce z jednotky plochy (Peterová 2010). Výnos z jednotky plochy je určen výnosotvornými prvky (Faměra 1993):

1. Počet klasů na jednotku plochy
2. Počet zrn v klasu
3. Hmotnost 1 000 semen (HTS)

Na růst ha výnosů, jeho stabilitě v jednotlivých letech, stejně jako stabilitě kvalitativních ukazatelů produkce se podílí především rajonizace výroby, odrůdová skladba, použitá pěstební technologie, výživa rostlin, ochrana rostlin a použitá mechanizace. Využití všech faktorů je spojeno jednak s různou úrovní produkce, její kvality, a samozřejmě i s jinou úrovní nákladů. Na celkovou výši nákladů na ha má vliv jednak použitá technologie, hospodárnost ve vynakládání prostředků, cenová úroveň vstupů a její vývoj, systém kalkulace a další (Peterová 2010).

Ústav zemědělské ekonomiky a informací každoročně zveřejňuje nákladovost výroby vybraných zemědělských produktů. Vlastní náklady u ozimé pšenice se pohybují okolo 26 tis. na ha, přičemž mají stoupající charakter. Jedinou položkou z vlastních nákladů, u které je sledován klesající trend, je přímý materiál. V rámci této položky je nejvyšších hodnot dosahováno u nakupovaných hnojiv a prostředků ochrany rostlin (POR). Zatím co každoroční náklady na POR jsou relativně vyrovnané, u nákladů na nakoupená hnojiva dochází ke klesajícímu vývoji. To může být způsobeno také celkovou klesající spotřebou minerálních hnojiv na ha zemědělské půdy (ČSÚ 2020). Celkové vlastní náklady jsou v rámci rostlinné produkce rozpočítávány mezi hlavní produkt – zrna, a vedlejší produkt – slámu, a to v poměru 88 % a 12 % (Poláčková et al. 2010). Samotný náklad na produkci tuny hlavního produktu je také závislý na ha výnosu, kdy s vyšší výnosu dochází ke zředění nákladů na tunu hlavního výrobku. Důležitá je také skutečnost, že ve sledovaném období nepřevyšovaly náklady výrobku průměrné realizační ceny.

Tabulka 3: Průměrná nákladovost pěstování pšenice v ČR

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Přímé mat. n.	Kč/ha	10 337	10 686	9 886	9 431	9 714
Ostat. mat. n.	Kč/ha	2 739	3 107	3 197	3 345	3 338
Mzdové a os. n.	Kč/ha	4 084	4 075	4 177	4 348	4 602
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	26 069	26 042	25 793	26 012	26 769
Podíl hl. výrobku	%	88	88	88	88	88
Vlastní n. výrobku	Kč/ha	22 941	22 917	22 698	2 2891	23 557
Průměrný ha výnos	t/ha	6,82	6,9	6,09	5,76	5,94
Vlastní n. výrobku	Kč/t	3 364	3 320	3 726	3 975	3 964
Prům. realizační cena	Kč/t	4 004	3 530	3 759	3 981	4 076

Zdroj: Zpracováno dle ÚZEI 2015-2019

Vzhledem ke snižujícímu se vývoji osevních ploch a hektarových výnosů ve sledovaném období, byl zaznamenán i pokles produkce pšenice. Klesající vývoj je z hodnot v příloze č. 2 zřejmý také u spotřeby pšenice v rámci ČR. Využití v rámci potravinářství se v posledních pěti letech rovnalo 1 250 tis. t. V rámci krmivářství je z počátku sledovaného období viditelný výrazně klesající trend spotřeby. V posledních dvou letech dochází k nárůstu na původní hodnotu (1 200 tis. t). Trend poklesu je sledován i u objemu vývozu pšenice, kdy v posledních dvou letech byl realizován vývoz nižší než 1,9 mil. tun. Pšenice z ČR je nejvíce vyvážena do okolních států – Německo 73 %, Polsko 13 % a Rakousko 9 %, a zbylých států EU. Oproti tomu dovoz do ČR se v průběhu posledních let zvyšuje a v marketingovém roce 2018/2019 činil 50 tis. tun.

Relativně vyrovnaný vývoj spotřeby pšenice potvrzuje i tabulka 4, kde je tato spotřeba vyjádřena v kg na osobu za rok. Spotřebu pšenice je možné přepočítat také na hodnotu spotřeby v mouce. V rámci ČR je sledován mírný nárůst ve spotřebě pšeničné mouky a v roce 2019 činil 97 kg/os./rok. Spotřeba roste i u pekárenských produktů z pšeničné mouky, kdy v roce 2019 byla evidována spotřeba 51,7 kg pšeničného pečiva na osobu za rok.

Tabulka 4: Spotřeba potravin [kg/obyt./rok]

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019
Pšenice	122,1	124,1	122,7	124,3	124,4
Pšeničná mouka	95,2	96,8	95,7	96,9	97
Pšeničné pečivo	47,9	50,1	50,4	51,3	51,7

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2020

3.3.2 Řepka

Řepka je velice důležitou plodinou z hlediska potravinářství, krmivářství, oleochemie a také jako zdroj obnovitelné energie. V rámci potravinářství se řepkové semeno využívá pro získávání oleje (Baranyk et al. 2007). Z řepkového oleje je možné pomocí rozkladných reakcí získávat chemické látky jako je glycerol, mastné kyseliny nebo estery mastných kyselin. Řepkové extrahované šroty a výlisky, případně drcená semena, jsou významnou bílkovinnou součástí krmných směsí pro hospodářská zvířata (Baranyk et al. 2010).

3.3.2.1 Světová produkce

Od roku 2015 se řepka průměrně objevuje na více jak 34 mil. ha. Tomu odpovídá průměrná světová produkce zhruba 72 mil. tun ročně. Většina řepkového semene je vyprodukována v Evropě (34,9 %), Asii (31,2 %) a v Americe (28,9 %). Mezi největší producenty řepky se řadí Kanada (19,1 mil. t), Čína (13,6 mil. t) a Indie (7,7 mil. t), (FAO 2021). Mezi nejvýznamnější vývozce olejnatých semen se řadí Brazílie, USA, Kanada a Argentina (Liška 2019). Naopak mezi největší světové importéry řepkového semene patří Evropská unie, Čína, Japonsko a další státy (USDA 2021).

Světová produkce řepkového semene má dlouhodobě stoupající tendenci (viz příloha č. 3). Stejný vývoj je možné pozorovat i v rámci obchodu s řepkovým semenem (export, import) a u vývoje zpracování.

3.3.2.2 Produkce v ČR

Jednotlivé druhy olejnin mají, více než jiná hospodářská skupina, specifické požadavky na půdní a klimatické podmínky. Jejich nerespektování snižuje výnos a zhoršuje kvalitu produkce (Peterová 2010). Hlavní olejninou pěstovanou na území ČR je řepka olejná (Liška 2019). Průměrná plocha pěstování řepky od roku 2014/2015 se pohybuje okolo 390 tis. ha a průměrná produkce je na úrovni 1,2 mil. tun, tedy průměrný hektarový výnos se pohybuje okolo 3,2 t/ha v závislosti na průběhu ročníku (ČSÚ 2020).

Podstatný rozdíl mezi strukturou výnosu obilnin a řepky spočívá v tom, že u obilnin se sklízí plody – obilky a u řepky se sklízí semena v plodech – v šešulích, jejichž počet je značně variabilní. Tato okolnost souvisí u řepky s významnější reakcí na vliv prostředí a na mimořádně vysokou schopnost kompenzace ve vzájemné interakci výnosotvorných prvků (Baranyk et al. 2007). Hlavními výnosotvornými prvky jsou hmotnost tisíce semen

(HTS), počet šesulí na m² a počet šesulí na jednu rostlinu. O výnosové schopnosti porostu rozhoduje počet vytvořených semen na 1 m², počet semen v šesuli a jejich HTS. Díky zlepšení kvality pěstitelské úrovně je možné řepku pěstovat nejen na nejúrodnějších a nejkvalitnějších půdách (Baranyk et al. 2010).

U produkce řepkového semene se nevyrábí žádný vedlejší produkt, a proto se celkové vlastní náklady nepřepočítávají, jako tomu je u pšenice. Od roku 2015 rostou jak celkové náklady na plochu, tak i náklady na 1 tunu. To bylo zapříčiněno především nižším ha výnosem. Přímé materiálové náklady vykazují dlouhodobě klesající charakter, a to především z důvodu klesajících nákladů na nakoupená hnojiva, což může být zapříčiněno klesající spotřebou minerálních hnojiv na ha (ČSU 2020). Dle vývoje průměrných realizačních cen je zřejmé, že v druhé polovině sledovaného období je produkce řepky ztrátová, kdy realizační ceny jsou nižší než náklady výrobku.

Tabulka 5: Nákladovost produkce řepky v ČR

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	219
Přímé mat. n.	Kč/ha	16 097	16 163	15 430	14 504	15 435
Ostat. mat. n.	Kč/ha	3 150	3 373	3 627	3 752	3 820
Mzdové a os. n.	Kč/ha	4 496	4 563	4 767	5 233	5 281
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	34 197	33 853	34 088	34 168	35 325
Podíl hl. výrobku	%	100	100	100	100	100
Průměrný ha výnos	t/ha	3,59	3,55	3,1	3,56	3,18
Vlastní n. výrobku	Kč/t	9 525	9 540	11 012	9 602	11 110
Prům. realizační cena	Kč/t	9 679	9 915	10 353	9 231	9 352

Zdroj: zpracováno dle ÚZEI 2015-2019

Semeno řepky je na trhu dlouhodobě velmi žádanou a ceněnou komoditou. Z tržního hlediska je jednou z nejdůležitějších plodin pro české zemědělství. Mimo samotné tržní uplatnění řepka výrazně ovlivňuje svojí předplodinovou hodnotou i ekonomickou efektivnost ostatních plodin, zejména obilnin. Tím její ekonomický význam pro zemědělství v době zúžených osevních postupů značně vzrostl (Baranyk et al. 2007).

V ČR dle hodnot uvedených v Situační a výhledové zprávě olejnin (Liška 2019) je zřejmé, že od roku 2014/2015 má vývoj sklizňových ploch řepky stoupající charakter (příloha č. 4). To ovšem neplatí pro vývoj hektarového výnosu, a tedy i produkci řepkového semene, které zaznamenaly klesající trend. Dovoz řepkového semene do ČR je uskutečňován především ze Slovenska, Polska, Maďarska a Rakouska a od roku 2014/2015 je sledován výrazný stoupající trend. Naopak vývoz řepkového semene vykazuje snižující

se charakter. Hlavním vývozním partnerem ČR je Německo, kam je uskutečňováno přes 60 % exportu. Dále se řepka vyváží na Slovensko, do Nizozemí, Polska a Maďarska (Liška 2019). V posledních letech stoupá také trend zpracování řepky, a to jak pro průmyslové účely, tak i v oblasti potravinářství.

V ČR stoupá od roku 2015 spotřeba tuků a olejů. Dle dat z ČSÚ (2020) byla jejich celková spotřeba v roce 2019 v hodnotě 27,5 kg/os./rok. Z více jak poloviny se na celkové spotřebě tuků a olejů podílí právě ty rostlinného původu, zejména pak rostlinné oleje, kde se jedná o spotřebu cca 10 kg na osobu za rok (viz tab. 6).

Tabulka 6: Spotřeba v ČR [kg/os./rok]

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019
Tuky a oleje celkem	27	27,2	27,1	27,3	27,5
Rostl. tuky a oleje	17	17,2	17,6	17,7	17,6
Rostlinné oleje	10	10,1	10,3	10,4	10,4

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2020

3.3.3 Produkce kravského mléka

Mléko a výrobky z něj tvoří významnou složku živočišného původu v lidské výživě. Mléčné výrobky mají vysokou výživovou hodnotu a jsou zdrojem kvalitních bílkovin. Mléčný tuk je pro lidské tělo dobře stravitelný a mléko je celkově vysoce dieteticky ceněno. Skrze mléko a výrobky z něj jsou do těla také přijímány látky důležité pro růst tkání, stavbu a také výživu těla. Významný je také podíl probiotické složky, která působí příznivě na trávicí trakt (Kopřiva 2011).

3.3.3.1 Světová produkce

Celosvětová produkce kravského mléka se uskutečňuje především v Evropě, Asii a Americe, kdy každý z kontinentů se na výrobě podílí zhruba 30 %. V rámci produkce jednotlivých států je pak nejvýznamnější především USA (97,3 mil. t) a Indie (83 mil. t). V ostatních státech je produkováno průměrně méně než 35 mil. t mléka (FAO 2021).

ČR s ostatními státy obchoduje, jak s nezpracovaným mlékem, tak i s mléčnými výrobky. Do České republiky je dováženo zhruba 37 % objemu importu z Německa, 26 % z Polska a 13 % ze Slovenska. Zbytek importovaného zboží pochází z ostatních zemí EU a třetích zemí. V rámci exportu mléka a mléčných produktů se uskutečňuje obchod především s Německem (35 %), Slovenskem (20 %), Itálií (15 %) a Polskem (7 %). Zbylá část se vyváží do dalších zemí EU nebo třetích zemí světa. Hlavní vývozní surovinou je

především neupravené kravské mléko, které se podílí na celkovém finančním objemu hodnotou mezi 30 až 35 %. Bilance vývozu upraveného mléka a mléčných výrobků je tak bez započítání syrového mléka záporná (tab. 7), (Straková 2021).

Tabulka 7: Bilance zahraničního obchodu mléka

tis. Kč/rok	2019¹⁾
vývoz mléka a výrob. bez mléč. suroviny	9 177 881
dovoz mléka a výrob. bez mléč. suroviny	10 668 955
Bilance	-1 491 074
vývoz mléka a výrobků s mléč. surovinou	14 031 781
dovoz mléka a výrobků s mléč. surovinou	10 750 735
Bilance	3 281 046

Zdroj: Straková 2021, vlastní zpracování

1) Údaje za leden–září 2019

3.3.3.2 Produkce v ČR

Produkce mléka představuje u skotu jednu z nejdůležitějších užitkových vlastností. Mléčná užitkovost souvisí bezprostředně s pohlavním cyklem dojnice. Proto je předpokladem pro vysokou celoživotní užitkovost pravidelné telení, kráva by měla ideálně poskytovat každý rok tele. Laktace krav má dvě fáze. Po otelení se produkce mléka postupně zvyšuje, fáze se nazývá jako fáze vzestupná – rozdojovací. Po dosažení nejvyšší denní dojivosti následuje sestupná fáze, kdy produkce mléka postupně různou intenzitou klesá až do ukončení laktace – zaprahnutí. Grafickým vyjádřením průběhu laktace je laktační křivka. Tvar laktační křivky má význam výrobně ekonomický. Při stejné celkové dojivosti za laktaci považujeme za cennější takovou dojnici, která má plochou laktační křivku. Tyto dojnice vyrábějí mléko levněji, lépe využívají objemných krmiv a jsou po otelení méně metabolicky zatěžovány (Stupka et al. 2013).

Mléko vhodné pro další zpracování musí splňovat předepsané limity sledovaných ukazatelů, kterými je obsah inhibičních látek (nesmí být nalezeny), obsah CPM (dle třídy jakosti: Q třída – obsah do 50 tis./ml; I. třída – obsah do 100 tis./ml) obsah PSB (Q třída – obsah do 300 tis./ml; I. třída – obsah do 400 tis./ml), minimální obsah tuku (3,3 %) a minimální obsah bílkovin (2,8 %), (Peterová 2010).

Při produkci mléka se náklady vyčísľují v korunách na 100 krmných dní (KD). Krmný den je v kalkulaci živočišné výroby základní jednotkou. Dle doporučené metodiky, kterou používá ÚZEI (Ústav zemědělské ekonomiky a informací) se pro vyčíslování

nákladů u dojnic využívá kombinace kalkulačních metod odčítací a rozčítací. Kalkulační jednicí u dojnic je 1 litr vyprodukovaného mléka a tele, které jsou hlavními výrobky. Vedlejší výrobky jsou chlévská mrva a močůvka. Hodnota nákladů na produkci mléka je 94 % z celkových nákladů a zbylých 6 % připadá na vyprodukovanou chlévskou mrvu (Poláčková et al. 2010).

Od roku 2015 vzrůstají hodnoty nákladů u všech položek. Vysoký trend nárůstu je sledován u přímých nákladů, kde byly sledovány zvyšující se náklady především na nakoupená krmiva (steliva). Růst nákladů na 1 l mléka byl částečně ředěn zvyšující se užitkovostí dojnic, která se za sledované období zvýšila o 200 l/100 KD. I přes příznivý vývoj užitkovosti, náklady na 1 l mléka přesahují 8,80 Kč. Ze sledovaného období je zřejmé, že průměrná realizační cena mléka v ČR sice roste, ale v minulosti byla produkce mléka ztrátová. Od roku 2017 je zřetelná vyšší realizační cena než jsou náklady, ale jedná se o halěře na 1 l mléka.

Tabulka 8: Nákladovost produkce mléka v ČR

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Přímé mat. n.	Kč/100 KD	8 632	8 512	9 017	9 431	10 129
Ostat. mat. n.	Kč/100 KD	1 811	1 755	1 924	2 064	2 213
Mzdové a os. n.	Kč/100 KD	3 665	3 777	3 829	4 244	4 263
Vlastní náklady celkem	Kč/100 KD	19 707	19 660	20 744	22 163	23 164
Podíl hl. výrobku	%	94	94	94	94	94
Vlastní n. výrobku	Kč/100 KD	18 088	18 065	19 070	20 324	21 295
Užitkovost	l/100 KD	2 214	2 229	2 297	2 387	2 415
Vlastní n. výrobku	Kč/l	8,17	8,1	8,3	8,52	8,82
Prům. realizační cena	Kč/l	7,83	6,73	8,67	8,64	8,85

Zdroj: zpracováno dle ÚZEI 2015-2019

Celkové stavy skotu od roku 2015 mají stoupající trend a průměrně je chováno přes 1,4 mil. kusů skotu. Z celkového množství chovaného skotu je evidováno přes půl milionu kusů krav (viz tab. 9), z čehož je přes 360 tisíc dojných krav a zbylá část jsou krávy bez tržní produkce mléka. Vývoj stavů dojných krav však v čase klesá. Celkový stoupající trend je zapříčiněn nárůstem stavů KBTPM.

Tabulka 9: Vývoj stavu skotu v ČR

Rok	Skot celkem	Krávy celkem	Krávy dojné	Produkce mléka [mil. l/rok]
2015	1 407 132	580 102	376 144	2 946
2016	1 415 658	583 747	372 510	2 984
2017	1 421 242	585 897	369 802	2 998
2018	1 415 770	587 322	365 448	3 078
2019	1 418 106	590 518	364 263	3 073

Zdroj: ČSU 2020, vlastní zpracování

Stavy dojného skotu sice v průběhu posledních let stagnují, ale celková produkce mléka v České republice vzrůstá. Vysvětlením je navýšení užitkovosti chovaných dojnic, kdy průměrná roční dojivost krávy je přes 8 000 litrů. Takový nárůst užitkovosti je však nebezpečný pro trh s touto komoditou.

Produkce mléka se v průběhu let zvyšuje, a to především z důvodu zvyšování užitkovosti chovaných dojnic (viz příloha č. 5). Zvýšení tohoto faktoru je schopné vykrýt snižující se populaci chovaných dojnic. Z vyprodukovaného mléka je na trhu zpeněženo přes 96 % celkové produkce. Zbývá část připadá na nestandardní mléko a mlezivo.

V důsledku zvyšování produkce mléka se také zvyšuje tendence nákupu mléka do mlékáren. V poslední době, jak bylo zmíněno výše, se zvyšují i počáteční zásoby mléka, přičemž tržní spotřeba mléka na domácím trhu se zvyšuje. Zvyšuje se také import mléka, který je však charakteristický především importem mléčných výrobků.

Dlouhodobě se zvyšuje i vývoz mléka do zahraničí, ten je však ze značné části uskutečňován v neupraveném mléce bez přidané hodnoty. Saldo zahraničního obchodu je po započítání syrového mléka kladné. V rámci domácího trhu však každoročně vznikají přebytky. Ohledně míry soběstačnosti je možné konstatovat, že je Česká republika soběstačná z více jak 120 %. Tato soběstačnost se dlouhodobě zvyšuje.

Spotřeba mléka a mléčných výrobků v České republice se pohybuje na úrovni okolo 240 kg na osobu za rok (viz tabulka 10). Vývoj této spotřeby má dlouhodobě stoupající charakter, stejně jako u spotřeby dalších významných výrobků jako je mléko konzumní, sýry, tvaroh a máslo. U posledně tří zmiňovaných je změna trendu spotřeby mírná a dochází tak k malému navyšování ve spotřebě.

Tabulka 10: Spotřeba mléka a mléčných výrobků v ČR (2015-2019)

Spotřeba kg/os./rok	2015	2016	2017	2018	2019
Mléko a mléčné výrobky v hodnotě mléka (bez másla)	242,3	247,5	246,5	245,8	249,0
Kravné mléko	242,2	247,4	246,4	245,7	248,9
Mléko konzumní kravné	60,4	60,3	61,2	59,6	58,8
Sýry celkem	13,1	13,3	13,2	13,4	13,8
- Tavené	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8
- Přírodní	11,1	11,3	11,3	11,6	12,0
Tvaroh	3,8	4,4	4,7	4,5	4,7
Mléčné konzervy	1,8	2,0	1,7	1,5	1,4
Ostatní mléčné výrobky	32,8	33,8	34,4	34,9	35,2
Máslo	5,5	5,4	5,0	5,1	5,4

Zdroj: ČSU 2020, vlastní zpracování

V současné době nastává problém s přebytkem volného mléka na trhu. Příčinou je zejména kolaps poptávky v gastronomii a výrazně snížené exportní příležitosti, což bude vytvářet tlak na cenu mléka a konečných výrobků. Lze tedy očekávat vyšší konkurenci na mezinárodních trzích s mlékem. Očekává se, že celosvětová poptávka po mléce poklesne z titulu pandemie a dovozové země sníží svůj dovoz. Světová obchodní organizace (WTO) odhadovala snížení světového obchodu o 13–32 %. ČR je z pohledu produkce mléka malou zemí a vývoj obchodu s mlékem bude ovlivněn vývojem ve vnějším prostředí (Kopáček 2020).

3.4 Finanční analýza

Finanční analýza představuje způsob, kterým je možné sledovat finanční zdraví podniku. Tuto analýzu je vhodné provádět v pravidelných intervalech (Taušl Procházková, Jelínková 2018). Jejím předmětem jsou jevy a procesy ve firmě, které ovlivňují ekonomické výsledky podniku (Macek et al. 2006). Jakékoli finanční rozhodování musí být tedy podloženo finanční analýzou. Na jejích výsledcích je založeno řízení financí, řízení a investování oběžných aktiv a investic, cenové a dividendové politiky podniku aj (Synek, Kislíngrová et al. 2015).

Podstatou finanční analýzy je použití analytických metod a nástrojů pro získání potřebných informací z finančních výkazů. Tyto informace zobrazují údaje o minulé podnikatelské činnosti a o současné finanční situaci (Landa 2008). Tedy výstupy z analýzy poskytují informace o minulém průběhu hospodaření podniku a jeho současném finančním

stavu (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Landa (2008) dodává, že výsledky finanční analýzy umožňují i určitý předpoklad o budoucím vývoji podniku.

3.4.1 Uživatelé finanční analýzy

Mezi uživatele finanční analýzy jsou řazeny tyto subjekty (Landa 2018):

- **Vedení podniku** – na základě finanční analýzy získávají informace o minulém vývoji podniku a ty jsou využívány pro operativní a strategické řízení podniku
- **Vlastníci, investoři podniku** – subjekty tak získávají informace o míře zhodnocení vloženého kapitálu, o hospodaření vedení podniku s kapitálem a o budoucím potenciálu podniku
- **Financující banky** – výsledky finanční analýzy vypovídají o ekonomické situaci podniku, a tedy i schopnosti firmy splácet úvěr
- **Obchodní partneři** – na základě výsledků podniku dochází k navazování budoucích obchodních styků, a to především z hlediska informací o schopnosti dostát svým závazkům

Homolka et al. (2017) mezi uživatele finanční analýzy dále řadí zaměstnance, analytiku, daňové poradce, účetní znalce, konkurenty, burzovní makléře a veřejnost.

3.4.2 Zdroje dat a metody finanční analýzy

Finanční analýza potřebuje velké množství dat z různých zdrojů různé povahy. Analyzovat lze úspěšně jen ta data, o nichž bezpečně víme, co opravdu znamenají (Sedláček 2001). K významným zdrojům dat a informací patří zejména vnitropodnikové účetní výkazy, výroční zprávy, komentáře odborného tisku, oficiální ekonomické statistiky apod. Účetní výkazy lze rozdělit do dvou základních skupin – finanční a vnitropodnikové. Finanční účetní výkazy jsou externími výkazy, neboť poskytují informace zejména externím uživatelům. Dávají přehled o stavu a struktuře majetku, zdrojích krytí, tvorbě a užití výsledku hospodaření a také o peněžních tocích. Jde o veřejně dostupné informace, které je firma povinna zveřejnovat nejméně jedenkrát ročně (Homolka et al. 2017).

Setkáváme se však s problémy, které snižují vypovídací schopnost účetních výkazů (Homolka et al. 2017). Účetnictví je schopno poskytnout prvotní a často hlavní ekonomická data pro finanční analýzu, i když ne jediná. Účetnictví totiž zachycuje okamžitý stav majetku a závazků firmy v pořizovacích (historických) cenách v rozvaze,

respektive výnosy a náklady ve výkazu zisku a ztrát v ocenění platném v daném období (Sedláček 2001). Jedná se především o inflaci, změnu úrovně technologií v čase, různorodost účetní politiky podniku, a vlivy mimořádných událostí a sezónních faktorů (Homolka et al. 2017).

Dle Sedláčka (2001) existují dva přístupy k hodnocení hospodářských jevů:

- **Fundamentální analýza** – je založena na znalostech souvislostí mezi ekonomickými a mikroekonomickými jevy. Do analýzy jsou promítány zkušenosti a subjektivní odhad provádějícího odborníka. Rozhodnutí je tvořeno bez požití algoritmovaných postupů.
- **Technická analýza** – využívá matematické, statistické a další algoritmované metody pro kvantitativní zpracování dat. Data jsou následně kvalitativně posuzována.

Právě technická analýza se stala nástrojem finančního řízení firmy i přes své nedostatky. Do technické analýzy řadíme analýzu absolutních dat, analýzu rozdílových a poměrových ukazatelů a analýzu soustav ukazatelů (Homolka et al. 2017).

3.4.3 Analýza absolutních ukazatelů

K hodnocení finanční situace firem se při této analýze využívá přímo údajů obsažených v účetních výkazech. Konkrétní uplatnění absolutních ukazatelů nalzáme v analýze vývojových trendů (horizontální analýza) a v procentní analýze komponent (vertikální analýza), (Sedláček 2001). Horizontální a vertikální analýza bývá vhodnou výchozí metodou pro zpracování finanční analýzy podniku. Aby tyto analýzy měly postačující vypovídací schopnost, je potřeba mít k dispozici dostatečnou časovou řadu údajů, a to minimálně tři období (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Sedláček (2001) doporučuje délku období 5 až 10 let. Zároveň je nezbytné vědět, zda během sledovaného období nedošlo v podniku k nějakým nahodilým či mimořádným událostem (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

3.4.3.1 Horizontální analýza

V horizontální analýze měříme vývoj (dynamiku) hodnot jednotlivých položek výkazu, a to pomocí rozdílů, indexů, eventuálně měr relativní změny (Macek et al. 2006). Srovnává většinou dvě po sobě jdoucí období, nebo případně i více období. Analýzu je

možné provádět podílově, což je výhodnější pro podniky větší velikosti, nebo rozdílově (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

V případě horizontální analýzy můžeme zvolit výpočet absolutních výší změn nebo rozdíly mezi jednotlivými roky vyjádřit v procentech. Je vhodné však provést výpočet jak v absolutním, tak v procentním vyjádření. Při samotných výpočtech trendu se také využívá řetězových a bazických indexů. U bazického indexu je nutné stanovit tzv. výchozí bázi neboli určité stálé období, které je pokládáno za základ, a ostatní období se s ním porovnávají. Řetězový index bere v úvahu hodnotu ukazatele určitého období, které je srovnáváno s hodnotou ukazatele předcházejícího období (Homolka et al. 2017).

3.4.3.2 Vertikální analýza

Vertikální analýza se na rozdíl od horizontální analýzy zabývá jen jedním obdobím (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Vyjadřuje vztah určité hodnoty k celku a zobrazuje tak strukturu významných položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty (Landa 2008). Při vertikální analýze se posuzují jednotlivé komponenty majetku a kapitálu, tzv. struktura aktiv a pasiv firmy. Z této struktury je zřejmé, jaké je složení hospodářských prostředků potřebných pro výrobní a obchodní aktivity firmy a z jakých zdrojů byly pořízeny (Sedláček 2001). Většinou je tímto vyjádřen podíl jedné položky na položce sumární (Homolka et al. 2017). Struktura je vyjadřována poměrnými čísly, která jsou zpravidla převáděna na procenta (Macek et al. 2006).

3.4.4 Poměrová analýza

Poměrové ukazatele jsou nejoblíbenější a také nejrozšířenější metodou finanční analýzy (Sedláček 2001). Finanční analýza zpracovávaná na základě poměrových ukazatelů je postavena na principu, kdy se poměrují vybrané veličiny proti sobě, tedy se jednotlivé absolutní hodnoty dávají do poměru (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Konstrukce poměrových ukazatelů vychází ze znalosti určitých vztahů mezi absolutními hodnotami (Landa 2008). Údaje zjištěné z rozvahy mají charakter stavových ekonomických veličin (zachycují veličinu k určitému datu), naproti tomu údaje z výkazu zisku a ztrát charakterizují výsledky činnosti za určité období. Lze je sestavovat jako podílové, kdy dávají do poměru část celku a celek, nebo jako vztahové, kdy dávají do poměru samostatné veličiny (Sedláček 2001). Ukazatele se obvykle člení na následující kategorie (Homolka et al. 2017):

- Ukazatele rentability – efektivity, výnosnosti, ziskovosti
- Ukazatele likvidity – platební schopnosti
- Ukazatele finanční stability – zadluženosti
- Ukazatele aktivity – využití majetkových složek

3.4.4.1 Ukazatele rentability

Tato skupina ukazatelů měří výnosnost kapitálu, tedy schopnost podniku dosahovat zisku využitím investovaného kapitálu. Ukazatele rentability poměrují zisk vůči zdrojům, které byly vynaloženy na vytvoření zisku. Neexistují doporučené hodnoty, čím vyšší výnosnosti podnik dosahuje, tím pro něj lépe (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

Rentabilita je výsledkem podnikatelské činnosti za určité období, v tomto ukazateli se odráží úspěšnost této činnosti v daném období. Lze pracovat i s modifikacemi, kde zisk může být definován různě (Macek et al. 2006). Nejčastěji se jedná o kategorii EAT (čistý zisk po zdanění), nebo EBIT (zisk před zdaněním a úroky). Dle toho, jaký zisk se dosadí do čitatele, a jaký vložený kapitál je ve jmenovateli, lze rozlišovat hned několik ukazatelů (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

ROA – rentabilita aktiv

Ukazatel poměruje zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, z jakých zdrojů jsou financována (Sedláček 2001). Ukazatel je vhodný pro měření souhrnné efektivnosti (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Nejčastěji je ukazatel uváděn v podobě, kdy čítec obsahuje EBIT a ve jmenovateli jsou celková aktiva. Někdy se tento ukazatel nazývá nezdaněná rentabilita (Homolka et al. 2017).

$$\text{ROA} = \text{EBIT} / \text{celková aktiva}$$

Vypočtený údaj pak dokládá, kolik haléřů zisku připadá na 1 Kč vloženého kapitálu (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

Dosadí-li se do čitatele čistý zisk zvýšený o zdaněné úroky, znamená to, že ukazatel poměruje vložené prostředky nejen se ziskem, ale i s úroky, jež jsou odměnou věřitelům za jimi zapůjčený kapitál. Fiktivní zdanění úroků pak vyjadřuje skutečnou cenu cizího kapitálu. ROA ve zdaněné verzi se vypočte dle vztahu (Sedláček 2001):

$$\text{ROA} = \text{čistý zisk} + \text{úroky} (1 - \text{sazba daně}) / \text{celková aktiva}$$

ROE – rentabilita vlastního kapitálu

Míra ziskovosti z vlastního kapitálu je ukazatelem, jímž vlastníci zjišťují, zda jejich kapitál přináší dostatečný výnos, zda se využívá s intenzitou odpovídající velikosti jejich investičního rizika (Sedláček 2001). ROE je vlastně měřítkem účinnosti, jak společnost využívá svého kapitálu (Homolka et al. 2017). Zjistí se jako poměr zisku, nejčastěji EAT, vůči vlastnímu kapitálu. Zjištěný údaj ukazuje, kolik haléřů zisku připadá na 1 Kč zadrženého vlastního kapitálu (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

$$\text{ROE} = \text{EAT} / \text{vlastní kapitál}$$

Sedláček (2001) taktéž uvádí, že v čitateli se obvykle vyskytuje čistý zisk po zdanění, avšak ve jmenovateli je třeba zvažovat, které z fondů bude vhodné vypustit. Pro investora je důležité, aby ROE byl vyšší než úroky, které by obdržel při jiné formě investování. Z toho důvodu se má za to, že cena vlastního kapitálu, placená ve formě dividendy či podílu na zisku, je vyšší než cena cizího kapitálu, placená ve formě úroku.

ROI – rentabilita vloženého kapitálu

Patří k nejdůležitějším ukazatelům, jimiž se hodnotí podnikatelská činnost firem. Ukazatel vyjadřuje, s jakou účinností působí celkový kapitál vložený do firmy, nezávisle na zdroji financování (Sedláček 2001). Rentabilita vloženého kapitálu se vypočítá dle vzorce (Macek et al. 2006):

$$\text{ROI} = \text{zisk} / \text{investovaný (celkový) kapitál}$$

Čítec zlomku není zadán jednoznačně. Používá se EBIT, zisk před úhradou dlouhodobých úroků a daně z příjmů, EBT (zisk před zdaněním), zisk po zdanění či zisk po zdanění zvýšený o nákladové úroky, respektive zvýšený o zdaněné úroky. Avšak zisk očištěný o úroky lépe vyjadřuje výsledek z běžných transakcí, poněvadž není ovlivněn tím, z jakých zdrojů je aktivita firmy financována (Sedláček 2001).

ROCE – rentabilita dlouhodobých zdrojů

Sedláček (2001) zmiňuje jako další ukazatel rentability kapitálu rentabilitu dlouhodobých zdrojů. V čitateli jsou uvedeny celkové výnosy všech investorů a ve jmenovateli jsou dlouhodobé finanční prostředky, které má firma k dispozici. Výpočet je prováděn dle vzorce:

$$\text{ROCE} = \text{čistý zisk} + \text{úroky} / \text{dlouhodobé závazky} + \text{vlastní kapitál}$$

Slouží k prostorovému srovnávání firem, zejména k hodnocení monopolních veřejně prospěšných společností.

ROS – rentabilita tržeb

Tento typ ukazatele vyjadřuje schopnost podniku generovat zisk na základě realizovaných tržeb (Landa 2008). Poměruje se zde kategorie zisku (nejčastěji EAT) vůči tržbám. Výsledek pak ukazuje, kolik korun zisku podnik utvořil z jedné koruny tržeb (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Výpočet ROS je dle vzorce (Macek et al. 2006):

$$\text{ROS} = \text{zisk} / \text{tržby}$$

Pro srovnání různých firem se navzájem vylučují z čitatele zkreslující vlivy rozdílné skladby kapitálu a dá se přednost provoznímu zisku – EBIT (Sedláček 2001).

ROC – rentabilita nákladů

Homolka et al. (2017) také značí rentabilitu nákladů RN a uvádí, že vyjadřuje produktivnost (efektivnost) vynakládaných vstupů. Dle zvolené nákladové položky ve výkazu zisku a ztráty je možné počítat jak rentabilitu provozních nákladů (vztaženo k provoznímu zisku), tak rentabilitu celkových nákladů podniku (vztaženo k celkovému zisku podniku). Macek et al. (2006) uvádí vzorec výpočtu následovně:

$$\text{ROC} = \text{zisk} / \text{náklady}$$

V souvislosti s náklady uvádí Landa (2008) ukazatel nákladovosti, který vyjadřuje schopnost podniku efektivně řídit náklady. V tomto pojetí jsou celkové náklady odhadnuty jako rozdíl tržeb a zisku. Ukazatel lze ovšem vypočítat přímo jako podíl nákladů a tržeb, a to i pro různé nákladové druhy (Sedláček 2001).

$$\text{NT} = 1 - \text{ROS} = 1 - (\text{zisk} / \text{tržby}) = (\text{tržby} - \text{zisk}) / \text{tržby}$$

Homolka et al. (2017) uvádí také výpočet nákladovosti provozních tržeb:

$$\text{NT} = \text{provozní náklady} / \text{tržby z provozní činnosti podniku}$$

A dodává, že pomocí vzorce se zjišťuje množství nákladů vynaložených na 1 Kč tržeb.

3.4.4.2 Ukazatele likvidity

Ukazatelé likvidity sledují míru, v jaké je podnik schopen hradit své krátkodobé závazky, a to v daných termínech. Tento ukazatel udává, kolikrát je podnik schopen uspokojit požadavky věřitelů v případě, že promění veškerá oběžná aktiva v daném okamžiku na finanční prostředky (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Ukazatel likvidity měří tuto schopnost k určitému okamžiku, je definován jako poměr velikosti určitých likvidních aktiv k velikost krátkodobých závazků. Jak velikost a struktura likvidních aktiv, tak i velikost krátkodobých závazků se v průběhu účetního období mění,

takže i rentabilní podnik se může v průběhu období dostat do platebních potíží. Je nutné si uvědomit, že zvyšuje-li se likvidita, zvyšují se oběžná aktiva, v nichž se váží zdroje podniku. Tím se i snižuje rentabilita – jednak oběžná aktiva nevytváří zisk, jednak vyšší oběžná aktiva zvyšují hodnotu celkových aktiv (Macek et al. 2006).

S platební schopností se váží pojmy solventnost, likvidita a likvidnost. Solventnost je možné vyjádřit jako schopnost k určitému okamžiku uhradit své závazky. Likviditou je označována schopnost podniku transformovat aktiva, kterými disponuje na platební prostředky. Pojem likvidnost se vztahuje ke konkrétnímu druhu majetku a vyjadřuje jeho náročnost přeměny na peněžní formu (Homolka et al. 2017).

Landa (2008) z hlediska časového období, za které jsou zkoumány problémy likvidity, rozlišuje čtyři základní stupně likvidity – pohotová likvidita, rychlá likvidita, běžná likvidita a dlouhodobá likvidita. Oproti tomu Taušl Procházková et Jelínková (2018) a další autoři uvádějí tři stupně likvidity s jinými výpočty – běžná likvidita, pohotová likvidita a okamžitá likvidita.

Okamžitá likvidita

Homolka et al. (2017) ji také označuje jako likviditu I. stupně a znázorňuje okamžité krytí krátkodobých závazků podniku z jeho finanční hotovosti.

$$\text{LI.} = \text{krátkodobý finanční majetek} + \text{peněžní prostředky} / \text{krátkodobé závazky}$$

Sedláček (2001) uvádí, že likvidita je zajištěna při hodnotě ukazatele alespoň 0,2. Taušl Procházková et Jelínková (2018) doporučují udržovat hodnotu v intervalu 0,2–0,5. Zároveň dodávají, že se jedná o nejpřísnější stupeň likvidity.

Pohotová likvidita

Ve snaze odstranit nevýhody předchozího ukazatele vylučuje z oběžných aktiv zásoby (Sedláček 2001). Zásoby jsou považovány za nejméně likvidní majetek ve skupině aktiv (Taušl Procházková et Jelínková 2018). Likvidita II. stupně, jak je také označována, se počítá dle vztahu (Homolka et al. 2017):

$$\text{LII.} = \text{krátkodobý finanční majetek} + \text{peněžní prostředky} + \text{krátkodobé pohledávky} / \text{krátkodobé závazky}$$

Taušl Procházková et Jelínková (2018) doporučují udržovat pohotovou likviditu v intervalu 1–1,5.

Běžná likvidita

Také označována jako likvidita III. stupně, se vypočítá jako poměr mezi krátkodobým likvidním majetkem (oběžná aktiva bez dlouhodobých pohledávek) a krátkodobými závazky. S její pomocí můžeme vyjádřit, kolik korun oběžného majetku přísluší na jednu korunu krátkodobých závazků (Homolka et al. 2017).

$$\text{LIII.} = \frac{\text{kr. finanční majetek} + \text{peněžní prostředky} + \text{krátkodobé pohledávky} + \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Běžná likvidita se doporučuje udržovat v hladině 1,5–2,5. Čím je běžná likvidita vyšší, tím je dle Taušl Procházkové et Jelínkové (2018) nižší riziko platební neschopnosti. Dle Sedláčka (2001) je užitečné zkoumat poměr mezi ukazatelem likvidity II. a III. stupně. Významně nižší hodnoty pohotové likvidity ukazuje nadměrnou váhu zásob v rozvaze společnosti. Obchodní společnosti se vyznačují rychlým obratem zásob a jejich likvidita II. stupně dosahuje relativně vyšších hodnot. Naproti tomu existují podniky, jejichž výroba vyžaduje velké zásoby pouze v sezónním období – příkladem může být zemědělská prvovýroba s ročním cyklem v rostlinné produkci (Homolka et al. 2017).

3.4.4.3 Ukazatele finanční stability

Ukazatelé finanční stability a zadluženosti úzce souvisí s kapitálovou strukturou podniku, a to zejména s poměrem mezi vlastním a cizím kapitálem (Landa 2008). Většina podniků používá ke svému chodu nejen vlastní, ale i cizí zdroje. Využívání cizích zdrojů s sebou nese určitou míru rizika, na druhou stranu je při správné míře využití považováno za levnější zdroje než vlastní zdroje podniku. Běžné je doporučení udržovat proporcii cizích a vlastních zdrojů ve stejném poměru, případně v poměru 40 % cizího kapitálu vůči vlastnímu kapitálu (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

Ukazatel věřitelského rizika

Ukazatel celkové zadluženosti, také nazýván jako debt ratio, představuje podíl cizího kapitálu k celkovým aktivům (Homolka et al. 2017). Čím je větší podíl vlastního kapitálu, tím je větší bezpečnostní polštář proti ztrátám věřitelů v případě likvidace. Proto věřitelé preferují nízký stupeň zadluženosti. Je-li ukazatel vyšší než oborový průměr, bude však pro společnost obtížné získat dodatečné zdroje bez toho, aby nejprve zvýšila vlastní kapitál (Sedláček 2001). Taušl Procházková et Jelínková (2018) uvádí, že zadluženost podniku by

měla být přiměřená podle konkrétní situace a podmínek podniku. Doporučení pro zadluženost podniku udává bilanční pravidlo vyrovnání rizika.

Debt ratio = celkové dluhy / celková aktiva

Landa (2008) udává, že za pozitivní vývoj se považují hodnoty nižší než 50 % a za negativní vývoj se považují hodnoty nad 60 %, přičemž světový průměr se pohybuje mezi 30 a 60 %. Vyšší hodnoty jsou rizikem pro současné i budoucí věřitele, nemusí to však znamenat, že podnik nemůže získat úvěr, vykazuje-li rychlý obrat prostředků, vysokou rentabilitu, zvýšení objemu zisku a má příznivý vývoj rentability celkového kapitálu.

Koeficient samofinancování

Koeficient samofinancování, označovaný též equity ratio, je doplňkem k ukazateli celkové zadluženost – debt ratio. Ukazatel vyjadřuje finanční nezávislost firmy. Převrácená hodnota koeficientu vlastního kapitálu vyjadřuje finanční páku (viz níže), (Sedláček 2001).

Equity ratio = vlastní kapitál / celková aktiva

Homolka et al. (2017) poukazuje na závislost hodnoty koeficientu na oboru podnikání – výrobní podniky mají tento koeficient ve výši 30–50 %.

Koeficient zadluženosti

V odborné literatuře je koeficient také označován jako debt to equity ratio nebo debt-equity ratio. Dle Sedláčka (2001) má stejnou vypovídací schopnost jako celková zadluženost. Oba rostou s tím, jak roste proporce dluhů ve finanční struktuře firmy.

Koeficient zadluženosti = cizí kapitál / vlastní kapitál

Jako u dalších ukazatelů, tak i u koeficientu zadluženosti platí, že při finanční analýze by se mělo přihlédnout i k leasingovému financování. To by mělo být přičteno k cizímu kapitálu (Homolka et al. 2017).

Ve finanční analýze se využívá převrácené hodnoty koeficientu zadluženosti, která bývá označována jako míra finanční samostatnosti firmy (Sedláček 2001).

Míra finanční samostatnosti = vlastní kapitál / cizí zdroje

Ukazatel pak vypovídá o tom, kolik jednotek vlastního kapitálu kryje jednu jednotku cizího kapitálu (Homolka et al. 2017).

Finanční páka

Ukazatel je převrácenou hodnotou koeficientu samofinancování a vyjadřuje podíl cizích zdrojů na celkových zdrojích podniku.

Finanční páka = celková aktiva / vlastní kapitál

Čím je podíl cizích zdrojů větší, tím je vyšší ukazatel finanční páky. O finanční páce se hovoří v souvislosti s efektem zvyšování rentability vlastních zdrojů použitím cizího kapitálu (Homolka et al. 2017).

Úrokové krytí

Ukazatel informuje o tom, kolikrát převyšuje zisk placené úroky (Sedláček 2001).

$$\text{Úrokové krytí} = \text{zisk} + \text{nákladové úroky} / \text{nákladové úroky}$$

V čitateli ukazatele by měly být zachyceny všechny odměny pro vlastní i cizí kapitál a ve jmenovateli je zachycena odměna pouze pro cizí kapitál (Homolka et al. 2017). Pokud je ukazatel roven 1, znamená to, že na zaplacení úroků je třeba celého zisku. Vhodné je, pokud jsou úroky pokryty ziskem 3x až 6x (Sedláček 2001).

Převrácenou hodnotou úrokového krytí je úrokové zatížení a vypovídá o tom, z kolika procent je každá koruna vytvořená v podniku zatížená platbou nákladových úroků (Homolka et al. 2017).

3.4.4.4 Ukazatele aktivity

Měří, jak efektivně firma hospodaří se svými aktivy. Má-li jich více než je účelné, vznikají jí zbytečné náklady, a tím i nízký zisk (Sedláček 2001). Ukazatel je konstruován tak, že pracuje s jednotlivými majetkovými částmi a poměřuje se zpravidla k tržbám. Nejčastěji se objevují ukazatele týkající se skupiny oběžného majetku (Taušl Procházková et Jelínková 201). Homolka et al. (2017) upozorňuje, že je nutné při hodnocení těchto ukazatelů brát ohled na to, ve kterém odvětví se analyzovaný podnik nachází.

Ukazatele aktivity lze rozdělit na dvě skupiny. První skupina zkoumá počet obrátek majetku za určité období, druhá dobu obratu, respektive průměrnou dobu jedné obrátky majetku. Čím vyššího počtu obrátek je dosahováno, tím lépe. Naopak u doby obratu je snaha o docílení nižší hodnoty. Ta signalizuje, že se podniku daří využívat majetek v krátkém časovém úseku (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

Obrat aktiv a zásob

Obrat aktiv ukazuje, kolikrát se celá aktiva obrátí za rok. Doporučuje se, aby hodnota tohoto ukazatele dosáhla alespoň 1 (Taušl Procházková et Jelínková 2018).

$$\text{Obrat aktiv} = \text{roční tržby} / \text{aktiva}$$

Ukazatel obratu je možné počítat také pro závazky, pohledávky nebo zásoby. Obrat zásob je někdy nazýván jako ukazatel intenzity využití zásob a udává, kolikrát je v průběhu roku každá položka zásob firmy prodána a znovu uskladněna.

$$\text{Obrat zásob} = \text{roční tržby} / \text{zásoby}$$

Slabinou tohoto ukazatele je, že tržby odrážejí tržní hodnotu, zatímco zásoby se uvádějí v nákladových cenách. Pokud ukazatel vychází vyšší, znamená to, že firma nemá zbytečné nelikvidní prostředky (Sedláček 2001).

Doba obratu pohledávek

Doba obratu, také nazývána doba splatnosti pohledávek, ukazuje na platební morálku odběratelů (Landa 2008) a ukazuje, za kolik dní jsou pohledávky v podniku v průměru splaceny.

$$\text{Doba splatnosti} = \text{pohledávky (krátkodobé)} / (\text{tržby} / 365)$$

Obvykle je vhodné, aby se tato doba pohybovala kolem běžné doby splatnosti faktur (Homolka et al. 2017). Za optimální vývoj lze považovat dobu splatnosti menší než 30 dní, nežádoucí je nad 90 dní (Landa 2008). Doba splatnosti je počítána z denních tržeb, pro jejich výpočet se roční tržby dělí 360 dny (Sedláček 2001, Taušl Procházková et Jelínková 2018) nebo 365 dny (Landa 2008, Homolka et al. 2017).

Doba obratu zásob

Udává průměrný počet dnů, po něž jsou zásoby vázány v podnikání do doby jejich spotřeby nebo prodeje. U zásob výrobků a zboží je ukazatel rovněž indikátorem likvidity, protože udává počet dnů, za něž se zásoba promění v hotovost nebo pohledávku. Obecně se definuje jako poměr stavu zásob k denním tržbám (Sedláček 2001).

$$\text{Doba obratu zásob} = \text{zásoby} / (\text{tržby} / 365)$$

Pro posouzení ukazatele je rozhodující jeho vývoj v časové řadě. Za optimální lze považovat klesající trend ukazatele. Doba obratu do 30 dní je považována za velmi příznivou a nad 100 dní je považována za negativní vývoj. V ČR doba obratu zásob u většiny podniků je 50 až 100 dní (Landa 2008).

Doba obratu závazků

V souvislosti s inkasem tržeb je zajímavé zjistit, jaká je platební morálka firmy vůči dodavatelům. Doba obratu závazků udává, jak dlouho firma odkládá platbu faktur dodavatelům (Sedláček 2001).

$$\text{Doba obratu závazků} = \text{krátkodobé závazky} / (\text{externí nákupy} / 365)$$

Do položky externí nákupy Homolka et al. (2017) zahrnuje výkonovou spotřebu, tedy spotřebu materiálu a energie, služeb a náklady vynaložené na prodej zboží. Pro podnik je výhodnější, pokud doba splatnosti závazků je delší než doba splatnosti pohledávek.

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika podniku

Společnost AGRO PODLESÍ, a.s. má sídlo v obci Červené Janovice, ve Středočeském kraji, v jižní části okresu Kutná Hora. Akciová společnost vznikla v roce 1998 jako dceřiná společnost Zemědělského družstva Červené Janovice, které zde hospodaří od roku 1952 a je ovládající osobou akciové společnosti. Hlavním předmětem podnikání obou společností je zemědělská prvovýroba. Další významný předmět podnikání akciové společnosti je výroba elektrické energie a hostinská činnost.

Společnost je řazena mezi střední podniky s cca 80 zaměstnanci. Základní kapitál společnosti je ve výši 116 776 000 Kč. Akcie jsou emitovány v těchto hodnotách:

- 460 kusů akcií na jméno ve jmenovité hodnotě 100 000 Kč
- 1 000 kusů akcií na jméno v listinné podobě ve jmenovité hodnotě 50 000 Kč
- 100 kusů akcií na jméno ve jmenovité hodnotě 10 000 Kč
- 3 000 kusů akcií na jméno v listinné podobě ve jmenovité hodnotě 5 000 Kč
- 4 776 kusů akcií na jméno v listinné podobě ve jmenovité hodnotě 1 000 Kč

Společnost má dva statutární orgány – valnou hromadu a představenstvo. Kontrolním orgánem je dozorčí rada. Představenstvo má 7 členů, kteří jsou voleni valnou hromadou. Dozorčí rada se skládá ze tří členů, kteří jsou také voleni valnou hromadou. Funkční období obou orgánů je pětileté.

V rámci zemědělské výroby společnosti se vymezují dva směry – živočišná výroba a rostlinná výroba. V rámci živočišné výroby se podnik specializuje na chov krav s tržní produkcí mléka. Společnost má uzavřený obrat stáda. Chová více jak 1 330 kusů dojnic a tomu odpovídající množství skotu v ostatních kategoriích (cca 2 500 ks skotu). V minulosti byla produkce mléka zabezpečována kombinovaným plemenem Český strakatý skot. Zhruba okolo roku 2010 byla započata celková holštynyzace stáda a dojnice byly zapouštěny býky plemene Holštýn. V současné době již stádo obsahuje dojnice s vysokým (skoro stoprocentním) podílem holštýnské krve. Skot je v rámci podniku koncentrován do tří farem. Dvě farmy jsou produkční, dochází zde k produkci mléka a odchovu telat. Na obou farmách je prováděno dojení třikrát denně. Zavedením tohoto opatření došlo k navýšení užitkovosti dojnic, ale také ke zlepšení kvality mléka a snížení nemocí mléčné

žlázy. Třetí farma zabezpečuje odchov mladých jalovic a zaprahých dojníc do doby převozu zpět na produkční stáj.

AGRO PODLESÍ, a.s. společně se Zemědělským družstvem Červené Janovice se rozkládá v oblasti od nadmořské výšky cca 350 m n. m. do 570 m n. m. (převážně bramborářská výrobní oblast), na hranici Středočeského kraje a kraje Vysočina. Společnost hospodaří na celkové výměře necelé 4 000 ha. Z toho na téměř 1 000 ha půdy pěstuje řepku ozimou, na 900 ha půdy pěstuje ozimou pšenici a cca na 250 ha pěstuje ozimý ječmen. Pro potřeby živočišné výroby je také pěstováno více než 650 ha kukuřice na siláž a také další jednoleté a dlouholeté pícniny na orné půdě (luskovinoobilné směsi, jetelovojtěško-trávy, triticales na GPS). TTP zaujímají okolo 290 ha zemědělské půdy a je snaha o pravidelné obnovování kvality porostů.

Zhruba od roku 2010 je kladen vysoký důraz na modernizaci technického vybavení společnosti. Do rostlinné i živočišné výroby jsou dle požadavků a potřeb nakupovány nové výkonné stroje a nářadí. Modernizace se však netýká pouze mechanizace, ale také dalších věcí. V rámci živočišné výroby byly postaveny dvě nové produkční stáje s dojárnou. Také došlo k výstavbě nových silážních žlabů pro uložení objemných krmiv. Vzhledem k vysoké koncentraci skotu na jednotlivých farmách, došlo také k výstavbě nového vodovodu. Z živočišné produkce také vzniká velké množství organických zbytků, jako jsou např. zbytky krmiva, skrývky objemných krmiv a další. Tyto odpady jsou následně využívány v bioplynové stanici, odkud je získávána nejen elektrická energie, ale také teplo na vytápění objektů a digestát.

V rostlinné výrobě se dlouhodobě jedná především o investice do strojů a zemědělské půdy. Ve společnosti je však také kladen důraz na kvalitu uskladnění a uchování sklizně. Z toho důvodu došlo v minulosti k vybudování posklizňové linky se sily na uskladnění produkce. V současné době je prováděna modernizace další posklizňové linky včetně výstavby nových sil. Další velkou současnou investicí je také výstavba mlékárny, která bude zpracovávat část produkovaného mléka.

4.2 Analýza podniku

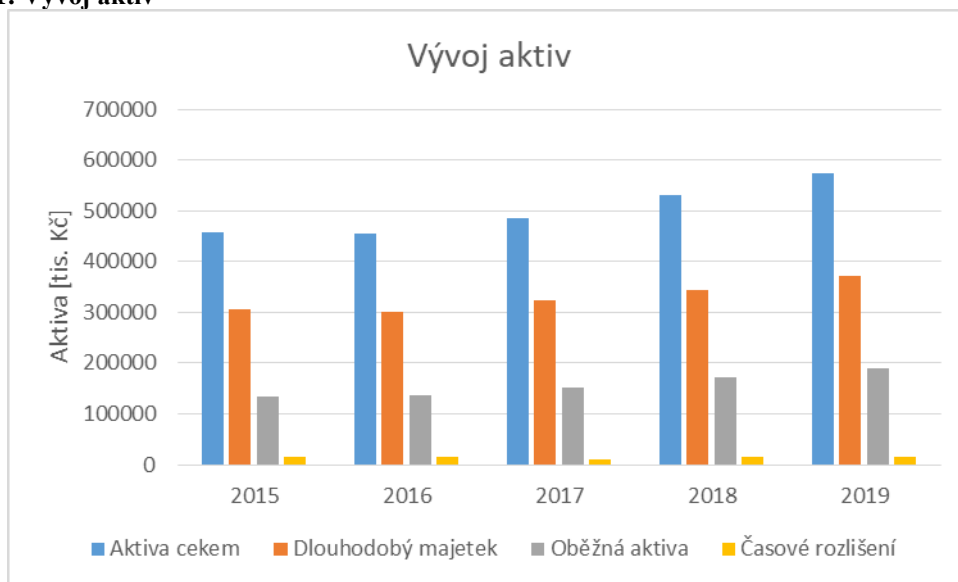
4.2.1 Analýza absolutních ukazatelů

4.2.1.1 Horizontální analýza aktiv

Na základě horizontální analýzy je možné sledovat změny jednotlivých položek během zvoleného období. V příloze práce jsou změny vzhledem k minulému období vyčísleny absolutně i relativně.

V rámci sledovaného období 2015–2019 byl sledován rostoucí trend vývoje stavu aktiv ve společnosti. V roce 2019 dosáhla jejich hodnota nejvyššího čísla – 575,03 mil. Kč. Během sledovaného období však došlo v roce 2016 k poklesu hodnoty aktiv o 0,23 % (viz graf 1). To bylo způsobeno poklesem hodnoty dlouhodobého majetku (DM), který jakožto celek vykazoval pokles o 1,76 % oproti předchozímu období. Z přílohy č. 6 je patrné, že k poklesu došlo u všech sledovaných položek DHM kromě pozemků. Společnost AGRO PODLEŠÍ, a.s. má dlouhodobě snahu navyšovat množství vlastní půdy, což je zřejmé i z průměrného meziročního růstu o cca 30 %. Snaha o navyšování zastoupení vlastní půdy společnosti se však také projevuje v položce závazků.

Graf 1: Vývoj aktiv

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Pokles hodnoty o 3,23 % byl v roce 2016 sledován u staveb, kde v tomto roce nedošlo k žádné nové výstavbě, ale naopak došlo ke zbourání některých objektů. V následujících letech docházelo k nepřetržitému nárůstu hodnoty staveb (průměrně o 7 %) a to v důsledku každoroční výstavby.

Negativní vývoj hodnoty během všech let byl sledován u hmotných movitých věcí (HMV). Před rokem 2015 došlo v rámci mechanizace podniku k radikální obměně strojů. V následujících letech již byly uskutečňovány menší nákupy strojů a dlouhodobě tak dochází k postupnému stárnutí a snižování hodnoty techniky.

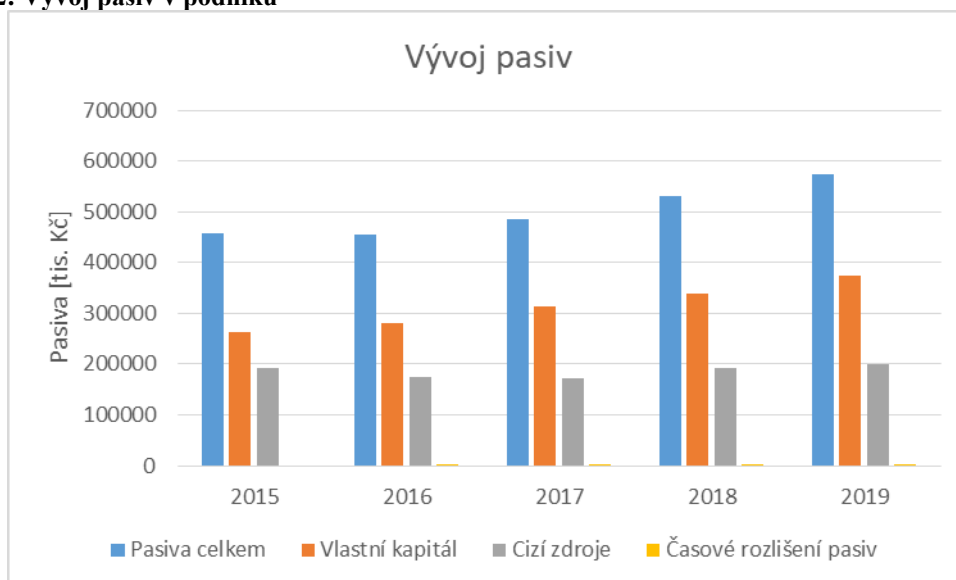
U oběžných aktiv, které jsou z velké části tvořeny právě zásobami, nebyl v průběhu sledovaného období pozorován žádný záporný výkyv. Porovnávání změn u stavu zásob za celý kalendářní rok je do určité míry zavádějící. Velká část produktů rostlinné výroby je ve společnosti uskladněna a k prodeji dochází v závislosti na tržní ceně, ale často až v novém kalendářním roce. Výjimkou byla úroda v roce 2018, kdy byly zaznamenány nižší hektarové výnosy (ve společnosti v důsledku opakovaného krupobití) a velká část úrody (především řepkové semeno) byla uskladněna a prodávána až s produkcí z roku 2019.

V různých letech bylo sledováno snížení hodnoty u nedokončené výroby (2017 a 2019) což může být způsobeno např. změnou rozvržení ploch mezi jednotlivé ozimy a jařiny, a také možným snížením vstupů do nedokončené výroby.

4.2.1.2 Horizontální analýza pasiv

Dle principu bilanční rovnice je vývoj hodnoty pasiv ve společnosti stejný, jako tomu bylo u aktiv, tedy v roce 2016 byl zaznamenán pokles hodnoty o 0,26 %. Hodnota pasiv je tvořena převážně vlastním kapitálem společnosti (viz graf 2), jehož hodnota ve sledovaném období neustále vzrůstala, a to v průměru o 9,12 % ročně.

Graf 2: Vývoj pasiv v podniku

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

V rámci vlastního kapitálu byly nejvyšší meziroční nárůsty sledovány u položky fondy ze zisku, přesněji statutární a jiné fondy (viz příloha č. 7). V roce 2016 došlo v rámci této položky o navýšení oproti minulému účetnímu období na 48,8 mil. Kč, což odpovídá změně o 187,55 %. Po dobu ostatních sledovaných období tato položka neustále narůstá a v roce 2019 byla její hodnota ve výši 124,8 mil. Kč, tedy její hodnota od roku 2015 se zvýšila o 635,29 %.

Meziroční výkyvy jsou sledovány u výsledku hospodaření běžného účetního období. U této položky byly zaznamenány poklesy hodnot oproti předešlým obdobím v letech 2016, kde bylo dosaženo zisku 18,01 mil. Kč, a 2018, kde byl generován zisk 24,69 mil. Kč. Nejvyššího výsledku hospodaření pak bylo dosaženo v posledním sledovaném roce (34,73 mil. Kč). Podrobnější analýza VH bude uvedena v následující kapitole.

Pasiva v posledních sledovaných letech rostly také v důsledku růstu hodnoty cizích zdrojů. Nejvyšší nárůst byl sledován v roce 2018, kde hodnota stoupla o 21,4 mil. Kč. Před rokem 2015 proběhly ve společnosti investice do výstavby bioplynové stanice (BPS), nové stáje pro dojnice, posklizňové linky, silážních žlabů, mechanizace a další. V prvních dvou sledovaných letech nedošlo k žádné nové výstavbě a hodnota závazků k úvěrovým institucím, především se jedná o dlouhodobé, klesaly. V roce 2017 došlo k výstavbě teplovodu z BPS a v následujících letech byly uskutečněny výstavby nových silážních žlabů, nové stáje pro dojnice a vodovodu s akumulací nádržemi. To způsobilo vysoký nárůst dlouhodobých závazků až na 135,66 mil. Kč.

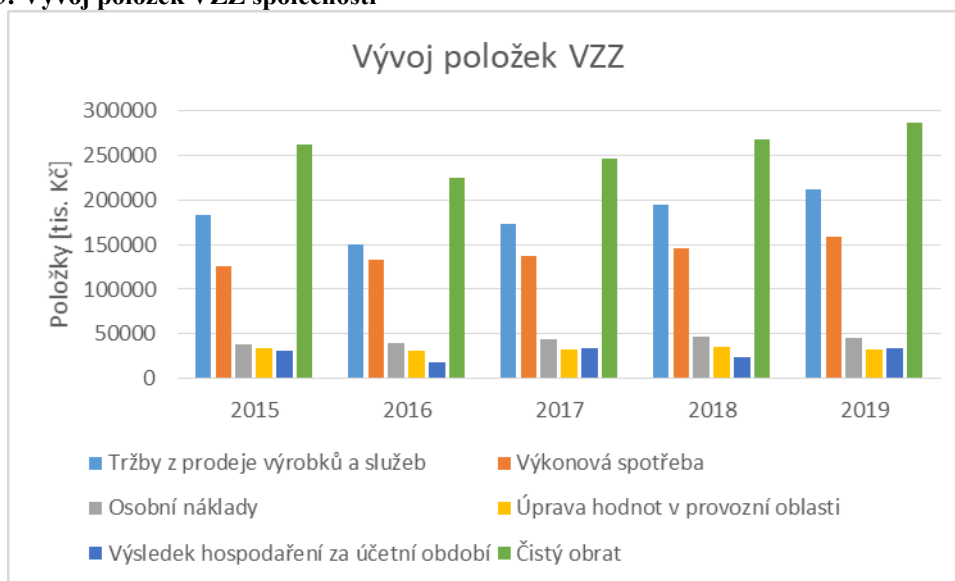
4.2.1.3 Horizontální analýza VZZ

U vývoje tržeb z prodeje výrobků a služeb je viditelný výrazný pokles hodnoty mezi roky 2015-2016 o 18,54 %. Stejný vývojový trend byl sledován i u čistého obrátu, kdy nevyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2019 – 285,54 mil. Kč.

Společnost AGRO PODLEŠÍ, a.s. zachovala jak rostlinnou, tak i živočišnou produkci. V rámci živočišné produkce se specializuje na chov dojného skotu a produkci mléka (viz výše kap. 4.1). Společnost v současné době chová přes 1 330 kusů dojnic. Jejich mléčná užitkovost se během let zvyšuje (viz níže kap. 4.5.1). V rámci rostlinné výroby se sice pěstují tržní plodiny jako je řepka a pšenice, ale vzhledem k rozsáhlé ŽV se na velké části ploch pěstují plodiny pro krmné účely. Tržby z rostlinných komodit jsou tak minoritní vůči tržbám za prodej kravského mléka. V roce 2016 došlo k výraznému poklesu ceny

mléka, v jehož důsledku došlo ke snížení tržeb za výrobky a služby a v konečném důsledku byl vykázan i nízký VH (viz graf 3).

Graf 3: Vývoj položek VZZ společnosti

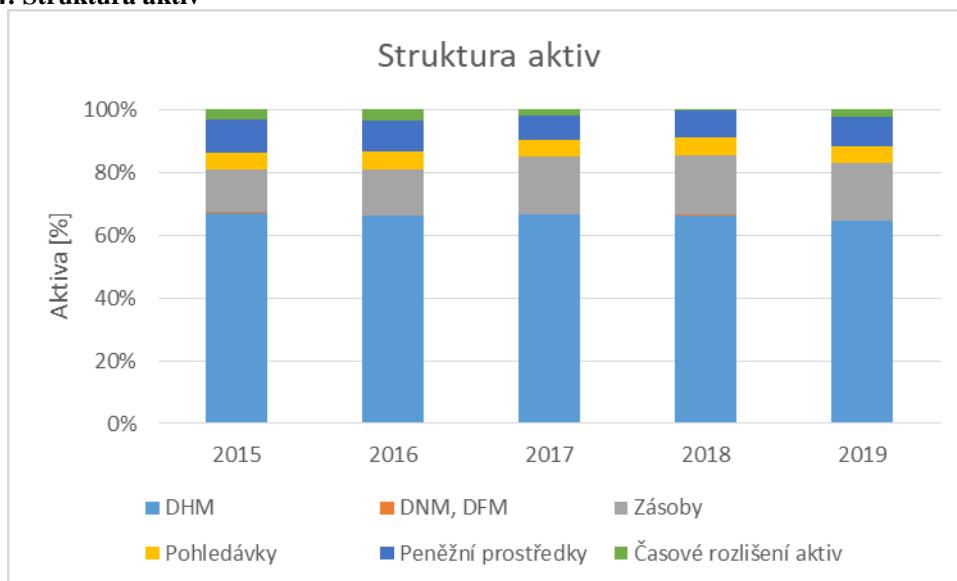
Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Významný vliv ceny mléka na výši tržeb je relativně možné vidět v roce 2019. V tomto roce dosahovala průměrná realizační cena mléka 8,94 Kč/l. V témže roce byl sledován pokles v produkci řepky, který byl způsoben opakovaným krupobitím v této oblasti (viz kap. 4.4.1). I přes nízký výnos řepky však nebyl sledován žádný negativní dopad na výši tržeb v daném roce.

4.2.1.4 Vertikální analýza aktiv

Základní strukturu aktiv ve společnosti v letech 2015–2019 vyjadřuje graf 4. Ve sledovaném období tvořil více jak 60 % hodnoty aktiv dlouhodobý hmotný majetek, i když z porovnání mezi roky je patrné, že dochází ke snižování procentuálního zastoupení DHM na hodnotě aktiv.

Graf 4: Struktura aktiv

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů

V příloze č. 9 je částečně vyjádřeno rozvržení zastoupení jednotlivých složek na DHM. Nejvyšší podíl (průměrně 38,3 %) představují stavby. Jejich zastoupení se v průběhu sledovaného období snižuje i přes intenzivní stavební činnost. Podíl se snižuje i u položky hmotné movité věci, kdy v roce 2015 tvořily 18,16 % aktiv a v roce 2019 již 9,52 %. Jejich snižující se podíl na aktivech je zapříčiněn jednak klesajícím podílem dlouhodobého majetku, a také celkovým stárnutím mechanizace, kdy nejvyšší investice do HMV byly prováděny před rokem 2015.

Naopak rostoucí podíl na DM v průběhu celého období je sledován u pozemků, kdy v roce 2015 představovaly 7,01 % aktiv a v roce 2019 již 15,20 %. Nárůst hodnoty pozemků na aktivech je zapříčiněn ze dvou důvodů – jednak společnost AGRO PODLESÍ, a.s. se snaží více nakupovat půdu (ne pouze zemědělskou), a také roste průměrná cena nakupované půdy.

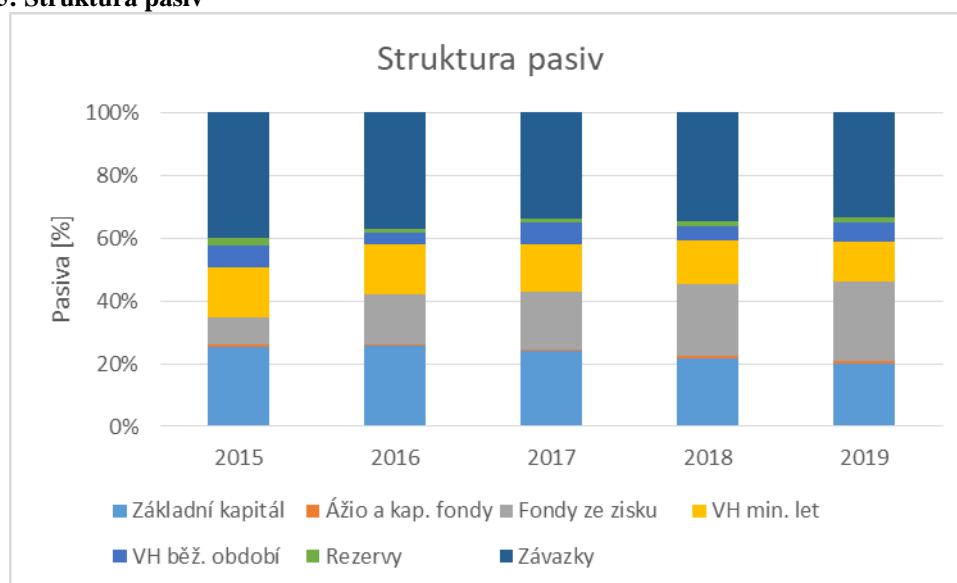
Opačný trend, než u dlouhodobého majetku, je sledován u oběžných aktiv, jejichž procentuální podíl v průběhu sledovaného období mírně vzrůstá a průměrně tvoří 31,3 %. Největší položkou oběžných aktiv jsou zásoby. Jejich procentuální podíl na oběžných aktivech se v posledních třech sledovaných letech zvýšil a celkově tvoří asi 18,3 % hodnoty aktiv.

4.2.1.5 Vertikální analýza pasiv

Většina hodnoty pasiv společnosti připadá na vlastní kapitál, jehož procentuální zastoupení v průběhu sledovaných let se zvyšuje a průměrně tvoří přes 62,6 % zdrojů podniku (viz příloha č. 10). Z tohoto podílu připadá přes 20 % na základní kapitál (116 mil. Kč). Velký nárůst podílu na vlastních zdrojích je u fondů tvořených ze zisku, které v roce 2015 představovaly 8,66 % zdrojů firmy a v roce 2019 již tvořily 25,63 % pasiv.

Výsledek hospodaření minulých let byl po celou dobu sledovaného období ve výši 72,48 mil. Kč. Tato položka tak představuje průměrně 14 % zdrojů společnosti (viz graf 5). Vývoj procentuálního podílu výsledku hospodaření běžného účetního období odpovídá vývoji jeho absolutních hodnot. Nejnižšího VH bylo dosaženo v roce 2016, což odpovídalo 3,95 % celkových zdrojů firmy. V letech, kdy bylo dosaženo vyššího výsledku hospodaření, se pak jeho podíl pohybuje mezi 6–7 %.

Graf 5: Struktura pasiv

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Procentuální zastoupení cizích zdrojů na hodnotě pasiv firmy v průběhu sledovaného období klesalo. Největší zastoupení mají dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím, které v průběhu sledovaného období tvořily 20–24 % hodnoty zdrojů. Jejich nejvyšší podíl byl zaznamenán v roce 2015, kde společnost vykazovala závazky k úvěrovým institucím 108,14 mil. Kč. Nejvyšší absolutní hodnota však byla vykázána v roce 2019 (116,08 mil. Kč). V procentuálním vyjádření však šlo o druhou nejnižší hodnotu (20,19 %) a to především kvůli nárůstu poměru vlastních zdrojů firmy.

Vývoj podílu hodnoty závazků vůči obchodním partnerům na celkovém kapitálu má klesající charakter, ale v absolutním vyjádření je sledována opačná situace (vymyká se rok 2016, kde byl vytvořen nejnižší výsledek hospodaření, a společnost musela splácet dlouhodobé závazky). Vzhledem k nárůstu dluhů vůči dodavatelům, je zde riziko prodloužení délky splatnosti závazků.

4.2.2 Analýza poměrových ukazatelů

4.2.2.1 Ukazatele rentability

Tabulka 11 obsahuje hodnoty jednotlivých ukazatelů rentability, kterých během sledovaného období (2015–2019) společnost AGRO PODLESÍ, a.s. dosahovala. Během pětiletého období nevykazoval podnik ztrátu a vzhledem ke kladným výsledkům hospodaření vycházejí všechny ukazatele kladně.

Tabulka 11: Ukazatele rentability [%]

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019
ROA	9,67	5,79	9,24	6,55	8,50
ROE	12,10	6,40	10,61	7,28	9,30
ROI¹⁾	6,98	3,95	6,88	4,64	6,04
ROCE	9,40	5,62	8,75	6,20	7,89
ROS²⁾	15,77	10,96	17,70	11,97	15,42
ROC	13,88	8,09	13,68	9,74	13,04

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

- 1) Výpočet dle: EAT / pasiva celkem
- 2) Výpočet dle: EAT / tržby z výrobků a služeb + tržby za zboží + tržby za DHM + tržby za materiál

4.2.2.1.1 Rentabilita aktiv – ROA

Rentabilita aktiv společnosti ve sledovaných letech se pohybovala v intervalu $\langle 0,0579; 0,0967 \rangle$. Průměrně tak 1 Kč vložených aktiv generuje zisk 0,0795 Kč. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 2016, kdy společnost vykázala nejnižší zisk (EBIT – 26,36 mil. Kč). Naopak nejvyšší hodnota ROA byla v roce 2015. V tomto roce sice nebylo dosaženo absolutně nejvyšší hodnoty EBIT (44,14 mil. Kč), ale oproti roku 2017 a 2019 zde byla druhá nejnižší hodnota aktiv za sledované období (456,69 mil. Kč).

4.2.2.1.2 Rentabilita vlastního kapitálu - ROE

Nejvyšší hodnoty ukazatele ROE bylo dosaženo v roce 2015 (0,121), což bylo způsobeno jednak vysokým ziskem (EAT – 31,89 mil. Kč), ale také nízkou hodnotou VK (263,65 mil. Kč). Na korunu VK, tak v daném roce připadalo 0,1210 Kč. Naopak nejnižší

hodnota ROE (0,0640) byla zaznamenána v následujícím roce, kde byl sledován nízký zisk, a to především z důvodu nízké realizační ceny mléka a také významného poklesu výnosů v rostlinné výrobě viz kapitoly 4.4 a 4.5. Rentabilita během sledovaných pěti let se pohybovala mezi 6,40 – 12,10 %.

4.2.2.1.3 ROI

Hodnoty ukazatele ROI se pohybovaly v intervalu $\langle 0,0395; 0,0698 \rangle$. Průměrně tak 1 Kč investovaného kapitálu přinesla 0,0570 Kč zisku. Opět je zřejmý pokles hodnoty ROI v roce 2016 a 2018, kdy došlo k uskladnění velkého množství vyprodukovaného řepkového semene a jeho prodej byl realizován až v následujícím roce. V roce 2019 byl v důsledku opakovaného lokálního krupobití zaznamenán nízký výnos u semene řepky a díky částečné kompenzaci úrodou z předešlého roku nedošlo k poklesu výsledku hospodaření.

4.2.2.1.4 ROCE – rentabilita dlouhodobých zdrojů

Během analyzovaných let je sledován v rámci rentability využití dlouhodobých zdrojů (Dlouhodobé závazky a VK) její klesající charakter. Tedy schopnost dlouhodobých zdrojů generovat zisk se v čase snižuje. Průměrná hodnota rentability je 0,0757. Nejvyšší rentabilita byla sledována v roce 2015, kde 1 Kč dlouhodobých zdrojů vytvořila zisk 0,0940 Kč. Naopak nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 2016.

4.2.2.1.5 ROS

Rentabilita tržeb společnosti se během celého sledovaného období pohybovala nad 10 % v závislosti na výši výsledku hospodaření. Nejvyšší hodnoty rentability bylo dosaženo v roce 2017, kdy z 1 Kč tržeb bylo 0,1770 Kč zisku. Naopak nejnižšího výsledku ukazatele bylo dosaženo v roce 2016, kdy z 1 Kč tržeb bylo 0,1096 Kč zisku. Důvodem byla především nízká průměrná cena mléka, která se rovnala nákladům na jeho produkci.

4.2.2.1.6 ROC

Zajímavým ukazatelem je zhodnocení vynaložených nákladů na produkci. Ve společnosti se jeho hodnoty pohybuje v intervalu $\langle 0,0809; 0,1388 \rangle$. Tedy průměrně 1 Kč vynaložených nákladů přinese podniku 0,1169 Kč zisku. Nejnižší rentabilita byla sledována v roce 2016 a 2018 (0,0809; 0,0974). V roce 2016 jsou sledovány u všech rostlinných komodit zvýšené náklady oproti ostatním rokům.

4.2.2.2 Ukazatele likvidity

Tabulka 12 ukazuje vývoj dosažené likvidity společnosti AGRO PODLESÍ, a.s. Hodnoty jednotlivých stupňů likvidit jsou zde uvedeny za sledované období 2015–2019.

Tabulka 12: Ukazatele likvidity AGRO PODLESÍ, a.s.

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	Doporučená hodnota
LI.	0,91	0,79	0,66	0,85	0,92	0,2-0,5
LII.	1,33	1,27	1,13	1,40	1,48	1-1,5
LIII.	2,48	2,46	2,73	3,22	3,34	1,5-2,5

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů, Taušl Procházková et Jelínková 2018

4.2.2.2.1 Okamžitá likvidita – LI.

Z tabulky výše je patrné, že ve všech sledovaných letech dosahovala hodnota okamžité likvidity vyšších než doporučených hodnot (0,66–0,92). Pouze v roce 2017 se ukazatel přiblížil horní hranici doporučovaného optima (0,66). Průměrná hodnota likvidity je 0,83, což je vysoko nad doporučenou hranicí. Společnost tak zadržuje příliš velký objem finančních prostředků. Vývoj hodnot ukazatele v jednotlivých letech má mírně stoupající tendenci.

4.2.2.2.2 Pohotová likvidita – LII.

Společnost v rámci likvidity II. stupně dosahuje ve všech letech doporučeného rozmezí a má stoupající tendenci. Nejnižší hodnoty (1,13) bylo dosaženo v roce 2017, kde byl jednak sledován nejnižší objem peněžních prostředků, a také společnost vykazovala nejnižší hodnotu pohledávek za sledované období.

4.2.2.2.3 Běžná likvidita – LIII.

U likvidity III. stupně je sledována významná stoupající tendence hodnoty ukazatele, která se pohybuje mezi 2,46 a 3,34. Pouze v prvních dvou letech dosažená hodnota odpovídala horní hranici doporučeného optima. Od roku 2017 je hodnota vyšší a v posledním roce dokonce překročila hodnotu 3,3. Na výši ukazatele běžné likvidity má, ve společnosti AGRO PODLESÍ, a.s., velký vliv výše zásob. Vzhledem k zaměření podniku a často aplikované strategii dlouhodobého uskladňování rostlinných produktů dochází k nárůstu hodnoty čitatele ve vztahu. Společnost má v podobě zásob velký rezervoár finančních prostředků, které by optimálně mohly být využity v podnikání, avšak vzhledem k výsledkům hospodaření za sledované období a vysoké investiční činnosti firmy není zatím nutné hodnotu ukazatele razantně snižovat.

4.2.2.3 Ukazatele stability

Důležitým ukazatelem finanční analýzy je finanční stabilita podniku, která v podstatě charakterizuje zastoupení vlastního a cizího kapitálu. Přehled jednotlivých ukazatelů za sledované období je uveden v tabulce 13.

Tabulka 13: Ukazatele stability

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	Doporučená hodnota
Věřitelské riziko	42,27	38,20	35,22	36,21	34,98	< 50 %
Koef. samofinancování	57,73	61,78	64,78	63,79	64,95	> 50 %
Koeficient zadluženosti	0,73	0,62	0,54	0,57	0,54	< 1
Míra fin. samostatnosti	1,37	1,62	1,84	1,76	1,86	> 1
Finanční páka	1,73	1,62	1,54	1,57	1,54	< 2
Úrokové krytí	9,10	6,35	12,22	7,87	8,98	> 4

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů

4.2.2.3.1 Věřitelské riziko

Ukazatel vyjadřuje podíl krytí aktiv cizím kapitálem. Dle doporučené hodnoty, by riziko nemělo překročit 50 %. Ve společnosti AGRO PODLESÍ, a.s. během všech sledovaných let nepřekročila 50 % a pohybovala se v rozmezí 34,98 až 42,27 %. Během období je sledován pokles ve vývoji hodnoty ukazatele. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2015. V tomto roce nebyla absolutní hodnota využívaných cizích zdrojů nejvyšší (193,03 mil. Kč), ale byla zde jedna z nejnižších hodnot aktiv (456,69 mil. Kč).

4.2.2.3.2 Koeficient samofinancování

Koeficient samofinancování je ve své podstatě doplňkový k ukazateli věřitelského rizika a říká, jak velká část aktiv je kryta vlastními zdroji. V rámci podnikání je obecně vhodné, aby tato hodnota byla vyšší než 50 %, ale z ekonomického hlediska záleží také na ceně vlastních zdrojů. Vývoj ukazatele během pětiletého období u společnosti má stoupající tendenci a ve všech letech byla jeho hodnota vyšší než 50 % (konkrétně 57,73–64,95 %). Nejvyšší hodnota koeficientu (64,95 %) byla zaznamenána v roce 2019, kde byla sledována i nejvyšší absolutní hodnota vlastního kapitálu, a to především v důsledku nárůstu hodnoty fondů ze zisku a nejvyššího dosaženého výsledku hospodaření.

4.2.2.3.3 Koeficient zadluženosti

Je v podstatě opakem míry finanční samostatnosti a vyjadřuje, kolik jednotek cizího kapitálu kryje jednu jednotku vlastního kapitálu. Pro ukazatel je vhodné dosahovat hodnot nižších než 1. Hodnota koeficientu společnosti AGRO PODLESÍ, a.s. v letech 2015 až

2019 se pohybovala v rozmezí 0,54 až 0,73. Přičemž v posledních třech sledovaných letech byla průměrná hodnota 0,55. Z vývoje koeficientů v čase je zřejmé, že dochází ke snižování hodnoty cizích zdrojů vůči vlastnímu kapitálu, což je z dlouhodobého hlediska vzhledem k historickému vývoji firmy pozitivní zpráva.

V případě ukazatele míry finanční samostatnosti bylo řečeno, že vyjadřuje množství jednotek vlastního kapitálu, které kryje jednotku cizího kapitálu. Vhodné je dosahovat hodnot ukazatele vyšších než 1, tedy aby byla společnost schopna minimálně zcela krýt cizí kapitál vlastními zdroji. Během pěti sledovaných let hodnota ukazatele narůstala a nejvyšší hodnoty (1,86) dosáhla v roce 2019, kdy však byla sledována nejvyšší absolutní hodnota cizích zdrojů (201,12 mil. Kč), ale současně došlo k navýšení hodnoty VK na 373,50 mil. Kč.

4.2.2.3.4 Finanční páka

Finanční páka vyjadřuje podíl cizího kapitálu na celkových zdrojích společnosti. V tabulce 18 je uvedena doporučená hodnota nižší než 2, ale obecně se uvádí hranice 4. Nejnižší hodnoty ukazatele bylo ve společnosti dosaženo v letech 2017 a 2019 (1,54) a naopak nejvyšší hodnota 1,73 byla sledována v roce 2015, kdy sice nebyla absolutní hodnota cizích zdrojů nejvyšší, ale v porovnání s celkovými zdroji tvořily nejvyšší podíl na kapitálu firmy. Z uvedených hodnot je zřejmé, že společnost ve všech letech splňuje doporučenou hodnotu, která má v čase klesající tendenci.

4.2.2.3.5 Úrokové krytí

Hodnota tohoto ukazatele vyjadřuje, kolikrát jsou placené úroky kryty efekty vytvořenými ve společnosti. Obecně tedy platí, že kladně jsou vnímány vyšší hodnoty úrokového krytí. V tabulce 18 jsou uvedené hodnoty ukazatele pro jednotlivé sledované roky. Nejvyššího krytí bylo dosaženo v roce 2017 (12,22x). Nejnižší hodnota pak byla sledována v roce 2016, kdy i přes nízký výsledek hospodaření byla hodnota úrokového krytí 6,35.

4.2.2.4 Ukazatele aktivity

Významnými ukazateli finanční analýzy jsou ukazatelé aktivity firmy. V tabulce 14 jsou uvedeny ukazatele doby obratu a rychlosti obratu vybraných položek. V rámci výpočtů bylo kalkulováno s krátkodobými pohledávkami a krátkodobými závazky z obchodních vztahů.

Tabulka 14: Ukazatele aktivity společnosti

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019
Rychlost obratu zásob	2,9	2,2	1,9	2,0	2,0
Rychlost obratu pohledávek	8,0	5,6	6,7	6,6	6,7
Doba obratu zásob [dny]¹⁾	125,2	162,7	188,4	183,9	180,6
Doba obratu pohledávek [dny]²⁾	45,5	65,2	54,6	55,3	54,5
Doba obratu závazků [dny]³⁾	45,0	58,7	38,1	47,1	44,1

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

1) Dle vzorce: zásoby / tržby za výrobky, služby a zboží

2) Dle vzorce: krátkodobé pohledávky / tržby za výrobky, služby a zboží

3) Dle vzorce: krát. pohledávky z obchodních vztahů / výkonová spotřeba

4.2.2.4.1 Rychlost obratu zásob

Ukazatel rychlosti obratu počítá, kolikrát se daná položka ve společnosti obrátí během sledovaného roku. Optimálně by mělo docházet ke zvyšování obratu, což by znamenalo možnost dosažení vyššího výsledku hospodaření společnosti. V analyzovaných letech však docházelo k přesnému opaku. Nevyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2015 (2,9x) a nejnižší rychlosti v roce 2017 (1,9x) a průměrná hodnota rychlosti za celé období byla 2,2x.

4.2.2.4.2 Rychlost obratu pohledávek

Jak bylo uvedeno v úvodu, v rámci výpočtu byla použita položka krátkodobých pohledávek firmy. Ukazatel vyjadřuje, s jakou rychlostí se pohledávky firmy přemění na finanční prostředky. Obecně tak platí, že je ceněna zvyšující se hodnota. Ve společnosti je průměrná hodnota rychlosti přeměny pohledávek 6,7, přičemž nejvyšší hodnoty (8,0) bylo dosaženo v prvním sledovaném roce. Tato skutečnost poukazuje na zhoršení rychlosti úhrady pohledávek odběrateli. Tedy na prodlužující se dobu splatnosti pohledávek.

4.2.2.4.3 Doba obratu zásob

Pro maximalizaci výsledku hospodaření je vhodné, aby tento ukazatel v čase klesal. V případě firmy AGRO PODLESÍ, a.s. však dochází k nárůstu hodnoty a průměrně se jedná o 168,2 dne. Nejnižší hodnota byla sledována v roce 2015, kde doba obratu dosahovala 125,2 dne. Nejvyšší hodnota pak byla v roce 2017 (188,4 dne). Vysoké hodnoty ukazatele ve společnosti jsou také způsobeny vzrůstajícím zastoupením mladých zvířat na celkových zásobách. Vzhledem ke specializaci firmy na produkci mléka a uzavřenému obratu stáda, kdy v rámci účetnictví dochází k přeřazení jedince do kategorie dospělých zvířat až po více jak roce jeho života. Druhým faktorem negativně ovlivňujícím

hodnotu ukazatele je i dlouhodobé uskladňování rostlinných komodit. Některé z produkovaných a nakupovaných rostlinných zásob je využíváno pro krmné účely v ŽV a je nutné je uchovat minimálně do další sklizně.

4.2.2.4.4 Doba obratu pohledávek

Na ukazatel doby obratu již bylo poukázáno v kapitole 4.2.2.4.2, kde byl hodnocen negativní vývoj rychlosti obratu krátkodobých pohledávek ve společnosti. Tyto dluhy vůči sledované společnosti jsou splaceny v průměru za 55 dní. Ukazatel má však v rámci sledovaného období stoupající charakter, a to především kvůli roku 2016, kdy splatnost pohledávek dosahovala průměrně 65,2 dne. V posledních třech sledovaných letech je hodnota relativně stabilní (průměrně 54,8 dne).

4.2.2.4.5 Doba obratu závazků

Také nazývaná jako doba splatnosti závazků ukazuje na platební ukázněnost samotné firmy při splácení krátkodobých závazků z obchodních vztahů. Za optimální vývoj ukazatele je považována klesající tendence hodnoty. Vzhledem k objemu okamžitých finančních prostředků ve firmě je vhodné, aby hodnota ukazatele splatnosti závazků byla vyšší než hodnota doby obratu pohledávek. K tomu však v analyzované společnosti nedochází a průměrná doba splatnosti dluhů firmy je 46,6 dne. Je možné konstatovat, že firma je v rámci splácení svých dluhů ukázněnější než její odběratelé.

4.3 Analýza produkce pšenice

4.3.1 Intenzita a nákladovost pěstování

Společnost AGRO PODLESÍ, a.s. je v rámci rostlinné výroby zaměřena především na pěstování ozimých plodin, z nichž nejvyšší zastoupení na orné půdě mají ozimá řepka a ozimá pšenice, která se průměrně pěstuje na 860 ha. Její přesné zastoupení je v tabulce 20, kde je uveden i průměrný výnos a celková produkce zrna.

V odrůdovém sortimentu pěstovaných pšenic jsou zastoupeny především odrůdy jakosti B a A. Dle zařazení do jakostní skupiny se jedná o chlebové a kvalitní potravinářské pšenice, avšak její skutečná potravinářská hodnota je determinována v závislosti na průběhu ročníku.

Tabulka 15: Intenzita pěstování pšenice ve společnosti

Rok	Výměra [ha]	Výnos [t/ha]	Produkce [t]
2015	902,39	7,4	6 717
2016	914,07	7,0	6 438
2017	791,56	7,4	5 864
2018	843,02	5,6	4 693
2019	857,36	7,7	6 619

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Z vývoje osevní plochy je zřejmé, že v minulosti byla pšenice jednou ze dvou hlavních plodin a byla zastoupena na cca 1/3 orné půdy společnosti. K významnému snížení její výměry (o více než 100 ha) došlo v roce 2017, jelikož se společnost chtěla více specializovat na pěstování ozimé řepky. V důsledku soustavného navyšování stavů dojného skotu a nepříznivého vývoje počasí v posledních letech, tak opět dochází k nárůstu osevních ploch.

Vliv ročníku na produkci je možné vidět z vývoje dosažených průměrných výnosů za sledované období. Průměrné výnosy pšenice se ve společnosti pohybují okolo 7,4 t/ha, ale v roce 2018 byl zaznamenán propad výnosu až na 5,6 t/ha. V tomto roce došlo k velkému propadu výnosů především v důsledku působení sucha. V následujícím roce (2019) byla sice situace na území ČR obdobná, ale v některých lokalitách, jako byl např. okres Kutná Hora a Havlíčkův Brod (společnost částečně hospodaří na hranici těchto dvou okresů), došlo k částečnému zlepšení vláhových poměrů a bylo dosaženo nejvyššího průměrného výnosu 7,7 t/ha.

Za předpokladu dosahování vysokých průměrných výnosů je zaručena vysoká produkce pšenice i s využitím menší plochy pěstování. Předpoklad dlouhodobého dosahování konstantně vysokých výnosů je však utopickou představou. Na výši výnosu působí také faktory, které nejsou člověkem ovlivnitelné.

Hodnocení produkce pšenice se neprovádí pouze z pohledu pěstebních ploch a výnosů, ale také se hodnotí cena vstupů, použitých pro dosažení výnosu. Finanční náročnost pěstování ozimé pšenice ve společnosti AGRO PODLEŠÍ, a.s. je uvedena v tabulce 16 pro pětileté období.

Nejvyšší náklady na ha byly sledovány v roce 2016 – 24 121 Kč/ha. V této hodnotě jsou však započítány náklady na produkci hlavního i vedlejšího produktu. U pšenice je stanoven podíl hl. výrobku na celkových nákladech 88 % (Poláčková et al. 2010). Nejvyšší hodnota nákladů na hl. produkt tak byla 21 226 Kč/ha (2016). Průměrný ha výnos však

není konstantní. Náklady hl. výrobku jsou pak rozpočítávány na dosažený ha výnos. Po přepočtu je zřejmé, že nejnákladnější produkce 1 t pšenice byla v roce 2018, kdy sice bylo dosaženo nízkých nákladů na ha, ale průměrný výnos byl pouze 5,6 t/ha a konečná produkce 1 t stála 3 205 Kč.

Tabulka 16: Nákladovost pěstování ozimé pšenice ve společnosti

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové náklady	Kč/ha	18 765	24 121	22 196	20 395	22 181
Materiálové náklady	Kč/ha	8 494	8 424	6 766	7 928	8 212
- osiva	Kč/ha	450	916	454	1 099	1 031
- hnojiva	Kč/ha	4 626	3 867	3 447	3 328	3 910
- POR	Kč/ha	3 029	3 196	2 224	2 284	2 336
Osobní náklady	Kč/ha	3 118	3 422	4 182	3 468	3 532
Ostatní náklady	Kč/ha	4 852	7 297	6 804	4 781	5 962
Režie	Kč/ha	2 301	4 977	4 441	4 218	4 475
Náklady hl. výrobku	Kč/ha	16 513	21 226	19 532	17 948	19 519
Výnos	t/ha	7,4	7,0	7,4	5,6	7,7
Náklady výrobku	Kč/t	2 232	3 032	2 640	3 205	2 535
Realizační cena	Kč/t	4 062	3 525	3 748	3 722	4 530

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Největší finanční položku v rámci nákladů tvoří přímé materiálové náklady. Z nich se jedná především o položky hnojiv (vlastní a nakoupená) a přípravků na ochranu rostlin. Nezanedbatelná je také hodnota ostatních nákladů, kde je zahrnuta hodnota ostatních přímých nákladů a služeb, odpisů a nákladů pomocných činností.

Vzhledem k výši nákladů na produkci je také snaha prodat za co nejvyšší cenu. Společnost po celé sledované období dosahovala vyšší průměrné realizační ceny, než byly její náklady. Nevyšší tržba byla sledována v roce 2019 – 4 530 Kč/t, což po odečtení nákladů znamená zisk 1 995 Kč/t.

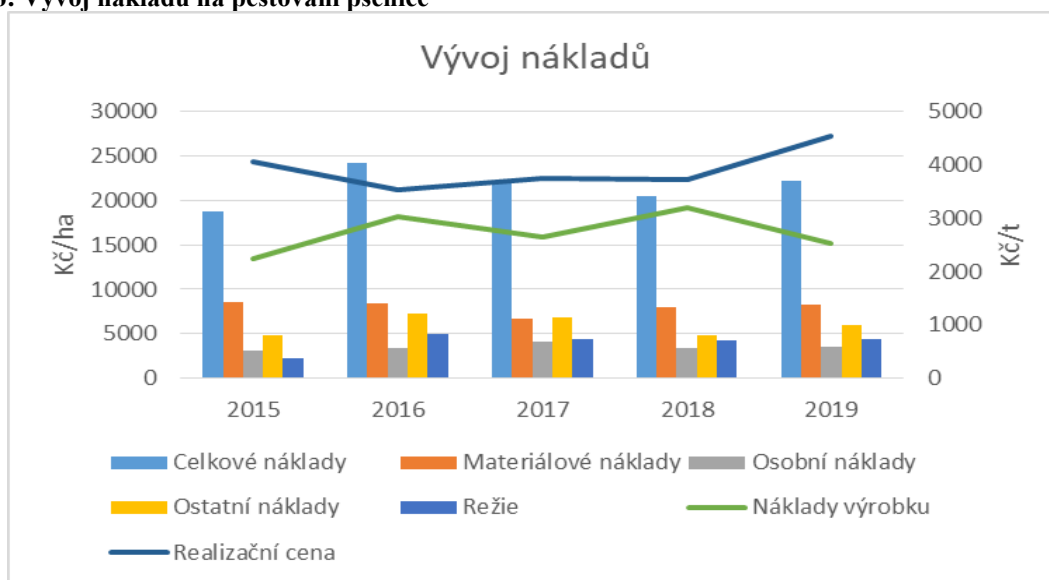
4.3.2 Analýza absolutních ukazatelů

4.3.2.1 Horizontální a vertikální analýzy

Nejvyšších nákladů na produkci pšenice bylo dosaženo v roce 2016 (24 121 Kč/ha). V předcházejícím roce byly náklady nejnižší (o 28,5 % oproti roku 2016). Za sledované období mají celkové náklady na ha stoupající tendenci. Stejný vývoj je sledován i u vlastních nákladů na tunu hlavního produktu (viz graf 6), které byly negativně ovlivněny především nízkým výnosem v roce 2018 (5,6 t/ha) a celkovými náklady v roce 2016, kdy bylo dosaženo druhého nejnižšího výnosu.

Velké meziroční rozdíly hodnot jsou sledovány u nákladů na osivo. Ve společnosti se často používá osivo vlastní. V jednom roce dojde k nákupu většího množství osiva a druhým rokem se používá především vlastní osivo. Tento systém je vidět v letech 2015–2017. V posledních dvou letech jsou vidět vyšší náklady na osivo, a to z důvodu velké restrukturalizace pěstovaných odrůd (nárůst nákladů mezi lety 2017 a 2018 o 142,07 %).

Graf 6: Vývoj nákladů na pěstování pšenice

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

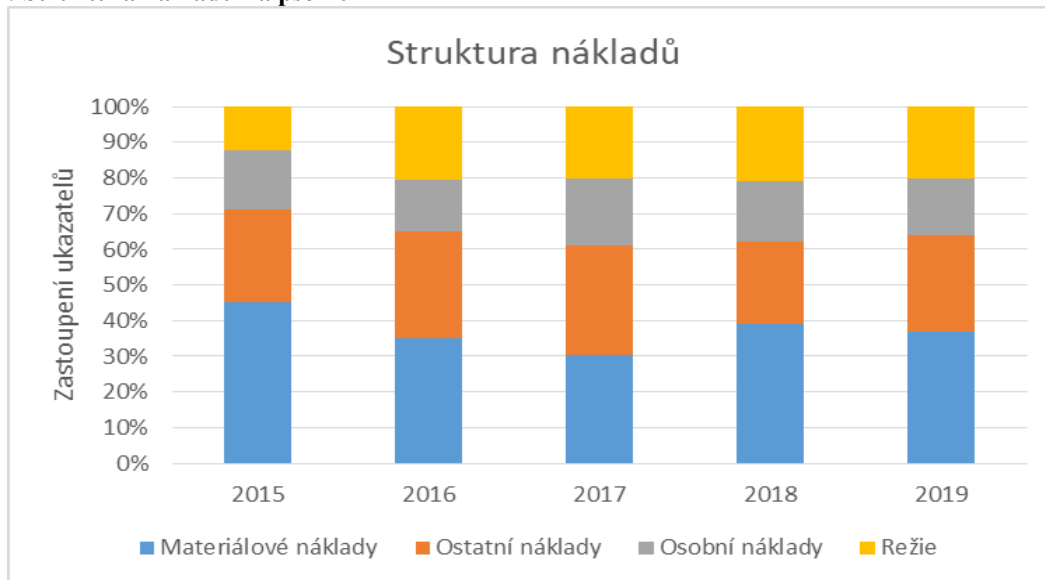
K zajímavému vývoji dochází u nákladů na hnojiva, kdy do roku 2018 dochází k poklesu hodnoty nákladů až na 3 328 Kč/ha a v roce 2019 jejich hodnota stoupne o 1,5 %. To může být vysvětleno také různým zastoupením statkových a minerálních hnojiv a relevantnosti jejich použití v daném období.

Stoupající vývoj je sledován také u realizační ceny pšenice. Ve všech sledovaných letech tato cena převyšovala náklady, tedy byl generován zisk. Průměrná cena za sledované období byla 3 917 Kč/t.

Z celkových nákladů připadal ve všech sledovaných letech největší podíl na přímé materiálové náklady (průměrně 37,3 %), přičemž jejich zastoupení má ve sledovaném období klesající charakter (viz graf 7). Nejvyšší podíl materiálových nákladů byl sledován v roce 2015 (45,27 %), kde významnou položkou tvořící tyto náklady jsou hnojiva. Náklady na hnojiva v daném roce tvoří 24,65 % celkových nákladů a v rámci prvních třech let dochází k poklesu jejich procentuálního podílu. V letech 2018 a 2019 jejich zastoupení na celkových nákladech opět vzrůstá.

Vývoj procentuálního zastoupení přípravků na ochranu rostlin na celkových nákladech má klesající charakter a jeho vývoj v jednotlivých letech je spíše závislý na vývoji ročníku.

Graf 7: Struktura nákladů na pšenici

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

V jednotlivých letech také významně vzrůstá zastoupení ostatních nákladů (průměrně 27,42 %). Jedním z důvodů jsou také zvýšené náklady na aplikaci organických hnojiv (především digestátů), kde je využíváno externí firmy. Rozdílné zastoupení ostatních nákladů v jednotlivých letech je způsobeno mimo jiné změnami nákladovosti ostatních položek a také různou intenzitou aplikace na pozemky.

4.3.3 Analýza ukazatelů rentability

Za předpokladu, že je celá produkce ozimé pšenice zpeněžena při průměrných cenách uvedených pro jednotlivé roky, pak je dosahováno tržeb vypočtených v tabulce 17. Po odečtení nákladů od tržeb dostaneme zisk (ztrátu) na ha. Ve všech sledovaných letech bylo dosahováno zisku (průměrně 8 691 Kč/ha). Při kalkulaci výnosů a rentabilit nedošlo k započítání přijímaných dotací a podpor.

Tabulka 17: Ekonomické ukazatele pěstování pšenice ve společnosti

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Náklady hl. výrobku	Kč/ha	16 513	21 226	19 532	17 948	19 519
Výnos	t/ha	7,4	7,0	7,4	5,6	7,7
Náklady výrobku	Kč/t	2 232	3 032	2 640	3 205	2 535
Realizační cena	Kč/t	4 062	3 525	3 748	3 722	4 530
Tržby	Kč/ha	30 059	24 675	27 735	20 843	34 881
Zisk	Kč/ha	13 546	3 449	8 203	2 896	15 362
ROS	%	45,06	13,98	29,58	13,89	44,04
ROC	%	82,03	16,25	42,00	16,13	78,70

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů

Společnost v letech, kdy produkovala pšenici při nízkých nákladech na hektar, vysokých hektarových výnosech a vysoké realizační ceně dosahovala rentability tržeb 44,04 a 45,06 %. Tedy na 1 Kč tržeb bylo generováno přes 0,44 Kč zisku. V roce 2016 byl zaznamenán nejvyšší náklad na hektar (24 121 Kč), druhý nejnižší výnos pšenice (7,0 t/ha) a nejnižší průměrná realizační cena (3 525 Kč/t). Za spolupůsobení těchto faktorů bylo dosaženo rentability tržeb pouze 13,98 %. Podobné rentability (13,89 %) bylo dosaženo i v roce 2018, kdy sice byly zaznamenány druhé nejnižší náklady na produkci, ale velkým problémem byl hluboký propad výnosu zrna (5,6 t/ha) oproti ostatním rokům v důsledku poškození suchem.

Příznivějších výsledků bylo dosahováno u rentability nákladů. Nejvyšší rentability vycházely opět v letech 2015 a 2019 (nad 78 %). Nejnižší rentability bylo dosaženo v letech 2016 a 2018 (průměrně 16,2 %). To znamená, že každá vynaložená koruna na ha produkci přináší 0,162 Kč zisku.

4.4 Analýza produkce řepky

4.4.1 Intenzita a nákladovost produkce

Ve společnosti AGRO PODLESÍ, a.s. došlo během pětiletého období k mírnému nárůstu a stabilizaci pěstebních ploch řepky ozimé – průměrně 954,6 ha (viz tabulka 18), což odpovídá zhruba 1/3 obhospodařované orné půdy. Společnost plánuje v budoucnosti dle možností zachovat stávající výměru pěstování.

Tabulka 18: Intenzita pěstování ozimé řepky ve společnosti

Rok	Výměra [ha]	Výnos [t/ha]	Produkce [t]
2015	910,44	4,3	3 894
2016	888,69	3,5	3 110
2017	995,4	3,6	3 588
2018	985,49	3,4	3 358
2019	992,99	3,2	3 158

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

U průměrných výnosů řepky dochází k dlouhodobému poklesu. V roce 2018 došlo k poklesu výnosu v důsledku suchého počasí, kdy v době růstu a dozrávání šesulí mělo sucho v této oblasti negativní dopad na tvorbu výnosu (Ústav výzkumu globální změny AV ČR 2021). V roce 2019 bylo dosaženo absolutně nejnižšího výnosu. To bylo zapříčiněno nejen částečným suchem, ale také lokálním krupobitím.

Hektarové náklady vynaložené na produkci řepkového semene jsou oproti ozimé pšenici vyšší, což potvrzuje náročnost řepky na pěstování, a během sledovaného období 2015–2019 se průměrně pohybovaly okolo 28 800 Kč. V případě obilnin se část celkových nákladů odečítá na vedlejší produkt (u pšenice 12 %), u ozimé řepky tomu tak není (Poláčková et al. 2010). Na rozdíl od pšenice je navíc u řepky dosahováno podstatně nižších ha výnosů, což znamená vyšší náklady na vyprodukovanou tunu semene (viz tabulka 19). Ve všech sledovaných letech sice byla průměrná realizační cena vyšší než náklady, ale především v roce 2019 je názorné, jak důležitou roli hraje dosažený výnos. Nejvyšší náklady byly sledovány v roce 2016, kdy se jednalo o 33 165 Kč/ha. V témže roce bylo dosaženo relativně nízkého výnosu 3,5 t/ha, což znamenalo nejdražší vyprodukovanou tunu řepky v ocenění dle nákladů (9 476 Kč/t).

Tabulka 19: Nákladovost pěstování ozimé řepky ve společnosti

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové náklady	Kč/ha	26 440	33 165	27 618	27 908	28 886
Materiálové náklady	Kč/ha	15 854	14 645	13 335	14 779	14 980
- osiva	Kč/ha	1 109	1 143	1 209	1 106	1 407
- hnojiva	Kč/ha	9 522	8 540	6 299	6 613	6 485
- POR	Kč/ha	4 935	4 677	5 406	4 970	4 718
Osobní náklady	Kč/ha	3 884	4 001	3 141	3 329	3 571
Ostatní náklady	Kč/ha	4 401	9 852	6 494	5 522	5 900
Režie	Kč/ha	2 301	4 667	4 648	4 278	4 435
Výnos	t/ha	4,3	3,5	3,6	3,4	3,2
Vlastní náklady	Kč/t	6 149	9 476	7 672	8 208	9 027
Realizační cena	Kč/t	9 981	10 174	10 841	9 949	9 275

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů

Nejvyšší část nákladů připadá na přímé materiálové náklady, kde se průměrná hodnota pohybuje okolo 14 700 Kč/ha. Zhruba 1 100–1 500 Kč tvoří osiva. Oproti pšenici jsou u řepky náklady na osiva poměrně vysoká a v čase stálá. U řepky je složité produkovat vlastní osivo.

Zásadní nákladovou položkou v rámci přímých materiálových nákladů jsou hnojiva. Nejvyšší hodnoty byly sledovány v roce 2015 a v následujících letech došlo k poklesu až na cca 6 300 Kč/ha. Pokles je způsoben především vývojem průměrných výnosů. Na produkci 1 tuny řepky a tomu odpovídajícímu množství nadzemní biomasy jsou obecně stanoveny tzv. odběrové normativy, tedy potřebné množství jednotlivých živin. Nejnáročnější je řepka na dusík (N) a draslík (K), kde se odběr udává 55–60 kg/ha. To při výnosu 4 t/ha znamená přes 200 kg N/ha. S teoretickými potřebami hnojení (vypočtených dle předešlých výnosů) je kalkulováno v plánu hnojení. Skutečné hodnoty dávek jsou však aplikovány na základě vývoje počasí a stavu porostů.

Vysoké hodnoty jsou vynakládány také na přípravky ochrany rostlin (POR). Ozimá řepka je náročná nejen na hnojení, ale také na ochranu rostlin. To dokazují i průměrné náklady na POR okolo 5 000 Kč/ha. Závažných chorob a škůdců se při pěstování může vyskytovat velké množství a mohou významně snižovat výnos.

Oproti pšenici jsou u řepky vynakládány vyšší a relativně stálé výdaje na osivo. U řepky je možné pěstovat dva druhy odrůd – liniové a hybridní. Z hlediska zásad genetiky je u liniových odrůd možné produkovat farmářské osivo. Z takového osiva vyrostou rostliny s uniformními vlastnostmi ve všech dalších generacích. V případě hybridních odrůd však je prodávána a pěstována tzv. F1 generace, kde jedinci mají uniformní vlastnosti, ale při použití osiva této generace vzniká tzv. F2 generace, kde dochází k významnému štěpení znaků. V současné době je však převážná většina sortimentu odrůd hybridní a je nutné toto osivo pravidelně nakupovat.

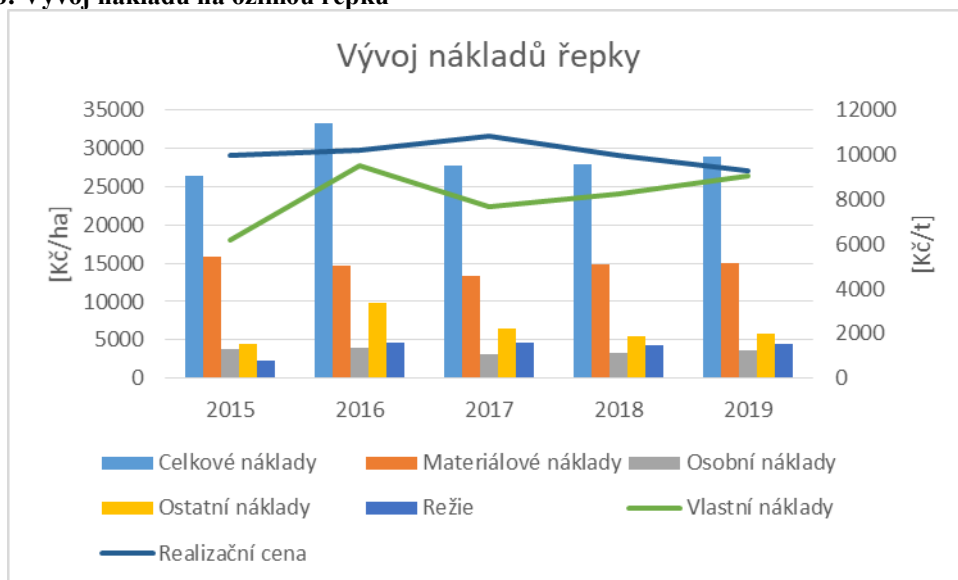
4.4.2 Analýza absolutních ukazatelů

4.4.2.1 Horizontální a vertikální analýza

Průměrné hektarové náklady řepky se pohybují okolo 28 800 Kč, přičemž mezi jednotlivými roky často dochází ke značným výkyvům (viz graf 8). To je možné vidět mezi prvními třemi sledovanými roky. V roce 2016 stouply ha náklady o 6 725 Kč, což představuje meziroční změnu o 25,43 % (viz příloha č. 12). V následujícím roce došlo opět

k poklesu celkových nákladů o 16,73 % na 27 618 Kč/ha. Za pětileté období však celkové náklady vykazují mírně klesající tendenci. V případě celkových nákladů na 1 t semene se ovšem jedná o zcela opačný vývoj a je sledován relativně významný stoupající trend. Jeho příčinou je především nízký výnos v posledním sledovaném roce.

Graf 8: Vývoj nákladů na ozimou řepku

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

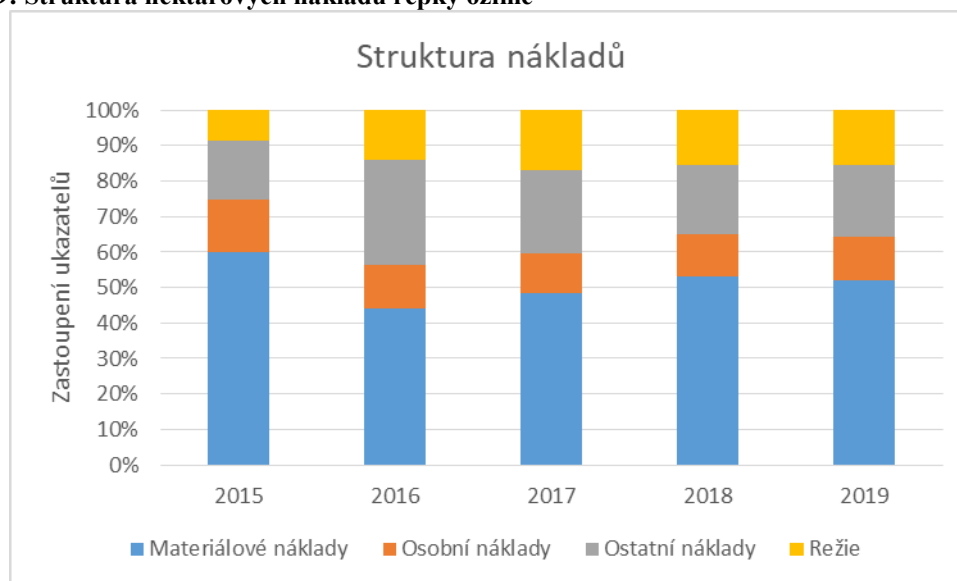
Relativně konzistentní vývoj hodnoty v čase je sledován u přímých materiálových nákladů, kde se jedná o změnu do 11 %. Podobně nevýznamných změn v rámci těchto nákladů je dosahováno u POR, kde byl sledován abnormální výkyv mezi roky 2016 a 2017 o 15,59 %. Zajímavý vývoj je sledován u nákladů na hnojiva, kde v rámci prvních třech let dochází k meziročním poklesům o 10,31 % a v roce 2017 dokonce o 26,24 %. Tyto poklesy je možné vysvětlit především poklesem dosahovaných výnosů. V následujících letech jsou již náklady na hnojiva poměrně vyrovnané.

V rozporu s růstem nákladů na vyprodukované semeno dochází ke klesajícímu vývoji realizační ceny během sledovaného pětiletého období. V rámci vývoje ceny řepky však dochází k velkým změnám a výše sledovaný vývoj nelze pokládat za dogma.

Z hlediska podílu jednotlivých nákladů na celkových z grafu 9 je zřejmé, že převážnou většinu představují přímé materiálové náklady (průměrně 51,44 %). V rámci této skupiny nákladů jsou nejvýznamnější položkou hnojiva, jež zaujímají více jak 22 %. Nejvyšší podíl u hnojiv byl sledován v roce 2015 (36,01 %), jejichž absolutní hodnota byla 9 522 Kč/ha. V tomto roce bylo dosaženo nevyššího sledovaného výnosu. Oproti položce

hnojiv se přípravky na ochranu rostlin podílejí na celkových hektarových nákladech průměrně pouze 17,3 %.

Graf 9: Struktura hektarových nákladů řepky ozimé

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů

Druhou nejvíce zastoupenou položkou na struktuře nákladů jsou ostatní náklady, kam se řadí odpisy, pomocné služby a další. Jejich průměrný podíl se pohybuje okolo 22 %. Zbýlá část celkových nákladů je rozložena mezi osobní náklady (průměrně 12 %) a režijní náklady (průměrně 14 %).

4.4.3 Analýza rentability

Ve společnosti AGRO PODLEŠÍ, a.s. dochází v průběhu sledovaného období k tendenci nárůstu nákladů na jednotku produkce. To je zapříčiněno především poklesem hektarových výnosů. Oproti tomu realizační cena řepky měla snižující se tendenci. To bylo hlavním důvodem pro snižující se vývoj tržeb v jednotlivých letech, kdy nejvyšší hodnoty na ha bylo dosaženo v roce 2015 a to 42 918 Kč (viz tabulka 20).

Tabulka 20: Ekonomické ukazatele produkce řepky ve společnosti

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové náklady	Kč/ha	26 440	33 165	27 618	27 908	28 886
Výnos	t/ha	4,3	3,5	3,6	3,4	3,2
Vlastní náklady	Kč/t	6 149	9 476	7 672	8 208	9 027
Realizační cena	Kč/t	9 981	10 174	10 841	9 949	9 275
Pojist. - živel. událost	Kč/ha	0	0	0	0	1 373
Tržby	Kč/ha	42 918	35 609	39 028	33 827	31 053 ¹⁾
Zisk	Kč/ha	16 478	2 444	11 410	5 919	2 167
ROS	%	38,39	6,86	29,23	17,50	6,98
ROC	%	62,32	7,37	41,31	21,21	7,50

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

1) Pojistné za živelnou událost započítáno do tržeb

V roce 2019 byla na části porostů pojišťovnou uznána živelná událost a společnosti byla vyplacena náhrada ve výši 1 373 Kč/ha. Výše této náhrady byla v kalkulaci rentabilit započtena do tržeb. D výpočtů však nebyly zahrnuty přijímané podpory a dotace, kde by se např. v roce 2019 jednalo o 6 923 Kč/ha.

Rentabilita tržeb v jednotlivých letech dosahovala značně odlišných výsledků. Nejvyššího zisku na 1 Kč tržeb bylo generováno v roce 2015 (0,3839 Kč). Naopak nejnižších hodnot bylo dosaženo v letech 2016 a 2019, kde se projeví vysoké náklady na vyprodukovanou tunu, a bylo dosahováno nízkého zisku. V těchto letech přinášela 1 Kč tržeb pouze 0,06 Kč zisku.

Náklady na produkci řepky ve většině sledovaných let přinášely poměrně vysoký zisk. V roce 2015 na 1 Kč nákladů připadalo 0,6232 Kč zisku. V roce 2017, kdy bylo dosaženo druhé nejlepší rentability nákladů, to bylo již 41,31 %. Nejnižší rentability nákladů opět bylo dosaženo v letech 2016 a 2019, kde rentabilita byla pouze 7 %. I přes nepříznivé podmínky v některých sledovaných letech produkce řepky přinášela společnosti zisk.

4.5 Analýza produkce mléka

4.5.1 Intenzita a nákladovost produkce

Jak bylo uvedeno výše, společnost se specializuje na produkci kravského mléka. AGRO PODLEŠÍ, a.s. v minulosti chovalo kombinované plemeno Český strakatý skot, avšak okolo roku 2010 započala holštynyzace stáda.

Průměrný stav krav v jednotlivých letech je uveden v tabulce 21, kde jsou však uvedeny průměrné stavy a ukazatele za celou živočišnou produkci. Skutečný stav dojnic, které v jednotlivých měsících produkují mléko, je nižší, a to kvůli biologickým procesům. Je však zřejmé, že stavy skotu ve společnosti se dlouhodobě zvyšují. Tomu také odpovídá investiční činnost v rámci ŽV.

Tabulka 21: Ukazatele produkce mlék ve společnosti

Rok	Stav krav	Užitkovost [l/ks/den]	Produkce [tis. l/rok]
2015	1 142	28,8	12 003,2
2016	1 174	27,9	11 970,4
2017	1 199	30,2	13 199,2
2018	1 287	31,4	14 767,2
2019	1 331	32,2	15 654,7

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Během jednotlivých let se nezvyšují pouze počty krav, ale také jejich užitkovost, a tedy i celková produkce mléka. V tabulce 21 jsou uvedeny průměrné celkové počty krav a jejich průměrná užitkovost, tedy jsou zde započteny i suchostojné krávy. Průměrný počet dojených krav je tak nižší a užitkovost v roce 2019 přesahovala 35 l/ks/den.

Se vzrůstem počtu kusů krav a jejich užitkovosti vzrůstá i produkce mléka. V roce 2019 bylo celkem vyprodukováno přes 15,6 mil. litrů mléka (údaj je očištěn o produkci odpadního mléka, započtena je pouze produkce odebrána mlékárnou), což odpovídá průměrnému dennímu nádoji 42,8 tis. l. Tento ukazatel může v průběhu roku kolísat. Na užitkovost dojnic má vliv velké množství faktorů včetně vývoje počasí.

Počasí však nemá vliv pouze na objem produkce, ale také na obsah sledovaných složek mléka. V konečném důsledku se tak jedná o vliv na cenu mléka a u specializovaného podniku, jako je AGRO PODLEŠÍ, a.s., i o vliv na výsledek hospodaření v daném roce.

Nákladovost na produkci mléka v jednotlivých letech dokumentuje tabulka 22, kde jsou náklady vyjádřeny v Kč/100 krmných dní (KD) a v konečném výsledku i náklad na vyprodukovanou jednotku mléka.

Tabulka 22: Nákladovost produkce mléka ve společnosti

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové náklady	Kč/100 KD	20 127	20 688	22 586	24 051	23 533
Materiálové náklady	Kč/100 KD	10 356	10 032	10 634	12 324	12 195
- krmiva, steliva	Kč/100 KD	8 095	8 061	8 114	8 907	8 946
- léčiva a dezinf. prostr.	Kč/100 KD	1 186	915	1 114	1 326	1 215
Osobní náklady	Kč/100 KD	3 815	3 924	4 087	4 163	4 218
Ostatní náklady	Kč/100 KD	3 820	4 415	5 374	4 962	4 542
Režie	Kč/100 KD	2 136	2 317	2 491	2 602	2 578
Vlastní nákl. mléka	Kč/100 KD	18 919	19 447	21 231	22 608	22 121
Užitkovost	l/100 KD	2 884	2 790	3 020	3 140	3 220
Vlastní náklady ml.	Kč/l	6,56	6,97	7,03	7,20	6,87
Realizační cena	Kč/l	7,68	6,96	8,56	8,66	8,94

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Celkové náklady na 100 KD se za sledované období pohybují mezi 20 127 až 24 051 tis. Kč. Z těchto celkových nákladů dle Poláčkové et al. (2010) připadá jako vlastní náklad na mléko 94 %. Zbýlých 6 % jsou náklady připadající na produkci chlěvské mrvy.

Převážná část celkových nákladů připadá na přímý materiál, jako jsou především krmiva a steliva.

Značné finanční prostředky jsou vynakládány také na osobní náklady (průměrně 4 041 Kč/100 KD) a ostatní náklady (průměrně 4 622 Kč/100 KD), kde se mimo jiné projevuje investiční činnost společnosti v podobě odpisů. U osobních nákladů je sledováno zvýšení hodnoty, což je částečně způsobeno zavedením trojího dojení během dne.

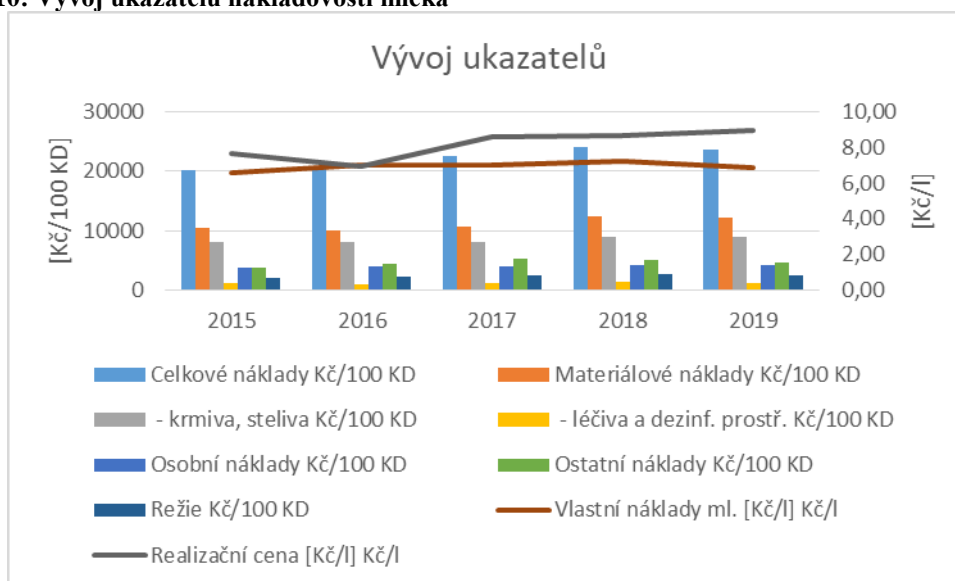
4.5.2 Analýza absolutních ukazatelů

4.5.2.1 Horizontální a vertikální analýza

Graf 10 ukazuje na stoupající trend vývoje celkových nákladů na 100 KD, přičemž nejnižší hodnota nákladů byla v roce 2015 (20 127 Kč/100 KD) a nejvyšší v roce 2018 (24 051 Kč/100 KD). Průměrně se celkové náklady pohybují okolo 22 197 Kč/100 KD. V rámci meziročních změn se však jedná o jednotky procent (viz příloha č. 13).

U přímých materiálových nákladů je taktéž sledován rostoucí trend vývoje. Největší změna nákladů byla sledována mezi roky 2017 a 2018, kde se jedná o nárůst o 15,89 %. V tomto roce došlo k nárůstu nákladů na krmiva a steliva o 9,77 % a na léčiva a dezinfekční prostředky o 19,03 %, ale v absolutní hodnotě se jedná o nárůst o 212 Kč.

Graf 10: Vývoj ukazatelů nákladovosti mléka

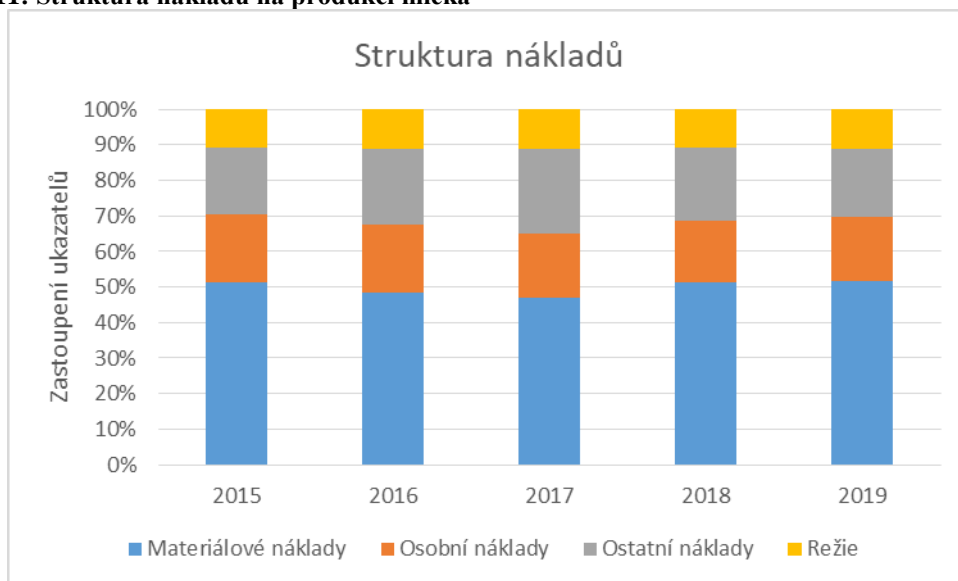
Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

U vývoje nákladů na 1 l mléka je sledován vzrůstající charakter, de facto podobný vývoji celkových nákladů. Ač je u vývoje celkových nákladů sledován stoupající trend meziročně průměrně o 4 %, tak náklad na 1 l mléka meziročně roste o cca 1,24 %. To je způsobeno především zvyšující se užítkovostí na krávu.

Z hlediska struktury celkových nákladů je z grafu 11 zřejmé, že průměrně 50 % jsou přímé materiálové náklady, a to bez velkých změn během sledovaného období. V rámci této skupiny nákladů jsou nejpodstatnější náklady na krmiva a steliva. Průměrně se jedná o 38 %, kdy podíl v jednotlivých letech kolísá od 35,92 % do 40,22 %. Poměrně stálý procentuální podíl na celkových nákladech je sledován i u položky léčiva a dezinfekční prostředky, kde se průměrně jedná o 5,18 %.

Procentuální podíl na nákladech se v čase snižuje u osobních nákladů, které v čase klesají od 18,97 % k 17,31 %. Celkově u zastoupení jednotlivých skupin nákladů na celkových nedochází v průběhu sledovaného období k výrazným změnám.

Graf 11: Struktura nákladů na produkci mléka

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

4.5.3 Analýza rentability

Jak bylo řečeno výše, produkce mléka je pro společnost AGRO PODLESÍ, a.s. jedním z hlavních příjmů. Tedy jakékoliv změny v produkci a zpeněžování mají značný vliv na finanční výsledky podniku. Jak je zřejmé z tabulky 23, celkové náklady na produkci mléka se v čase zvyšují, ale částečně je tento trend kompenzován vzrůstající užitkovostí dojnic. Tento faktor však je s narůstající hodnotou složitě dále zlepšovat a je nutné posoudit, zda ekonomická náročnost přináší tomu odpovídající výsledek.

Tabulka 23: Ekonomické ukazatele produkce mléka ve společnosti

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní náklady mléka	Kč/100 KD	18 919	19 447	21 231	22 608	22 121
Užitkovost	l/100 KD	2 884	2 790	3 020	3 140	3 220
Vlastní náklady mléka	Kč/l	6,56	6,97	7,03	7,20	6,87
Realizační cena	Kč/l	7,68	6,96	8,56	8,66	8,94
Tržby	Kč/100 KD	22 149	19 418	25 851	27 192	28 787
Zisk / ztráta	Kč/100 KD	3 230	-28	4 620	4 584	6 666
ROS	%	14,58	-0,15	17,87	16,86	23,16
ROC	%	17,07	-0,15	21,76	20,28	30,13

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Během analyzovaného období byl v roce 2016 sledován pokles tržní ceny mléka pod hodnotu nákladů na produkci jednotky. Na 1 l mléka tak docházelo ke ztrátě v hodnotě 0,01 Kč, což v konečném důsledku při roční produkci mléka 11 970,4 tis. l generovalo

ztrátu 119 703,86 Kč. V ostatních letech i při zvyšujících se nákladech na produkci docházelo k růstu realizační ceny. Produkce mléka tak ročně přináší podniku tržby v hodnotě desítek mil. Kč.

Poměr zisku vůči tržbám se však ve sledovaných letech pohybuje mezi 14,58 až 23,16 %, výjimku tvoří zmiňovaný rok 2016, kde došlo ke ztrátě a rentabilita tržeb byla záporná (- 0,15 %). V ziskových letech tak 1 Kč tržeb přinášela průměrně 0,1812 Kč zisku.

V rámci rentability nákladů, bylo nejvyšší hodnoty dosaženo v roce 2019, kde 1 Kč nákladů přinesla 0,3013 Kč zisku. Průměrná rentabilita nákladů ziskových let za sledované období pak byla 22,31 %. V roce 2016, kde došlo k poklesu realizační ceny pod úroveň nákladů, byla hodnota ukazatele ROC záporná ve výši 0,15 %.

5 Hodnocení výsledků a diskuze

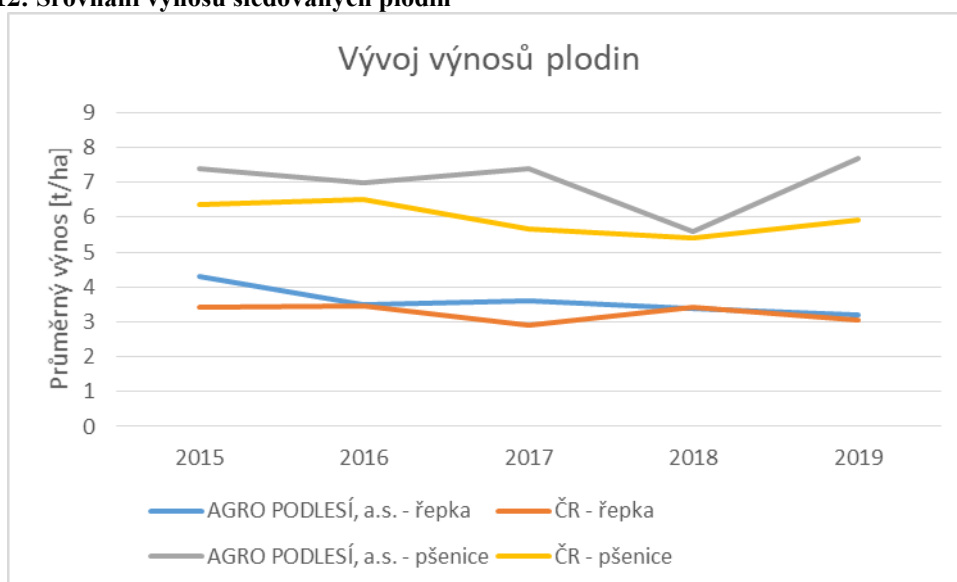
V této části práce jsou srovnávány dosahované výsledky vybraných ukazatelů společnosti s průměrnými výsledky České republiky v oblasti zemědělské prvovýroby. Základním zdrojem pro porovnání jsou data uvedená na stránkách ÚZEI a ČSÚ.

5.1 Hodnocení výnosů sledovaných plodin

Společnost AGRO PODLEŠÍ, a.s. pěstuje základní obilniny, olejninu, luskoviny i píce, avšak nejvíce zastoupenými plodinami jsou ozimá řepka a ozimá pšenice. Tyto dvě plodiny zauímají necelé 2/3 výměry obhospodařované orné půdy. Vzhledem k rozsahu a lokalitě hospodaření společnosti (okres Kutná Hora, hranice kraje Vysočina) často dochází v jednotlivých katastrech k odlišnému průběhu počasí. Vzhledem k této skutečnosti je průměrný výnos sledovaných plodin značně variabilní.

V grafu 12 je porovnán vývoj výnosů pšenice a řepky ve společnosti a v rámci ČR. Z grafu je patrné, že vývoj výnosů řepky ve společnosti má dlouhodobě klesající charakter. V letech 2016 a 2018 byly průměrné výnosy společnosti a ČR na stejné úrovni, v ostatních sledovaných letech společnost dosahovala vyšších výnosů.

Graf 12: Srovnání výnosů sledovaných plodin

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů, ČSÚ

V roce 2018 a 2019 byl sledován negativní dopad vývoje počasí na výnosy plodin v celé ČR. V roce 2018 došlo v jarním období k rychlému zhoršení vláhových poměrů v půdě a pěstované plodiny trpěly vodním stresem. V důsledku toho došlo k redukcii

důležitých výnosotvorných prvků. Na velké části území ČR byly odhadovány ztráty na výnosech hlavních plodin přes 40 % (Ústav výzkumu globální změny AV ČR 2021). V rámci podniku byla v tomto roce většina osevních ploch řepky alokována ve vyšších nadmořských výškách a odhadované ztráty na výnosu oproti ostatním rokům nebyla tak vysoká. V následujícím roce již byl vývoj situace mezi jednotlivými okresy rozdílný. V rámci okresu Kutná Hora a Havlíčkův Brod došlo k částečnému zlepšení situace v zimním období. Přesto zde však byly odhadovány ztráty na výnosu v důsledku sucha cca okolo 10-30 %. V tomto roce byla podstatná většina ploch řepky umístěna v nižších polohách, kde ovšem v průběhu roku došlo k opakovanému lokálnímu krupobití, v jehož důsledku bylo dosaženo výnosu 3,2 t/ha.

Odlišná situace vývoje výnosů je u ozimé pšenice, kde je sledován relativně stabilní výnos nad 7 t/ha. Výjimku tvoří pouze rok 2018, kdy vzhledem k výše popsaným povětrnostním podmínkám došlo k radikálnímu poklesu výnosu na 5,6 t/ha. V následujícím roce došlo k zásadním změnám nejenom v rajonizaci osevních ploch pšenice v rámci podniku, ale také k obměně části pěstovaných odrůd, které se hůře adaptovaly na podmínky vodního stresu. Výsledkem těchto a dalších změn bylo dosažení výnosu 7,7 t/ha na výměře více než 850 ha. Společnost dlouhodobě dosahuje vyšších výnosů než je republikový průměr.

5.2 Hodnocení nákladovosti a mléčné užitkovosti

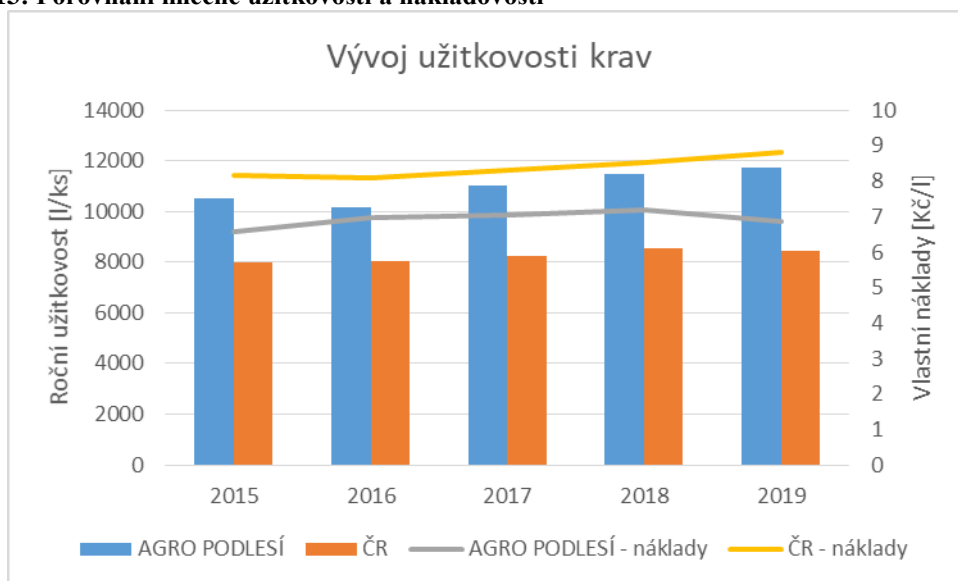
V České republice bylo během sledovaného období dosahováno průměrné užitkovosti 8 256 l/ks/rok, přičemž vývoj tohoto ukazatele má dlouhodobě stoupající charakter. Ve společnosti AGRO PODLESÍ, a.s. je ve všech pěti letech dosahováno vyšší hodnoty užitkovosti krav než je průměr ČR (viz graf 13). Nejvyšší užitkovosti bylo dosaženo v roce 2019 (11 753 l/ks/rok). V rámci společnosti je taktéž sledován vzrůstající vývoj ukazatele.

Jedním z faktorů ovlivňujících zvyšující se užitkovost krav ve společnosti je přechod od kombinovaného plemene na chov výhradně mléčného plemene skotu. Tímto krokem sice hrozí snížení obsahu sledovaných složek v mléce, ale konkrétně ve společnosti nebyly zaznamenány významné změny.

Dalším zásadním faktorem ovlivňujícím užitkovost bylo zavedení trojího dojení během dne. Při tomto systému dojení dochází také k minimalizaci některých onemocnění

mléčné žlázy a obsahu nežádoucích somatických buněk v mléce, což je také sledovaný ukazatel při prodeji mléka. Mlékárny často finančně hodnotí obsah jednotlivých složek a další faktory. Společnost AGRO PODLEŠÍ, a.s. produkuje mléko v kvalitě Q CZ, z čehož vyplývají striktnější požadavky na obsahy somatických buněk a mikroorganismů v mléce. Často je při tvorbě ceny stanovena základní sazba za jednotku objemu mléka. K této sazbě se následně připočítávají další příplatky za obsah tuku, bílkovin, množstevní příplatky a další.

Graf 13: Porovnání mléčné užitkovosti a nákladovosti

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů, ČSÚ, ÚZEI

Značný rozdíl mezi ČR a podnikem je sledován také v hodnotě ukazatele nákladovosti na 1 l mléka. Tento ukazatel je u společnosti ve srovnání s ČR nižší, avšak jak pro ČR, tak i pro společnost vykazuje stoupající charakter. Důležitým ovlivňujícím faktorem je užitkovost krav, která tak částečně ředí celkové náklady produkce.

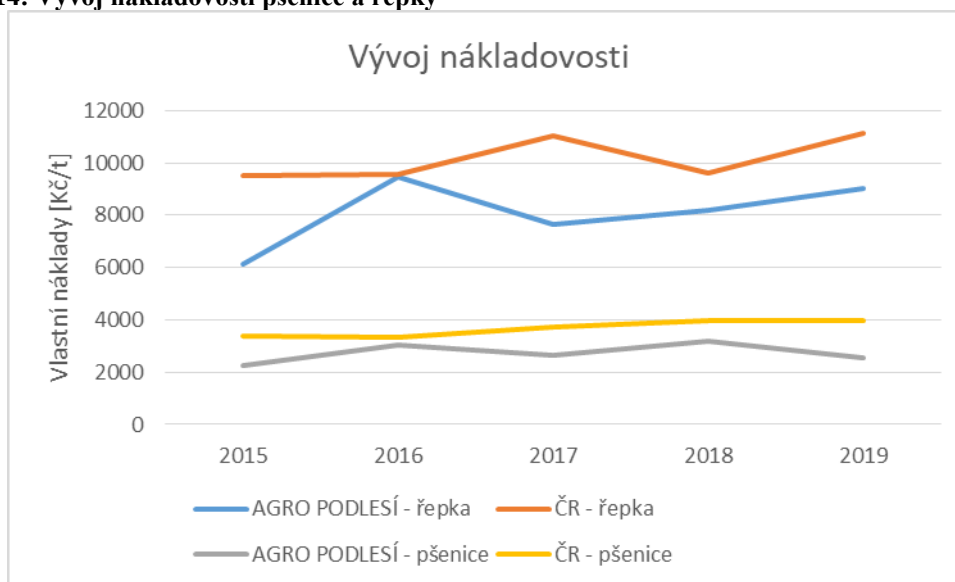
Vzhledem k deficitu specialistů v rámci ŽV, společnost v tomto odvětví využívá znalostí poradenských služeb. Velkou výhodou těchto služeb z pohledu společnosti jsou bezesporu nižší mzdové náklady na produkci a široké know-how. Vzhledem k tomu, že poradenské služby působí ve více zemědělských podnicích, tak je možné lépe a rychleji reagovat na nové situace. V rámci společnosti je kontrola celého chodu ŽV rozdělena mezi několik poradenských služeb. Jejich služby jsou hodnoceny smluvně na základě dosahovaných výsledků v podobě naturálních i finančních ukazatelů.

5.3 Porovnání nákladovosti produkce rostlinných komodit

Z grafu 14 je zřejmé, že pěstování obou plodin je ve společnosti méně ekonomicky nákladné, než udává průměr ČR v jednotlivých letech. U pšenice je rozdíl mezi nákladovostí produkce společnosti a ČR relativně úzký a vývoj tohoto ukazatele v čase má stejný princip. Faktorem, který ovlivnil hodnotu vlastních nákladů, je rozdílný ha výnos.

Vlastní náklady na produkci 1 t řepkového semene jsou mezi společností a průměrem ČR v jednotlivých letech velice rozdílné. Ovlivňujícím faktorem, jako v případě ozimé pšenice, je hodnota dosahovaných průměrných výnosů ve společnosti a pro celou ČR. Je však možné konstatovat, že společnost racionálně využívá náklady, kdy pro dosažení stejného / vyššího výnosu vynakládá nižší objem peněz.

Graf 14: Vývoj nákladovosti pšenice a řepky

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů, ÚZEI

V rostlinné výrobě dochází taktéž k částečnému využívání poradenských služeb. Systém zde funguje na principu, že kdo dodává hnojiva nebo POR, tak musí zabezpečit kontrolu porostů po celou dobu vegetace. Velkou výhodou oproti podnikovým specialistům, je široký rozhled a znalost v dané oblasti. Především u rostlinné produkce je důležité sledovat vývoj počasí, a tedy i výskyt chorob a škůdců.

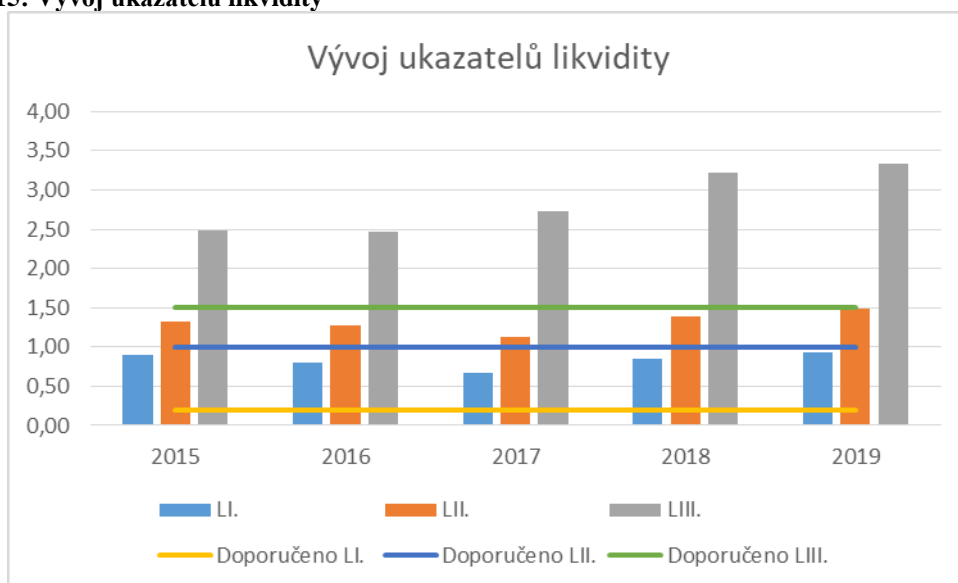
5.4 Hodnocení ukazatelů likvidity

V grafu 15 jsou zanesené roční výsledky všech stupňů likvidit a také jejich minimální doporučené hodnoty. Likvidita prvního stupně by se měla pohybovat v rozmezí 0,2–0,5. Z grafu je patrné, že hodnoty LI. převyšují doporučené rozmezí a společnost si tak

ponechává příliš velké množství finančních prostředků na účtech nebo v pokladně bez vhodného využití.

Likvidita II. stupně již zahrnuje i krátkodobé pohledávky. Optimální rozpětí je uváděno mezi 1–1,5. Společnost by měla věnovat pozornost zvyšující se hodnotě krátkodobých pohledávek.

Graf 15: Vývoj ukazatelů likvidity

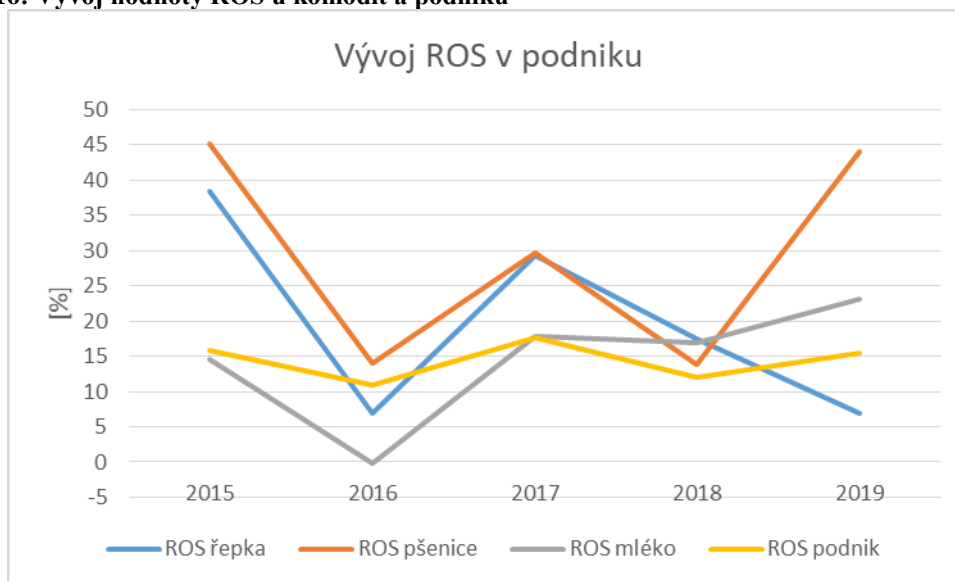
Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů, Taušl Procházková et Jelínková 2018

Hodnota likvidity III. stupně by se optimálně měla pohybovat v rozmezí 1,5–2,5. Ve společnosti AGRO PODLEŠÍ, a.s. však v čase dochází k významnému nárůstu hodnoty ukazatele. Společnost tak má příliš mnoho finančních prostředků uložených v podobě zásob. Společnosti však může hrozit riziko při získávání peněžních prostředků v případě potřeby. V rámci zemědělského podniku je většina zásob v podobě rostlinných či živočišných komodit. S délkou doby skladování však u těchto zásob dochází ke ztrátě kvality, potažmo hodnoty. Se ztrátou kvality hrozí možnost zpeněžení za nižší realizační ceny.

5.5 Hodnocení rentability

Na rentabilitu tržeb podniku působí současně rentability všech provozovaných aktivit ve společnosti. Z grafu 16 je patrné, že výsledná hodnota rentability tržeb reaguje na změny hodnot ROS v jednotlivých odvětvích, avšak tato reakce je pozvolná a vývoj ukazatele v průběhu času je relativně stálý.

Graf 16: Vývoj hodnoty ROS u komodit a podniku

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Především u rostlinných komodit v jednotlivých letech dochází k výrazným změnám hodnoty rentability. Avšak jejich výsledný vliv na podnikovou rentabilitu je relativně malý. To je možné vysvětlit relativně malým podílem tržeb z jednotlivých odvětví RV na tržbách celkových. Podobný princip vývoje je možné sledovat i u ukazatele ROC, kde je sledován podobný princip působení rentabilit jednotlivých odvětví.

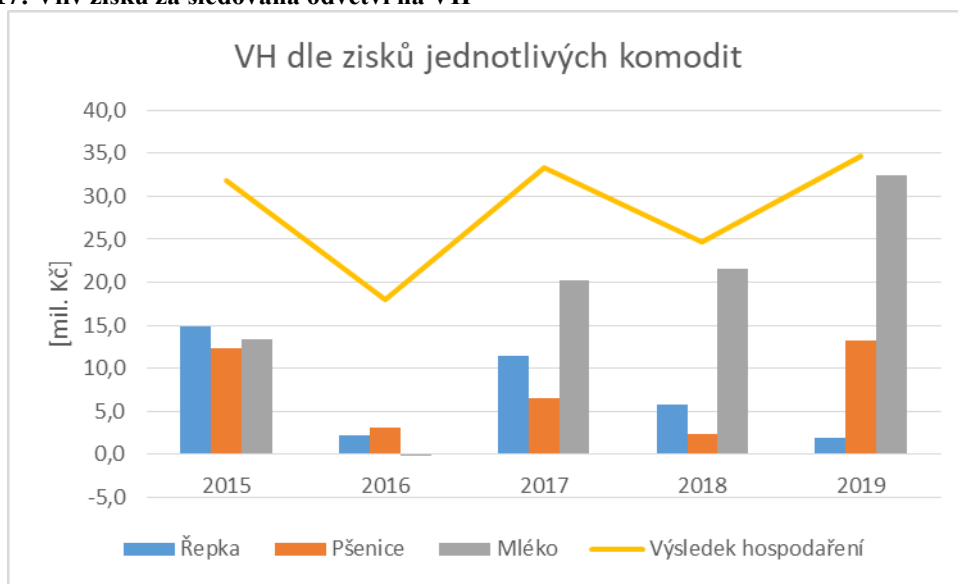
5.6 Vliv sledovaných odvětví na výsledek hospodaření

Produkce vybraných komodit nejsou jediné činnosti, kterými se společnost AGRO PODLESÍ, a.s. zabývá, ale rozhodně patří mezi ty hlavní v rámci podniku. V grafu 17 je vidět, že zisk generovaný při produkci mléka je jedním z hlavních faktorů působících na hodnotu VH za běžné účetní období. To potvrzuje především propad hodnoty VH v roce 2016, kdy produkce mléka byla ztrátová a náklady na produkci 1 l mléka byly vyšší o 0,01 Kč než realizační cena. Jako významný a především stálý zdroj financí se produkce mléka projevuje především od roku 2017, kdy průměrná realizační cena každoročně roste.

V případě produkce rostlinných komodit se oproti mléku jedná o menší faktor působící na VH, avšak při kombinaci nízkých nákladů a relativně vysoké realizační ceny taktéž generují nezanedbatelný zisk. Stálost ekonomického přínosu firmě v rámci rostlinných komodit je však v čase značně nestálá (viz graf 17) a spoléhat se v rámci podniku pouze na oblast RV, by zjevně bylo nerozvážené.

Nutné je ovšem podotknout, že výše uvedené kalkulace jsou všechny prováděné bez započítání přijímaných dotací a podpor. V rámci RV se jedná o dotace na ANC oblasti (dříve LFA), kdy cca polovina obhospodařované výměry společnosti spadá do typů ostatní a specifické oblasti. Dalšími dotacemi jsou SAPS (jednotná platba na plochu), Greening, dotace na pojištění zemědělských plodin a národní platba na zemědělskou půdu. V oblasti živočišné produkce se pak jedná o dotace na chov krav chovaných v systému chovu s TPM nebo dotace na dobré životní podmínky zvířat a národní dotace 19.A a 20.A.

Graf 17: Vliv zisků za sledovaná odvětví na VH

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Jak bylo řečeno výše, na konečnou hodnotu výsledku hospodaření nemá vliv pouze produkce třech analyzovaných komodit, ale pěstují se další plodiny, dochází k prodeji mladého i dospělého skotu, jsou čerpány dotace, a také se společnost zabývá dalšími nezemědělskými aktivitami, ze kterých jsou ve VZZ uváděny výnosy. Na stranu druhou v rámci účetnictví je veden vysoký objem nákladů. Za ty nejvýznamnější položky je možné považovat především výkonovou spotřebu, osobní náklady a úpravy hodnot v provozní činnosti. Kalkulace těchto položek přináší vyšší provozního výsledku hospodaření. Na konečném VH za účetní období se však dále projeví i finanční výsledek hospodaření a daň z příjmů (sazba u právnické osoby 19 %), která se každoročně pohybuje v rádech mil. Kč.

5.7 Možnosti zlepšení hospodaření

Společnost AGRO PODLEŠÍ, a.s. provozuje svou činnost od roku 1998, kdy vznikla jako dceřiná firma zemědělského družstva. V lokalitě svého působení je jedním z hlavních zaměstnavatelů. Od doby svého vzniku si prošla finančními obtížemi a v současné době je stabilní, což se odráží také v dlouhodobém dosahování kladného výsledku hospodaření.

V rámci rostlinné výroby je u sledovaných plodin dosahováno stejných nebo vyšších výnosů ve srovnání s průměry České republiky. Technologie produkce u pěstování pšenice je tak ve společnosti na vysoké úrovni a je dosahováno relativně stálých vysokých výnosů. U ozimé řepky je během období sledován pokles výnosů, což by v blízké budoucnosti bez zavedení změn v technologii nebo racionálním vynakládání zdrojů mohlo produkci zavést do ztráty.

Po stránce nákladové byly u obou plodin ve společnosti sledovány nižší náklady ve srovnání s průměrem ČR. Při přepočtu nákladu na jednotku produkce a porovnání s realizační cenou, obě plodiny byly ve všech letech ziskové. Pro společnost by bylo vhodné vzhledem k ekonomice produkce zvážit, zda nepovýší plochy pšenice na úkor řepky, avšak je nutné vzít v potaz celkové zastoupení obilnin na orné půdě. U řepky jsou mezi jednotlivými roky sledovány velké výkyvy mezi výší nákladů a ekonomickým efektem pro společnost.

V rámci produkce mléka sice dochází ke zvyšování užitkovosti dojníc, ale s tím stoupají i náklady. Ekonomická efektivnost mléka je závislá na výkyvech realizační ceny. I ztráta 0,01 Kč/l může vést k významné ztrátě. Vzhledem k výkyvům realizační ceny mléka je pro společnost vhodné udržovat široké zaměření výroby.

U společnosti dochází v posledních letech k nárůstu hodnoty aktiv. To se projevuje především u položek stavby a pozemky. V poslední době došlo ve společnosti k velkým investicím v rámci staveb vzhledem k jejich nutnosti. Společnost jako zemědělský podnik si většinu půdy pro hospodaření pronajímá od vlastníků. Společnosti z těchto vztahů plynou závazky vůči vlastníků v podobě pachtu. V posledních letech dochází k navyšování hodnoty pachtu a firmě se tak budou zvyšovat náklady. Vhodné by bylo zvýšit realizovaný objem nákupu vlastní půdy. S navyšováním hodnoty aktiv přímo souvisí nárůst hodnoty pasiv. S nákupem půdy a investiční činností v podniku souvisí i navyšování hodnoty cizích závazků, především dlouhodobých. Společnost dlouhodobě čerpá úvěry od

bankovních institucí především na nákup zemědělské půdy a realizaci nové výstavby. Ovšem hodnota ukazatele věřitelského rizika v čase klesá a ostatní ukazatele stability dosahují doporučených hodnot a lze tedy společnost považovat za stabilní a důvěryhodnou firmu.

Vysokých hodnot je dosahováno u ukazatelů likvidity, a to u likvidity I. a III. stupně. Pro společnost by bylo vhodné snížit objem volných peněžních prostředků na bankovních účtech a v pokladně. Tyto prostředky by tak bylo možné investovat do dalšího rozvoje nebo chodu firmy. Likvidita III. stupně přesahuje u společnosti horní doporučenou hranici ve všech sledovaných letech a v čase dochází k rychlému nárůstu hodnoty. To je zapříčiněno především velkým množstvím zásob, jejich prodejem by byly uvolněny finanční prostředky pro další investice podniku.

Důležitým ukazatelem pro AGRO PODLESÍ, a.s. je doba obratu pohledávek a závazků. U společnosti je sledován relativně vyrovnaný vývoj těchto ukazatelů, kdy výrazný výkyv byl sledován pouze v roce 2016. V tomto roce společnost dosahovala nejnižšího VH. Doba splatnosti pohledávek i závazků společnosti je relativně dlouhá, avšak vhodné by bylo, aby došlo k poklesu hodnoty u pohledávek. V současné době firma rychleji splatí závazek, než inkasuje pohledávku, což by časem mohlo vést k neschopnosti dostát svým závazkům.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit za pomoci finanční analýzy hospodaření zemědělské společnosti působící na území ČR v letech 2015–2019 a vybraných odvětví v rámci prvovýroby – produkce ozimé pšenice, ozimé řepky a kravského mléka. Pro hodnocení bylo využito metod hodnocení absolutních ukazatelů – horizontální a vertikální analýzy a poměrových ukazatelů – ukazatele rentability, likvidity, stability a aktivity. V závěrečné části práce byla zhodnocena úroveň vybraných ukazatelů a provedena jejich komparace vůči průměrům ČR.

Společnost hospodaří ve Středočeském kraji na hranici s krajem Vysočina. Společnost provozuje rostlinnou i živočišnou produkci, v rámci, kterých se specializuje na výrobu obilnin, řepky a kravského mléka. Společnost existuje od roku 1998 a vznikla jako dceřiná společnost ZD Červené Janovice, které zde působí dodnes.

Dle výsledků interních podkladů společnosti vyplývá, že společnost po celé sledované období dosahovala kladného výsledku hospodaření. K tomu také pomohly dosahované vysoké výnosy pěstovaných plodin, které u ozimé pšenice byly dlouhodobě nad průměrnými výnosy ČR. V případě ozimé řepky došlo ke snižování dosahovaných výnosů, které byly minimálně na úrovni republikových průměrů. V rámci produkce kravského mléka dochází dlouhodobě k růstu užitkovosti dojnic ve společnosti a její hodnota je vysoko nad průměrnou užitkovostí v České republice.

Společnost po celé sledované období dosahovala příznivých hodnot u všech sledovaných ukazatelů rentability. V průběhu analyzovaných let dochází ke zvyšování hodnoty aktiv. Výjimku tvoří položka HMOV, kde dochází ke snižování hodnoty v podobě odpisů. Bude tak nutné provádět pravidelné investice v rámci této položky. Vzhledem k vysokým investicím do staveb a pozemků především v posledních letech, stoupá dlouhodobé zadlužení společnosti, avšak ukazatel věřitelského rizika se snižuje. Společnost je tak stabilní a důvěryhodná pro případné investory.

Vzhledem k pozitivnímu vývoji důležitých ukazatelů je možné předpokládat, že při kontinuitě započatého systému managementu společnosti bude i nadále dosahováno uspokojivých výsledků. Důležitými faktory ovlivňujícími budoucí vývoj společnosti budou především vlivy počasí, vývoj tržních cen komodit a cena použitých vstupů do výroby. Schopnost společnosti přežít v rámci globální konkurence pak výrazně ovlivňují sociálně ekonomické podmínky prostředí, politika ČR a EU.

7 Seznam literatury

BARANYK, Petr et al. *Olejniny*. Praha: Profi Press, 2010. 206 s. ISBN 978-80-86726-38-0.

BARANYK, Petr, FÁBRY, Andrej et al. *Řepka: pěstování, využití, ekonomika*. Praha: Profi Press, 2007. 208 s. ISBN 978-80-86726-26-7.

ČSÚ, Český statistický úřad. *Metodická příručka k NACE Rev. 2* [online]. 35 s. (PDF). [cit. 2020-09-15]. Dostupné z WWW: Microsoft Word -etodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.doc (czso.cz).

ČSÚ, Český statistický úřad. *Spotřeba potravin – 2019: Spotřeba potravin a nealkoholických nápojů* [online]. (Excel). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [Spotřeba potravin - 2019 | ČSÚ \(czso.cz\)](#).

ČSÚ, Český statistický úřad. *Statistická ročenka – 2020: Hektarové výnosy sklizně zemědělských plodin* [online]. (Excel). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [13. ZEMĚDĚLSTVÍ | ČSÚ \(czso.cz\)](#).

ČSÚ, Český statistický úřad. *Statistická ročenka – 2020: Sklizeň zemědělských plodin* [online]. (Excel). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [13. ZEMĚDĚLSTVÍ | ČSÚ \(czso.cz\)](#).

ČSÚ, Český statistický úřad. *Statistická ročenka – 2020: Spotřeba minerálních hnojiv* [online]. (Excel). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [13. ZEMĚDĚLSTVÍ | ČSÚ \(czso.cz\)](#).

ČSÚ, Český statistický úřad. *Statistická ročenka – 2020: Užítkovost hospodářských zvířat* [online]. (Excel). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [13. ZEMĚDĚLSTVÍ | ČSÚ \(czso.cz\)](#).

ČSÚ, Český statistický úřad. *Zemědělství – časové řady: Stavy hospodářských zvířat* [online]. (Excel). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [Zemědělství - časové řady | ČSÚ \(czso.cz\)](#).

FAMĚRA, Oldřich. *Základy pěstování ozimé pšenice*. Praha: Institut výchovy a vzdělávání ministerstva zemědělství ČR, 1993. 51 s. ISBN 80-7105-045-8.

FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations. *Crops – Wheat* [online]. [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW: [FAOSTAT](#).

FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations. *Crps – Rapeseed* [online]. [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW: [FAOSTAT](#).

FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations. *Livestock Primary – Milk, whole fresh cow* [online]. [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW: [FAOSTAT](#).

HOMOLKA, Jaroslav et al. *Základy podnikové ekonomiky*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017. 164 s. + 8 příloh. ISBN 978-80-213-2782-5.

HOMOLKA, Jaroslav, PLETICHOVÁ, Dobroslava, MACH, Jiří. *Zemědělská ekonomika*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. 131 s. ISBN 978-80-213-1830-4.

HRON, Jan et TRAXLER, Arnošt. *Teorie řízení organizačních systémů*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017. 166 s. ISBN 978-80-213-2768-9.

HRUŠKA, Martin et al. *Situační a výhledová zpráva půda*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018. 143 s. ISBN 978-80-7434-476-3.

KOPÁČEK, Jiří, Náš chov. *Vývoj trhu s mlékem je výrazně ovlivněn pandemií covid-19* [online]. [cit. 2020-11-26]. Dostupné z WWW: [Vývoj trhu s mlékem je výrazně ovlivněn pandemií covid-19 | Náš chov \(naschov.cz\)](#).

KOPŘIVA, Vladimír. *Mléko a mlezivo - hlavní rozdíly a nutriční význam mléka ve výživě* [online]. (PDF). [cit. 2020-11-26]. Dostupné z WWW: https://cit.vfu.cz/ivbp/wp-content/uploads/2011/07/VY_04_03.pdf.

KŮST, František et ZÁRUBA, Jiří. *Situační a výhledová zpráva obiloviny 2019*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. 110 s. ISBN 978-80-7434-552-4.

LANDA, Martin. *Jak číst finanční výkazy*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1994-5.

LIŠKA, Martin. *Situační a výhledová zpráva olejniny 2018*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2019. 70 s. ISBN 978-80-7434-505-0.

MACEK, Jan, KOPEK, Rudolf, KRÁLOVÁ, Jitka. *Ekonomická analýza podniku*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2006. 158s. ISBN 80-7043-446-5.

MPO, Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2017* [online]. (PDF). [cit. 2020-08-05]. Dostupné z WWW: https://mpo.cz/assets/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/2018/10/Zprava_MSP_2017.pdf.

MZe, Ministerstvo zemědělství, *Metodika k provádění nařízení vlády č. 43/2018 Sb., k provádění nařízení vlády č. 44/2018 Sb.* [online]. 28 s. (PDF). [cit. 2020-08-21]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/648383/Metodika_ANC_LFA.pdf.

NĚMEC, Jiří et al. *Situační a výhledová zpráva půda*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2009. 91 s. ISBN 80-7084-800-5.

PETEROVÁ, Jarmila. *Ekonomika výroby a zpracování zemědělských produktů*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze Provozně ekonomická fakulta, 2010. 253 s. ISBN 978-80-213-2053-6.

POLÁČKOVÁ, Jana et al. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. 73 s. ISBN 978-80-86671-75-8.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Účetní data v rukou manažera – finanční analýza v řízení firmy*. 2. doplněné vydání. Praha: Computer Press, 2001. 220 s. ISBN 80-7226-562-8.

STRAKOVÁ, Karolína, *Komoditní karta: Mléko – říjen 2020* [online]. (DOCX). [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: [Mléko a mléčné výrobky \(Zemědělství, eAGRI\)](#).

STUPKA, Roman et al. *Chov zvířat*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2013. 289 s. ISBN 978-80-87415-66-5.

SYNEK, Miloslav et al. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 480 s. ISBN 978-80-247-494-1.

SYNEK, Miloslav, KISLINGEROVÁ, Eva, a kol. *Podniková ekonomika*. 6. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 554 s. ISBN 978-80-7400-274-8.

TAUŠL PROCHÁZKOVÁ, Petra et JELÍNKOVÁ, Eva. *Podniková ekonomika – klíčové oblasti*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2018. 256 s. ISBN 978-80-271-0689-9.

URBAN, Jaroslav, VAŠÁK, Jan et al. *Zemědělské systémy II. (Rostlinná produkce)*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2016. 85 s. ISBN 978-80-213-2464-0.

USDA, United States Department of Agriculture – Foreign Agricultural Service. *Oilseeds: World Markets and Trade* [online]. (PDF). [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW: [oilseeds.pdf \(cornell.edu\)](#).

Ústav výzkumu globální změny AV ČR, Intersucho. *Dopady na zemědělství* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z WWW: [Dopady na zemědělství | Intersucho](#).

ÚZEI, Ústav zemědělské ekonomiky a informací. *2015 Náklady a výnosy vybraných rostlinných a živočišných výrobků* [online]. (PDF). [cit. 2021-03-05]. Dostupné z WWW: [TÚ výstup \(uzei.cz\)](#).

ÚZEI, Ústav zemědělské ekonomiky a informací. *2016 Náklady a výnosy vybraných rostlinných a živočišných výrobků* [online]. (PDF). [cit. 2021-03-05]. Dostupné z WWW: [TÚ výstup \(uzei.cz\)](#).

ÚZEI, Ústav zemědělské ekonomiky a informací. *2017 Náklady a výnosy vybraných rostlinných a živočišných výrobků* [online]. (PDF). [cit. 2021-03-05]. Dostupné z WWW: [TÚ výstup \(uzei.cz\)](#).

ÚZEI, Ústav zemědělské ekonomiky a informací. *2018 Náklady a výnosy vybraných rostlinných a živočišných výrobků* [online]. (PDF). [cit. 2021-03-05]. Dostupné z WWW: [TÚ výstup \(uzei.cz\)](#).

ÚZEI, Ústav zemědělské ekonomiky a informací. *2019 Náklady a výnosy vybraných rostlinných a živočišných výrobků* [online]. (PDF). [cit. 2021-03-05]. Dostupné z WWW: [TÚ výstup \(uzei.cz\)](#).

VOCHOZKA, Marek, MULAČ, Petr et al. *Podniková ekonomika*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2012. 576 s. ISBN 978-80-247-4372-1.

8 Přílohy

Odkazovaný seznam příloh

Příloha 1: Světová bilance pšenice [mil. t]	91
Příloha 2: Bilance pšenice v ČR	91
Příloha 3: Světová bilance řepkového semene [mil. t].....	91
Příloha 4: Bilance řepkového semene v ČR.....	92
Příloha 5: Bilance mléka	92
Příloha 6: Zkrácená horizontální analýza aktiv	93
Příloha 7: Zkrácená horizontální analýza pasiv	93
Příloha 8: Zkrácená horizontální analýza VZZ.....	94
Příloha 9: Vertikální analýza aktiv.....	95
Příloha 10: Vertikální analýza pasiv	95
Příloha 11: Horizontální analýza nákladovosti pšenice	96
Příloha 12: Horizontální analýza nákladovosti řepky	96
Příloha 13: Horizontální analýza nákladovosti mléka	96
Příloha 14: Vertikální analýza nákladovosti pšenice	97
Příloha 15: Vertikální analýza nákladovosti řepky	97
Příloha 16: Vertikální analýza nákladovosti mléka	97

Příloha 1: Světová bilance pšenice [mil. t]

Ukazatel	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Počáteční zásoby	191,0	206,6	226,8	248,1	270,5
Produkce	730,1	735,8	752,5	761,8	733,1
Dovoz	153,1	166,2	176,7	176,4	168,8
Nabídka celkem	921,1	942,4	979,3	1 009,9	1 003,6
Potravinářské užití	482,0	488,8	504,8	513,4	517,9
Průmyslové užití	22,3	21,7	22,9	22,5	22,9
Krmivářské užití	144,2	142,4	144,8	142,9	140,2
Spotřeba celkem	714,6	718,6	735,0	739,4	738,6
Vývoz	153,1	166,2	176,7	176,4	168,8
Konečná zásoba	206,6	226,8	248,1	270,5	265,1

Zdroj: vlastní zpracování dle Küst et Záruba 2020

Příloha 2: Bilance pšenice v ČR

Ukazatel	Jednotka	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Osevní plocha	tis. ha	835,9	829,8	839,7	832,1	819,7
Výnos	t/ha	6,51	6,36	6,5	5,67	5,39
Výroba	tis. t	5 442,3	5 274,3	5 454,6	4 718,2	4 417,8
Počáteční zásoby	tis. t	344,1	339,8	314,1	251,8	636,8
Dovoz	tis. t	47,4	36,7	40,8	36,5	51
Nabídka celkem	tis. t	5 833,8	5 650,8	5 809,5	5 006,5	5 105,6
Spotřeba	tis. t	2 930	2 840	2 520	2 480	2 685
Potravinář. užití	tis. t	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
Krmivářské užití	tis. t	1 350	1 250	1 000	1 050	1 200
Vývoz	tis. t	2 564	2 496,7	3 037,7	1 889,7	1 782,6
Konečná zásoba	tis. t	339,8	314,1	251,8	636,8	638

Zdroj: vlastní zpracování dle Küst et Záruba 2020

Příloha 3: Světová bilance řepkového semene [mil. t]

Ukazatel	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Produkce	70,43	68,74	69,49	75,15	72,99
Dovoz	14,32	14,15	15,5	15,33	14,33
Vývoz	15,11	14,35	15,84	16,23	14,31
Zpracování	67,1	66,72	67,33	68,21	67,88
Konečná zásoba	7,26	6,16	5,13	8,11	9,65

Zdroj: vlastní zpracování dle Lišky 2019, USDA 2021

Příloha 4: Bilance řepkového semene v ČR

Ukazatel	Jednotka	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Sklizňová plocha	tis. ha	389,3	366,2	393	394,3	411,8
Hektarový výnos	t/ha	3,95	3,43	3,46	2,91	3,57
Produkce	tis. t	1 537,3	1 256,2	1 359,1	1 146,2	1 470,8
Dovoz	tis. t	111,7	110,5	122,1	235,6	230 ¹⁾
Celková nabídka	tis. t	1 696,6	1 454,9	1 690,9	1 534,8	1 740 ¹⁾
Průmyslové zpracování	tis. t	1 062,6	963	1 160	1 191,4	1 250 ¹⁾
Potravinář. zpracování	tis. t	389	331	395,8	467,3	515 ¹⁾
Vývoz	tis. t	543,3	279,7	375,1	216,7	370 ¹⁾
Konečná zásoba	tis. t	88,2	209,7	153	126,7	120 ¹⁾

Zdroj: vlastní zpracování dle Liška 2019, ČSÚ

1) Predikce MZe ČR

Příloha 5: Bilance mléka

Ukazatel	Jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
Výroba mléka	mil. l	2 946,3	2 984,2	2 998,3	3 078,4	3 072,8
Tržnost mléka	%	96,5	96,7	96,6	96,8	96,8
Počáteční zásoby	mil. l	100,4	90,9	73,6	83,7	74,3
Nákup do mlékáren	mil. l	2 434,7	2 458,6	2 478,1	2 525,3	2 497,1
Dovoz	mil. l	953,3	1 033,3	1 000,5	996,4	1 064,9
Domácí spotřeba	mil. l	2 238,1	2 266,1	2 256,8	2 233,9	2 279,8
Vývoz	mil. l	1 159,4	1 208,3	1 211,7	1 297,2	1 284,2
Míra soběstačnosti (výroba/spotřeba)	%	131,6	131,7	132,9	137,8	134,8

Zdroj: vlastní zpracování dle Strakové 2021

Příloha 6: Zkrácená horizontální analýza aktiv

Položka	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Aktiva celkem	-1 048	-0,23	30 248	6,64	45 892	9,44	43 252	8,13
DM	-5 417	-1,76	22 385	7,42	20 695	6,39	26 772	7,77
DHM	-5 417	-1,77	22 385	7,44	20 695	6,40	26 832	7,80
Pozemky	8 368	26,15	5 391	13,36	25 981	56,78	15 653	21,82
Stavby	-5 802	-3,23	19 227	11,07	5 481	2,84	15 700	7,91
HMV	-10 174	-12,27	-1 518	-2,09	-13 204	-18,53	-3 292	-5,67
DFM, DNM	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-60	-10,17
Oběžná aktiva	2 592	1,92	14 018	10,17	21 133	13,92	16 126	9,32
Zásoby	3 677	5,84	22 451	33,67	8 767	9,84	7 158	7,31
Nedokončená výroba	807	5,27	-33	-0,20	2 291	14,25	-574	-3,12
Výrobky	6 409	20,78	17 117	45,96	-4 567	-8,40	4 049	8,13
Pohledávky	3 830	16,73	-897	-3,36	3 621	14,02	2 274	7,72
Dlouhodobé	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Krátkodobé	3 830	16,73	-897	-3,36	3 621	14,02	2 274	7,72
Peněžní prostředky	-4 915	-9,96	-7 536	-16,96	8 745	23,70	6 694	14,66
Časové rozlišení	1 777	12,32	-6 155	-38,00	4 064	40,46	354	2,51

Zdroj: vlastní zpracování dle interních zdrojů

Příloha 7: Zkrácená horizontální analýza pasiv

Položka	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Pasiva celkem	-1 048	-0,23	30 248	6,64	45 892	9,44	43 252	8,13
Vlastní kapitál	17 842	6,77	33 252	11,81	24 498	7,78	34 262	10,10
Základní kapitál	-113	-0,10	-113	-0,10	-158	-0,14	-381	-0,33
Základní kapitál	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Ážio a kap. fondy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-59	-1,82
Ážio	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,03
Fondy ze zisku	31 835	80,45	17 968	25,16	33 369	37,34	24 662	20,09
Ostat. rezervní fondy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Statut. a ostat. fondy	31 835	187,55	17 968	36,81	33 369	49,97	24 662	24,63
VH minulých let	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Nerozděl. zisk min. let	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
VH běž. účet. období	-13 880	-43,52	15 397	85,48	-8 713	-26,08	10 040	40,65
Cizí zdroje	-19 003	-9,84	-2 907	-1,67	21 409	12,51	8 585	4,46
Rezervy	-6 327	-56,28	1 735	35,30	1 324	19,91	869	10,90
Závazky	-12 676	-6,97	-4 642	-2,74	20 085	12,21	7 716	4,18
Dlouhodobé	-14 154	-11,11	-4 296	-3,80	21 890	20,10	4 876	3,73
K úvěrovým instit.	-14 918	-13,79	-4 709	-5,05	22 633	25,57	4 934	4,44
Odložený daň. závaz.	764	3,98	413	2,07	-743	-3,65	-58	-0,30
Krátkodobé	1 478	2,71	-346	-0,62	-1 805	-3,25	2 840	5,28
K úvěrovým instit.	-1 419	-4,65	3 362	11,56	-3 877	-11,95	1 628	5,70
Z obchod. vztahů	5 932	38,31	-7 149	-33,38	4 537	31,80	337	1,79

Zdroj: zpracování dle interních zdrojů

Příloha 8: Zkrácená horizontální analýza VZZ

Položka	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Tržby z prodeje výrobků a služeb	-34015	-18,5	23075	15,4	21647	12,5	18125	9,3
Tržby za prodej zboží	-38	-23,7	3	2,4	-20	-16,0	-12	-11,4
Výkonová spotřeba	7547	6,0	3404	2,5	9024	6,6	12797	8,7
Změna stavu zásob vlastní činnosti	-15012	-163,7	-16305	279,0	22427	-101,2	-6019	-2157,3
Aktivace	-785	8,3	421	-4,1	-1253	12,8	1220	-11,0
Osobní náklady	879	2,2	4107	10,2	3071	6,9	-1117	-2,3
Úprava hodnot v provozní oblasti	-1926	-5,7	1721	5,4	2455	7,3	-3015	-8,4
Ostatní provozní výnosy	-2481	-3,2	-2362	-3,1	547	0,7	-184	-0,2
Ostatní provozní náklady	-7814	-47,5	8641	100,4	-3372	-19,5	606	4,3
Provozní výsledek hospodaření	-17665	-38,8	17938	64,5	-10268	-22,4	13457	37,9
Nákladové úroky a podobné náklady	-700	-14,4	-480	-11,5	753	20,5	1013	22,8
Ostatní finanční výnosy	-315	-45,8	302	81,1	-359	-53,2	129	40,9
Ostatní finanční náklady	-183	-9,0	-271	-14,7	-595	-37,8	-455	-46,5
Finanční výsledek hospodaření	583	-9,4	1053	-18,8	-527	11,6	-448	8,8
Výsledek hospodaření před zdaněním	-17082	-43,4	18991	85,4	-10795	-26,2	13009	42,7
Výsledek hospodaření za účetní období	-13880	-43,5	15397	85,4	-8713	-26,0	10040	40,6
Čistý obrat	-36834	-14,0	21018	9,3	21805	8,8	18039	6,7

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Příloha 9: Vertikální analýza aktiv

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Aktiva celkem	100	100	100	100	100
DM	67,23	66,19	66,68	64,82	64,60
DHM	67,10	66,07	66,56	64,71	64,51
Pozemky	7,01	8,86	9,42	13,49	15,20
Stavby	39,32	38,13	39,72	37,32	37,24
HMV	18,16	15,97	14,67	10,92	9,52
DFM, DNM	0,13	0,13	0,12	0,11	0,09
Oběžná aktiva	29,61	30,25	31,25	32,53	32,89
Zásoby	13,79	14,63	18,34	18,41	18,27
Nedokončená výroba	3,35	3,54	3,31	3,45	3,10
Výrobky	6,75	8,17	11,19	9,36	9,36
Pohledávky	5,01	5,86	5,31	5,54	5,52
Krátkodobé	5,01	5,86	5,31	5,54	5,52
Peněžní prostředky	10,81	9,75	7,59	8,58	9,10
Časové rozlišení aktiv	3,16	3,56	2,07	2,65	2,51

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Příloha 10: Vertikální analýza pasiv

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Pasiva celkem	100	100	100	100	100
Vlastní kapitál	57,73	61,78	64,78	63,79	64,95
Základní kapitál	25,50	25,54	23,92	21,83	20,12
Základní kapitál	25,57	25,63	24,03	21,96	20,31
Ážio a kapitálové fondy	0,71	0,71	0,67	0,61	0,55
Fondy ze zisku	8,66	15,67	18,39	23,08	25,63
VH min. let	15,87	15,91	14,92	13,63	12,61
Nerozdělený zisk min. let	15,87	15,91	14,92	13,63	12,61
VH běž. účet. období	6,98	3,95	6,88	4,64	6,04
Cizí zdroje	42,27	38,20	35,22	36,21	34,98
Rezervy	2,46	1,08	1,37	1,50	1,54
Závazky	39,81	37,12	33,85	34,71	33,44
Dlouhodobé	27,88	24,84	22,41	24,59	23,59
K úvěrovým institucím	23,68	20,46	18,22	20,90	20,19
Odložený daňový závazek	4,20	4,38	4,19	3,69	3,40
Krátkodobé	11,92	12,27	11,44	10,11	9,85
K úvěrovým institucím	6,68	6,39	6,68	5,37	5,25
Z obchodních vztahů	3,39	4,70	2,94	3,54	3,33
Časové rozlišení pasiv	0,00	0,02	0,00	0,00	0,07

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Příloha 11: Horizontální analýza nákladovosti pšenice

Položka	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Celkové náklady	5 356	28,54	-1 925	-7,98	-1 801	-8,11	1 786	8,76
Mat. náklady	-70	-0,82	-1 658	-19,68	1 162	17,17	284	3,58
- osiva	466	103,56	-462	-50,44	645	142,07	-68	-6,19
- hnojiva	-759	-16,41	-420	-10,86	-119	-3,45	582	17,49
- POR	167	5,51	-972	-30,41	60	2,70	52	2,28
Osobní náklady	304	9,75	760	22,21	-714	-17,07	64	1,85
Ostatní náklady	2 445	50,39	-493	-6,76	-2 023	-29,73	1 181	24,70
Režie	2 676	116,30	-536	-10,77	-223	-5,02	257	6,09
Náklady hl. výrobku [Kč/t]	801	35,89	-393	-12,95	565	21,42	-670	-20,90

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Příloha 12: Horizontální analýza nákladovosti řepky

Položka	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Celkové náklady	6 725	25,43	-5 547	-16,73	290	1,05	978	3,50
Mat. náklady	-1 209	-7,63	-1310	-8,95	1 444	10,83	201	1,36
- osiva	34	3,07	66	5,77	-103	-8,52	301	27,22
- hnojiva	-982	-10,31	-2 241	-26,24	314	4,98	-128	-1,94
- POR	-258	-5,23	729	15,59	-436	-8,07	-252	-5,07
Osobní náklady	117	3,01	-860	-21,49	188	5,99	242	7,27
Ostatní náklady	5 451	123,86	-3 358	-34,08	-972	-14,97	378	6,85
Režie	2 366	102,82	-19	-0,41	-370	-7,96	157	3,67

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Příloha 13: Horizontální analýza nákladovosti mléka

Položka	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Δ	%	Δ	%	Δ	%	Δ	%
Celkové náklady	561	2,79	1 898	9,17	1 465	6,49	-518	-2,15
Materiálové náklady	-324	-3,13	602	6,00	1 690	15,89	-129	-1,05
- krmiva, steliva	-34	-0,42	53	0,66	793	9,77	39	0,44
- léčiva a dezinf. prostř.	-271	-22,85	199	21,75	212	19,03	-111	-8,37
Osobní náklady	109	2,86	163	4,15	76	1,86	55	1,32
Ostatní náklady	595	15,58	959	21,72	-412	-7,67	-420	-8,46
Režie	181	8,47	174	7,51	111	4,46	-24	-0,92
Vlastní nákl. mléka	527,34	2,79	1 784,12	9,17	1 377,1	6,49	-486,92	-2,15

Zdroj: vlastní zpracování dle interních podkladů

Příloha 14: Vertikální analýza nákladovosti pšenice

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové náklady	100	100	100	100	100
Materiálové náklady	45,27	34,92	30,48	38,87	37,02
Hnojiva	24,65	16,03	15,53	16,32	17,63
POR	16,14	13,25	10,02	11,20	10,53
Ostatní náklady	25,86	30,25	30,65	23,44	26,88
Osobní náklady	16,62	14,19	18,84	17,00	15,92
Režie	12,26	20,63	20,01	20,68	20,17

Zdroj: vlastní pracování dle interních podkladů

Příloha 15: Vertikální analýza nákladovosti řepky

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Materiálové náklady	59,96	44,16	48,28	52,96	51,86
- hnojiva	36,01	25,75	22,81	23,70	22,45
- POR	18,66	14,10	19,57	17,81	16,33
Osobní náklady	14,69	12,06	11,37	11,93	12,36
Ostatní náklady	16,65	29,71	23,51	19,79	20,43
Režie	8,70	14,07	16,83	15,33	15,35

Zdroj: vlastní pracování dle interních podkladů

Příloha 16: Vertikální analýza nákladovosti mléka

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové náklady	100	100	100	100	100
Materiálové náklady	51,45	48,49	47,08	51,24	51,82
- krmiva, steliva	40,22	38,96	35,92	37,03	38,01
- léčiva a dez. prostř.	5,89	4,42	4,93	5,51	5,16
Osobní náklady	18,95	18,97	18,10	17,31	17,92
Ostatní náklady	18,98	21,34	23,79	20,63	19,30
Režie	10,61	11,20	11,03	10,82	10,95

Zdroj: vlastní pracování dle interních podkladů